

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ
ประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

วิทยานิพนธ์

ของ

สุภาภรณ์ กาดนอก

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**RELATIONSHIP OF SCHOOL-BASED MANAGEMENT AND MANAGEMENT
EFFECTIVENESS OF SCHOOLS UNDER BURIRAM PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1**

Supaporn Kardnok

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Education Program in Educational Administration**

November 2015

Copyright of Buriram Rajabhat University

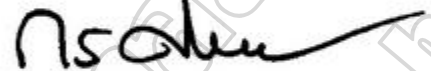

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวสุภาภรณ์ กาดนอก
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ
(ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ดร.กระพั่น ศรีงาน)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ดร.สิทธิชัย คีตัน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

วันที่..... เดือน..... 18 พ.ย. 2558 พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ ประสิทธิผลการบริหารงานของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1		
ผู้วิจัย	สุภาภรณ์ กาคนอก		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์	ที่ปรึกษาหลัก	
	ดร.กระพัน ศรีงาน	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานที่ศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดย
ใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 133 คน และครูผู้สอน
จำนวน 325 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และ
ทำการสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 3
ลักษณะ ได้แก่ แบบสำรวจรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด มีค่า
ความเชื่อมั่น 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหาร
บริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการ
บริหารงาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า มี
ความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปาน
กลาง ($r = 0.53$) และค่า Sig น้อยกว่า .01 โดยค่าของตัวแปรทั้งสองแปรปรวนร่วมกันเท่ากับ
ร้อยละ 35

TITLE	Relationship of School-Based Management and Management Effectiveness of Schools under Buriram Primary Education Service Area Office 1r		
AUTHOR	Supaporn Kardnok		
ADVISORS	Dr. Rapipan Pong-inwong		Major Advisor
	Dr. KrapanSringan		Co - advisor
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	BuriramRajabhat University	YEAR	2015

ABSTRACT

The purpose of this research were to study the opinions of school administrators and teachers about the school-based management efficiency and the relationship between the school-based management and the management efficiency of schools under Buriram Primary Education Service Area Office 1. The samples of this study were 133 school administrators and 325 teachers selected through Krejcie and Morgan's sample-size table and the simple random sampling. The research instrument was a 3- part questionnaire including check list, 5-rating-scale and open-ended form with the reliability of 0.97. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), and Pearson's product moment correlation.

The research result revealed as follows:

1. The opinions of administrators and teachers about management efficiency by using the school-based management of schools under Buriram primary education service area office 1 both as a whole and in each aspect was at a high level.
2. The relationship between school-based management and efficiency of schools under Buriram Primary Education Service Area Office 1 showed that the positive relationship was significantly found at the statistical level of .01. Moreover, this relationship was at a middle level ($r = 0.53$) and its significance was less than .01. And covariance of the two variable's values was found at 35 percent.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดย ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ คร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.กระพัน ศรีงาน ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ร่วม ดร.สิทธิชัย คีลัน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง ช่วยเหลือ ตรวจสอบ พร้อมกับแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ เอื้ออำนวยและประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ คือ นางสาวโรชนี โอชโร รองผู้อำนวยการ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 นายธีระพล เสาวโร ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน บ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และ ดร.จิตาภรณ์ เวียงวิเศษ อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ ขอบขอบคุณผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 1 ที่กรุณาตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้ ขอบขอบคุณบังคับบัญชา และเพื่อน ร่วมงานที่ได้อนุเคราะห์ช่วยเหลืองานในหน้าที่ของผู้วิจัยทำให้งาน ในหน้าที่ไม่มีปัญหาสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดาผู้ให้กำเนิด บูรพาจารย์ คณาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอน ช่วยเหลือให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้

สุภาภรณ์ กาดนอก

สารบัญ

	หน้า
หน้าอุมติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพประกอบ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School-Based Management (SBM)	8
ความเป็นมาและความหมายของการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ...	8
รูปแบบและกลยุทธ์การบริหาร โรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.....	13
หลักการของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	23
ประโยชน์ของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	31
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	34
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานของ โรงเรียน.....	42
การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	67
งานวิจัยในประเทศ	67
งานวิจัยต่างประเทศ.....	79
กรอบแนวคิดในการวิจัย	83
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	84
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	84
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	88
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	117
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	117
สมมติฐานของการวิจัย.....	117
วิธีดำเนินการวิจัย.....	118
สรุปผลการวิจัย.....	119
อภิปรายผล.....	120
ข้อเสนอแนะ	123
บรรณานุกรม	125

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	135
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตั้งแต่ผู้เชี่ยวชาญ.....	136
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย.....	141
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล.....	143
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	145
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	154
ภาคผนวก ฉ ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม.....	158
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	162

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 เปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการบริหาร โดยการควบคุมจากภายนอก.....	36
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1	85
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน	94
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน	95
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยรวมและรายข้อ.....	96
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ	99
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการประสานงาน โดยรวมและรายข้อ.....	102
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการริเริ่ม โดยรวมและรายข้อ	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบได้ โดยภาพรวมและรายข้อ.....	107
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านประสิทธิผลการบริหารงาน โดยรวมและรายข้อ	109
4.9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	111
4.10 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ	112
4.11 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม.....	113
4.12 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ด้านหลักการประสานงาน	114
4.13 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการริเริ่ม.....	115
4.14 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบได้.....	116

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

83

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในภูมิภาคของโลกได้พยายามที่จะนำนวัตกรรมทางการศึกษาเข้ามาเปลี่ยนแปลง การดำเนินการจัดการศึกษา และเป็นที่ยอมรับว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยกระบวนการศึกษา เพราะการศึกษาสร้างคนให้มีความเจริญงอกงามในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม อีกทั้งยังปลูกฝังให้คนมีคุณธรรม สามารถดำรงตนอยู่ได้ในสังคมได้อย่างมีความสุข สังคมไทยมีความต้องการเห็นเด็กและเยาวชนไทยเป็นสากล หรือเป็นเด็กระดับโลก บนพื้นฐานในความเป็นไทย ประชาชนต้องอยู่ในโลกบนวิถีความเป็นไทย โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในทศวรรษที่ผ่านมาสังคมโลกได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การติดต่อสื่อสารสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วโดยไร้พรมแดนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งผลกระทบต่อสังคมไทยโดยตรง ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่คนไทยในอนาคตจะต้องปรับตัวให้อยู่ในสังคมไทยอย่างมีศักดิ์ศรี และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดที่จะพัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมที่เข้มแข็ง การพัฒนาการศึกษาจึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจการบริหารจัดการ และการตัดสินใจไปสู่หน่วยปฏิบัติให้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 103)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) กำหนดให้ มีการส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐาน คุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแผนนโยบายพื้นฐานแห่งชาติ (รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย. 2550 : 33) ซึ่งตรงกับหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง สอดคล้องกับมาตรา 40 ที่ให้มี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรม ของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนปกครอง

ส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนศาสนาอื่น ๆ ในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2549 : 24) เพื่อให้การศึกษาสร้างคน และสร้างความรู้ สู้สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพต่อไป

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา ตามแนวปฏิรูประบบบริหารจัดการศึกษานั้น มุ่งกระจายอำนาจการตัดสินใจไปให้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชนให้มากที่สุด ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการจัดการศึกษา ซึ่งแนวคิดดังกล่าวตรงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) หรือให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการบริหารการจัดการโรงเรียนโดยตรง โวทส์เทคเตอร์ (Wohlstetter. 2006; อ้างถึงในอุทัย บุญประเสริฐ. 2554 : 154 – 156) ได้ให้ทัศนะไว้ว่าเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษามีอิสระ มีความคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการเงิน ด้านการบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 ประการ คือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล เปิด โอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและให้มีการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ตัวแทนครู ผู้แทนชุมชน โดยมีความเชื่อว่าการตัดสินใจที่ดีที่สุดเกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อปรับปรุง แก้ไขปัญหาอุปสรรค ในการจัดการศึกษาที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันและให้สอดคล้องกับ เจตนารมณ์และความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การปฏิรูปการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่ทุกคน ทุกหน่วยงานองค์กรจะต้องร่วมคิด ร่วมทำและช่วยเหลือในการตัดสินใจการปฏิรูปการศึกษา เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ทั้งในเชิงความคิดความเชื่อและการปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ความร่วมมือและภาวะการเป็นผู้นำซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับ ผู้บริหาร โรงเรียนในฐานะผู้นำที่มุ่งใจและมอบหมายงานให้ครู ภาวะผู้นำคือตัวแทนของความตั้งใจ และความพยายามของผู้นำในการมองหาแนวทางเพื่อบริหารสมรรถนะของบุคคลให้ทำ คุณประโยชน์แก่เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหน่วยงาน ในการดำเนินงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่องซึ่งจำเป็นต้องสร้างแนวคิดร่วม สร้างความรู้ความเข้าใจ และเจตคติให้กับบุคลากร

ทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยคณะกรรมการในสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมพลังกันขับเคลื่อนให้การจัดการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเรียนอย่างมีความสุข มีคุณภาพ มาตรฐานสูงเป็นที่น่าพึงพอใจของสังคม โดยมีครูเก่ง ครูดี มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีกระบวนการบริหาร การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีการกระจายอำนาจให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โปร่งใสและตรวจสอบได้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2550 : 4-5)

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 37 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยมีหน้าที่ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด ซึ่งประกอบด้วย สถานศึกษาในพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอบ้านด่าน อำเภอลำปลายมาศ และอำเภอขามเฒ่า มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 202 โรงเรียน มีครูจำนวน 2,326 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. 2557 : 4) จะเห็นได้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นเขตพื้นที่ค่อนข้างใหญ่ ซึ่งโรงเรียนตั้งกระจายอยู่ตามอำเภอ ตำบลและหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสภาพภูมิศาสตร์ โรงเรียนบางแห่งตั้งอยู่ในเมือง การคมนาคมไปมาสะดวก โรงเรียนบางแห่งอยู่ห่างไกลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มาก ขาดแคลนครู ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และนักเรียนขาดความพร้อม จึงทำให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาหรือการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควรหรือทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความไม่คล่องตัว (นภาพร มูลศรี. 2547 : 3) ในการดำเนินการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทุกโรงเรียนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานของโรงเรียน โดยมีการบริหารดูแลตนเองตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาหรือการใช้โรงเรียนเป็นฐาน ควรจะมีความพร้อมในองค์ประกอบของกระบวนการดำเนินงาน มีปัจจัยต่าง ๆ ที่คอยสนับสนุนให้การบริหารจัดการ เกิดประสิทธิภาพมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินการ หากองค์กรใด ๆ ไม่มีความพร้อมหรือขาดปัจจัยในการสนับสนุนย่อมต้องเกิดปัญหาในการดำเนินงาน

ด้วยสภาพปัญหาและความจำเป็นของการบริหารจัดการศึกษาข้างต้น ซึ่งให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการบริหาร โดยยึด โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องมุ่งมั่น เพียรพยายามกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการในการปฏิรูปการกระจายอำนาจ เพื่อนำครู กรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องให้ก้าวไปข้างหน้าพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในฐานะที่ผู้วิจัย เป็นข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้า ไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปใช้และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ ตามที่ได้รับมอบอำนาจเพื่อสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์กับการศึกษาในอนาคตต่อไป พร้อมทั้งใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 1

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ ประสิทธิผลการบริหารงานของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

การบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของ โรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความสัมพันธ์กัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ ประสิทธิผลการบริหารงานของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 1

2. สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน

3. เป็นแนวทางให้โรงเรียนที่มีความสนใจ นำไปใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

4. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่น ๆ นำไปประกอบพิจารณาให้การส่งเสริมสนับสนุน การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษารั้วมย์ เขต 1 ในขอบข่ายหลักการ 5 หลักการ คือ

1.1 การกระจายอำนาจ

1.2 การมีส่วนร่วม

1.3 การประสานงาน

1.4 การริเริ่ม

1.5 การตรวจสอบได้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 202 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,124 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,326 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษารั้วมย์ เขต 1. 2557 : 16-20)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงในประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ 2542 : 148-149) ได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 133 คน และครูผู้สอน จำนวน 325 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 458 คน แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้สถานภาพตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง กลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษา (School Council หรือ School Board) ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่าและผู้บริหาร โรงเรียน ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่และมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร วิชาการและบริหารทั่วไป โดยให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนนั้น ๆ

2.1 หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา จากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้สามารถตัดสินใจดำเนินการได้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุด

2.2 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการบริหาร การตัดสินใจและการจัดการศึกษาทำให้เกิดความตระหนักและความรู้สึกเป็นเจ้าของ

2.3 หลักการประสานงาน หมายถึง เป็นกิจกรรมที่ต้องเน้นความเข้มแข็งทั้งการสร้าง ความเข้าใจระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและบุคคลภายนอก รวมทั้งการประสานงาน การขอความร่วมมือ ความช่วยเหลือ ทั้งทรัพยากร และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ

2.4 หลักการริเริ่ม หมายถึง การศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียน ในการทำ หน้าที่เพิ่มพูนคุณภาพการศึกษา

2.5 หลักการตรวจสอบได้ หมายถึง ส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาจะกำหนด นโยบายและควบคุมมาตรฐาน และจะมีองค์กรตรวจสอบคุณภาพ ทั้งนี้จะเป็นการประกันคุณภาพ การศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. ประสิทธิภาพการบริหารงาน หมายถึง ความสำเร็จในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ความสามารถในการบริหารงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร ทำให้สมาชิกและผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจในงานและองค์กรสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และพัฒนาให้อยู่ต่อไปได้ในสังคม

4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จังหวัดบุรีรัมย์

5. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง สถานภาพการปฏิบัติงานใน โรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือผู้รักษาการแทนผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน ที่โรงเรียนแต่งตั้งให้รับผิดชอบงานทั้ง 4 ฝ่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

5.2 ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2557

6. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การแบ่งขนาดของ โรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 7)

6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่จำนวนนักเรียน 120 คน ลงมา

6.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

6.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาของจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง มีภารกิจ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งหมด จำนวน 202 โรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผล การบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School-Based Management (SBM)
 - 1.1 ความเป็นมาและความหมายของการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 1.2 รูปแบบและกลยุทธ์การบริหาร โรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 1.3 หลักการของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 1.4 ประโยชน์ของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 1.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยใช้

โรงเรียนเป็นฐาน

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน
3. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management หรือ SBM)

ความเป็นมาและความหมายของการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ความเป็นมาของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คำว่า School – Based Management หรือ SBM นั้นเป็นรูปแบบในการบริหารและจัดการศึกษาที่เริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วง ทศวรรษที่ 1980 ในภาษาไทยยังไม่มีการบัญญัติศัพท์เฉพาะที่แน่นอน ส่วนมากมักจะนิยมเรียกทับ ศัพท์ว่า School – Based Management หรือเรียกย่อ ๆ ว่า SBM แต่พบว่า เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และ คนอื่นๆ ได้เริ่มใช้คำว่า “การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” สำหรับคำว่า School – Based

Management ในการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจจัดการศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2541 (เสริมศักดิ์ วิชาลา ภรณ์ และคณะ. 2543 : 46)

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้จะใช้คำว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือการบริหารแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นคำกลางๆ ที่ใช้เป็นหลักในการสื่อความหมายแต่ในบางส่วนอาจจะใช้คำว่า การบริการที่ซึ่ด โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการบริหาร ซึ่งผู้วิจัยจะสื่อในความหมายเดียวกันในส่วนต่างๆ ของรายงานการวิจัยนี้

ในแนวคิดทางการบริหารนั้น การบริหาร โดยใช้รูปแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะผูกพันอย่างใกล้ชิดกับเรื่องการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา จะพบว่า มีการใช้คำที่มีความหมาย ที่ใกล้เคียงและเกี่ยวข้องกันอยู่หลายคำด้วยกัน เช่น การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม (Shared Decision Making) การเพิ่มอำนาจให้โรงเรียน (School Empowerment) การร่วมกันปกครอง (Shared Governance) การกระจายอำนาจความรับผิดชอบ (Decentralized Authority) การทำให้โรงเรียนมีอำนาจอิสระ (School – Site Autonomy) การตัดสินใจโดยโรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Decision Making) การบริหารระดับ โรงเรียน (School – Site Management) โรงเรียนที่มีอิสระทั้งหน้าที่และความรับผิดชอบ (Responsible Autonomy) แนวคิดเรื่องอำนาจอิสระของโรงเรียน (Autonomous School Concept) การกระจายอำนาจการบริหาร (Administrative Decentralization) การปกครองโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – based Governance) เป็น คำที่นิยมใช้กันมาก และที่ปรากฏในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้มากที่สุด คือ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียน (School – Based Management)

ความหมาย ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้มีนักวิชาการหลายท่านและองค์กรต่างๆ หลายองค์กร กำหนดคำนิยามให้ความหมาย และลักษณะสำคัญของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้แตกต่างกัน เช่น American Association of School Administrators (Consumer. 1993 : 112) ได้ให้ความหมายของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่าเป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษาโดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากระดับรัฐหรือเขตการศึกษาไปยังแต่ละโรงเรียน โดยให้ผู้บริหาร โรงเรียน ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีอำนาจควบคุมกระบวนการจัดการศึกษามากขึ้น โดยให้มีหน้าที่และรับผิดชอบตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตร

ถวิล มาตรฐาน (2544 : 41) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นฐานการบริหารและจัดการ : SBM หมายถึง การบริหารและจัดการ โรงเรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของโรงเรียน นั่นคือ สมาชิกโรงเรียนอัน ได้แก่ คณะกรรมการบริหาร โรงเรียน ผู้บริหาร โรงเรียน ครู อาจารย์

พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียน ตลอดจนสมาชิกชุมชนและองค์กรอื่นๆ มารวมพลังกันอย่างเต็มที่ รับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากรและแก้ปัญหาตลอดจนดำเนินการเพื่อพัฒนากิจกรรม ด้านการจัด การศึกษาของโรงเรียน ในระยะสั้นและระยะยาว

วิจารณ์ พานิช (2545 : 7-9) เสนอความคิดเห็นว่า การบริหารที่โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ที่แท้จริงนั้นต้องมีการกำหนดเป้าหมายหรือความมุ่งมั่น (Purpose) ของระบบการศึกษาในภาพรวม และของโรงเรียน โดยส่วนกลางเป็นผู้กำหนดเป้าหมายระดับชาติ โดยให้ทางโรงเรียนมีส่วนร่วม ส่งทางโรงเรียนเป็นผู้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ของตนเอง รวมทั้งความมุ่งมั่นและเป้าหมายของ แต่ละโรงเรียน โดยไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน อนึ่ง ควรจะให้อิสระแก่โรงเรียนในการตัดสินใจ 4 เรื่องคือ เรื่องงาน ทรัพยากร บุคลากร และเรื่องศาสตร์หรือวิชาการ ซึ่งเมื่อมีอิสระมากสิ่งที่ล้มไม่ได้ คือจะต้องตรวจสอบได้ด้วย กล่าวคือมอบความไว้วางใจให้โรงเรียน แต่ก็ต้องให้ตรวจสอบได้

บุญมี เณรยอค (2545 : 1-3) กล่าวว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารและจัดการศึกษาที่หน่วยปฏิบัติ โดยมีโรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียน ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนนักเรียนและผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไป โดยการมีส่วนร่วมและตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 9) ให้ความหมายของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางหรือจากเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการ ในการตัดสินใจสั่งการ เกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียน โดยมีคณะกรรมการ โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง องค์กรชุมชนร่วมกันบริหาร โรงเรียน ให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของ โรงเรียน

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2546 : 23) ได้สรุปว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหาร โรงเรียนและสถานศึกษาที่ยึดหลักการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง (Central Authority) ที่มุ่งให้มีการตัดสินใจร่วมกันในระดับหน่วยปฏิบัติ (School Site) ระหว่างกลุ่มผู้ให้บริการการศึกษา ซึ่งได้แก่ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้แทนครู บุคลากรทางการศึกษา และกลุ่มผู้รับบริการศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน ผู้แทนองค์กรประเภทต่างๆ ทั้งนี้ ให้มีการตัดสินใจอย่างอิสระ (Autonomy) สูงขึ้น และมีความรับผิดชอบ (Responsibility) ต่อบทบาทและภารกิจของ โรงเรียน

ที่พึงมีต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณและวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546 : 3) ได้สรุปว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management) หมายถึง การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางให้โรงเรียนมีอำนาจมีอิสระและมีความคล่องตัวที่จะตัดสินใจในการบริหารและจัดการเกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียน ทั้งด้านหลักสูตร งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการ โรงเรียนประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ตัวแทนครู นักเรียน ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชนร่วมกันบริหาร โรงเรียนให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546 : 7) ให้ความหมายของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management) ว่าเป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาด้วยการถ่ายโอน (Transfer) อำนาจการตัดสินใจในการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับงบประมาณ บุคคลและหลักสูตร ไปยังโรงเรียน

เสาวนิตย์ ชัยมุกติก (2548 : 1) ได้ให้ความหมายของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ใช้อักษรย่อภาษาอังกฤษว่า SBM มาจากคำเต็ม และมีความหมายดังนี้

S School เป็นคำนาม แปลว่า โรงเรียน

B Based เป็นคำคุณศัพท์ แปลว่า เกี่ยวกับฐานหรือพื้นฐาน

M Management เป็นคำนาม แปลว่า การบริหารและการจัดการ

ดังนั้น School – Based Management จึงแปลว่า การบริหาร โดยให้โรงเรียนเป็นฐาน หรือการใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารและการจัดการ หรือการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเกิดจากแนวคิดเรื่องการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจทางการศึกษา ที่มีอยู่ในมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง”

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552 : 5) กล่าวว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นรูปแบบการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และความเป็นอิสระของสถานศึกษา จึงเป็นรูปแบบที่เชื่อว่า น่าจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้นั้น จำเป็นต้องให้อำนาจในการตัดสินใจที่สำคัญๆ เกี่ยวกับการศึกษาแก่บุคคลผู้ได้ชื่อว่ามีความเป็นมืออาชีพทางการศึกษาโดยตรง ซึ่งก็คือ ครู

และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องตัดสินใจร่วมกับผู้ปกครอง และผู้แทนชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ เพราะบุคคลเหล่านี้อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด

กนกพิชญ์ ศิริสุข (2556 : 18) ได้ให้ความหมายของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า หมายถึง การบริหาร โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาที่หน่วยปฏิบัติโดยมีโรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษา อาศัยหลักในการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่ มีความคล่องตัว เป็นอิสระในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไปที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของโรงเรียนภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษา (School Board หรือ School Committee หรือ School Council) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กร ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมพลังในการใช้ทรัพยากรและแก้ปัญหา ตลอดจนดำเนินการเพื่อพัฒนากิจกรรมด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สรุปว่ายิ่งโรงเรียนมีอำนาจในการบริหารตนเองมากขึ้นเพียงใดก็ยิ่งทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัชรพล สุกสายเนตร (2556 : 16) ได้ให้ความหมายของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการเปิด โอกาสให้ครู เจ้าหน้าที่และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของ โรงเรียนสมาชิกทุกคนในโรงเรียนได้เสนอสภาพ การปรับปรุงการศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิในการบริหารและจัดการศึกษา การบริหารและการตัดสินใจทำด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

เดวิด (David. 1989 : 98) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา โดยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยัง โรงเรียนให้มากขึ้น โดยมีสมมติฐานว่าการให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่มากขึ้น จะทำให้ประสิทธิภาพของ โรงเรียนสูงขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้นและมีผลผลิตดีขึ้น

เอเดเลย์ (Edley. 1992 : 113) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ผู้มีอำนาจตัดสินใจในระดับ โรงเรียน ไม่ใช่มีแต่เพียงผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังมีตัวแทนคณะครูและผู้ปกครองร่วมอยู่ด้วย คณะบุคคลเหล่านี้ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน กำหนดการและตารางเวลาต่าง ๆ การควบคุมวินัยนักเรียน งานบุคลากรและงบประมาณ

เซง (Cheng. 1996 : 113) กล่าวว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียน ตัวแทนคณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ ซึ่งมารวมตัว

เป็นคณะกรรมการ โรงเรียน ได้มีโอกาสจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลสูงขึ้น

จากความหมายของนักรับการศึกษาหลาย ๆ ท่าน สามารถสรุปได้ว่า การบริหาร โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ จากส่วนกลาง ไปยังสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษา (School Council หรือ School Board) ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่าและผู้บริหาร โรงเรียน ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาใน โรงเรียน มีหน้าที่และมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจ เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร วิชาการและบริหารทั่วไป โดยให้เป็นไปตามความต้องการ ของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนนั้น ๆ

รูปแบบและกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1. รูปแบบการบริหาร โรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารงาน โดยคณะกรรมการ โรงเรียน (School Council) โดยคณะกรรมการ โรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่อง การกำหนด เป้าหมายของโรงเรียน วิชาการ งบประมาณและบุคลากร ซึ่งคณะกรรมการ โรงเรียนประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนจากเขตการศึกษา ตัวแทนจากสหภาพครู และตัวแทนจากนักเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 3) ได้กล่าวถึงรูปแบบในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานว่ามีรูปแบบที่สำคัญอย่างน้อย 4 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบที่มีผู้บริหาร โรงเรียนเป็นหลัก(Administrative Control SBM) ซึ่งมี ผู้บริหารเป็นประธานคณะกรรมการ และมีกรรมการอื่น ๆ ได้มาจากการคัดเลือกหรือเลือกตั้งจาก ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน และตัวแทนครู คณะกรรมการเหล่านี้มีบทบาทในการให้ คำปรึกษา แต่อย่างไรก็ตาม อำนาจการตัดสินใจยังอยู่ที่ผู้บริหาร โรงเรียน

การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ควบคุมโดยผู้บริหาร โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนในเขต Edmonton เมือง Alberta ประเทศ Canada ซึ่งประกาศใช้เป็นทางการทั่วทั้งเขตในปี ค.ศ. 1980 มีการประกาศตั้งคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนให้มากขึ้น แต่อำนาจการตัดสินใจยังอยู่ที่ ตัวผู้บริหาร โรงเรียน อีกตัวอย่างหนึ่งของ SBM ที่ผู้บริหารเป็นหลักในการควบคุมและตัดสินใจ คือการจัดการศึกษาในรัฐ Texas สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีกฎหมายประกาศใช้รูปแบบการบริหาร โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานในปี ค.ศ. 1990 โดยในระยะแรกมีรูปแบบการบริหารแบบควบคุมโดยผู้บริหารแต่ ต่อมาได้ค่อย ๆ เปลี่ยนไปใช้รูปแบบที่ควบคุมโดยครู(Professional Control SBM) หรือมีครูเป็น หลัก

2. รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM) ซึ่งมาจากแนวคิดที่ว่าครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ย่อมจะรู้ปัญหาได้ดีกว่า และมองเห็นปัญหาได้ชัดเจนกว่า ดังนั้นตัวแทนจากครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในการคณะกรรมการ โรงเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้บริหาร โรงเรียนยังคงเป็นประธานคณะกรรมการโรงเรียน

การบริหารแบบนี้มีในเขต Columbus รัฐ Ohio สหรัฐอเมริกา ประกาศใช้รูปแบบนี้ในปี ค.ศ.1989 โดยก่อนหน้านั้นมีโครงการนำร่องมีการตั้งสภา ABC (Association Building Council) ขึ้นในแต่ละเขตการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนสหภาพครู 1 คน ตัวแทนครู 2 คนเลือกโดยกลุ่ม ผู้บริหาร โรงเรียนและตัวแทนครูอีก 2 คน ซึ่งเลือกโดยคณะครูมีสมาชิกสภา ABC 5 คน ตัวอย่างของรูปแบบที่ควบคุมโดยครูที่เห็น ได้ชัดอีก 2 แห่งคือใน Miami และ Los Angeles โดยในแต่ละ โรงเรียน คณะกรรมการ โรงเรียนจะประกอบไปด้วย ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นประธาน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครองและสมาชิก 1 คนจากสภา ABC การตัดสินใจใช้เสียงข้างมาก คือ 2 ใน 3 ขึ้นไปผู้บริหาร โรงเรียนมีอำนาจคัดค้าน (Veto) ได้บทบาทของคณะกรรมการเป็นกรรมการบริหาร

3. รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (Community Control SBM) ซึ่งมาจากแนวคิดที่ว่า การจัดการศึกษา ควรสนองตอบความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนให้มากที่สุด ตัวแทนของผู้ปกครองและชุมชนจึงมีสัดส่วนในการคณะกรรมการ โรงเรียนมากที่สุด ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชน เป็นประธานคณะกรรมการ โดยมีผู้บริหารเป็นกรรมการและเลขานุการ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

ตัวอย่างของรูปแบบการบริหารลักษณะนี้ได้แก่ ประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งได้มีกฎหมายปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี ค.ศ.1989 โดยการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปสู่โรงเรียนและชุมชนมากที่สุด คณะกรรมการ โรงเรียนเรียกว่าคณะกรรมการสภาบริหาร โรงเรียน (Board of Trustees) ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง 5 คน (มาจากการเลือกตั้ง) ผู้แทนครู 1 คน (มาจากการเลือกตั้ง) ผู้บริหาร โรงเรียนและนักเรียน 1 คน (เฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารการเงิน การให้จ้างและเลิกจ้างบริหารครู และการบริหารทุกอย่างในโรงเรียน คณะกรรมการจะต้องมีนโยบายการบริหารที่ชัดเจนระบุไว้ในธรรมนูญโรงเรียน (School Charter) เพื่อความชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ ใน Chicago ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ออกกฎหมายปฏิรูปการศึกษา (Chicago Reform Act) ในปี ค.ศ. 1988 ได้มอบอำนาจการบริหารให้แก่คณะกรรมการ โรงเรียน ซึ่งมีอำนาจในการจ้างการประเมินหรือเลิกจ้างผู้บริหาร โรงเรียนได้ คณะกรรมการ โรงเรียนประกอบด้วยสมาชิก 11-12 คน เป็นผู้ปกครอง 6 คน ผู้แทนชุมชน 2 คน ผู้บริหาร โรงเรียนและนักเรียน (เฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) ผู้แทนผู้ปกครองและชุมชนมาจากการเลือกตั้งทุก ๆ 2 ปี ผู้แทนครูได้รับการเลือกตั้งจาก

เขตการศึกษา โดยการผ่านการลงมติจากคณะครู ผู้บริหารมีสิทธิในการออกเสียงทุกเรื่อง ยกเว้น เรื่องที่เกี่ยวกับการประเมินและสัญญาจ้างผู้บริหารเอง

4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (Professional/Community Control SBM) มาจากแนวคิดที่เชื่อว่าครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษา และต่างอยู่ใกล้ซิคันนักเรียนมากที่สุดรับรู้ปัญหา และมองเห็นช่องทางในการแก้ปัญหาได้ดีที่สุด สักส่วนของครู และชุมชนในคณะกรรมการ โรงเรียนจะมีเท่ากัน แต่มากกว่าตัวแทนกลุ่มอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ผู้บริหาร โรงเรียนยังคงเป็นประธานกรรมการ โรงเรียน

ในเมือง Salt Lake City รัฐ Utah สหรัฐอเมริกา คณะกรรมการ โรงเรียนประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครู ผู้บริหาร โรงเรียน มีอำนาจบริหารงบประมาณ ประเมินบุคลากร จัดหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ในประเทศ Spain ซึ่งประกาศการปฏิรูปการศึกษา ในปี ค.ศ.1985 ตามกฎหมายการศึกษา (Education Law of 1985) คณะกรรมการ โรงเรียนประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียน (เป็นประธาน) ตัวแทนของครูหรือหัวหน้าวิชาการ (มากกว่า 1 ใน 3) ตัวแทนชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน (มากกว่า 1 ใน 3) ตัวแทนจากเมือง 1 คน และเลขานุการ 1 คน (เลือกจาก โรงเรียน ไม่มีสิทธิออกเสียง) คณะกรรมการ จะเลือกผู้บริหาร โรงเรียนจากคณะครูใน โรงเรียน มีสัญญาการทำงานวาระละ 3 ปี เมื่อพ้น 3 ปี หากไม่ได้รับเลือกอีก ผู้บริหารต้องออกไปทำงาน เป็นครูตามปกติ คณะกรรมการ โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ในการรับนักเรียน การจัดหลักสูตร การบริหารงบประมาณ การจัดกิจกรรมพิเศษ การจัดเครื่องอำนวยความสะดวก นิเทศการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศไทย ได้ยึดเอารูปที่ 3 คือ รูปแบบชุมชนมีบทบาทหลัก ซึ่งเป็นผลจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว

บุญมี เฌรยอค (2545 : 168-181) ได้สรุปผลการศึกษาจากรายงานผลการดำเนินงาน โครงการนำร่องระดับชาติ เน้นเฉพาะการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน : วิถีและวิถีไทย พบว่า การบริหารแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานมี 4 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 รูปแบบผู้นำสามประสาน (The Triarchic Leading Model) คือรูปแบบที่ ผู้บริหาร ครู และชุมชน มีความพร้อมและตั้งใจที่จะพัฒนา รูปแบบนี้จะทำให้การปฏิบัติงาน เป็นไปได้ง่ายและใช้เวลาน้อย

รูปแบบที่ 2 รูปแบบผู้บริหาร – ครู เป็นผู้นำ (Principal – Teachers Leading Model) คือรูปแบบที่ผู้บริหาร ครู – อาจารย์มีความพร้อมและมีความตั้งใจ แต่คณะกรรมการสถานศึกษา

และชุมชนยังไม่มี ความเข้าใจและยังไม่พร้อม ต้องอาศัยความตั้งใจและความร่วมมือของผู้บริหาร และครู – อาจารย์ต้องพยายามอย่างค่อเนื่องและสม่ำเสมอ

รูปแบบที่ 3 รูปแบบผู้บริหารเป็นผู้นำ (The Principal Leading Model) คือรูปแบบที่ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะพัฒนา แต่ครู – อาจารย์และชุมชนยังขาดความพร้อม รูปแบบนี้ต้องใช้เวลามากในการดำเนินงาน แต่ก็สามารถประสบความสำเร็จได้ ถ้าผู้บริหารกระทำอย่างค่อเนื่องและสม่ำเสมอ

รูปแบบที่ 4 รูปแบบครู – ชุมชนเป็นผู้นำ (The Teachers – Community Leading Model) คือรูปแบบที่ผู้บริหารย้ายมาจากที่อื่น ในขณะที่โรงเรียนได้ดำเนินการไปแล้ว โดยที่คณะครู – อาจารย์และชุมชนในโรงเรียนนั้นได้รับผิชอบอยู่ก่อนแล้ว รูปแบบนี้อาจต้องใช้เวลาช่วงหนึ่งเพื่อให้ผู้บริหารได้ทำความเข้าใจและตัดสินใจ

รูปแบบทั้ง 4 นี้ เป็นไปตามธรรมชาติหรือตามบริบททางการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม จุดมุ่งหมายของการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานคือการให้อิสระทางความคิดและการตัดสินใจแก่ทางโรงเรียนและชุมชน เมื่อได้พัฒนาไประยะหนึ่ง จะเป็นรูปแบบที่เอื้ออำนวยประโยชน์แก่นักเรียนเป็นอย่างยิ่ง

Kuehn (1996; อ้างใน สุรศักดิ์ ปาเส. 2546 : 61) กล่าวว่า SBM จำแนกได้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การบริหารแบบเบ็ดเสร็จในโรงเรียน โดยคณะครูอาจารย์ ผู้บริหารในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยผ่านกระบวนการของคณะกรรมการสถานศึกษาเต็มรูปแบบ
2. ยึดผู้บริหารเป็นหลัก (Principal - Directed) โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาจากฝ่ายต่าง ๆ หรือผู้ปกครองนักเรียนเป็นต้น
3. มีคณะกรรมการหรือกลุ่มผู้ปกครองที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน
4. คณะกรรมการบริหารแบบ SBM ในระดับพื้นที่จากหลายๆ โรงเรียนที่รวมกันเป็นกลุ่มโรงเรียน

เทือน ทองแก้ว (2547 : 24) อธิบายไว้ว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารเพื่อปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจจากส่วนกลางมาที่โรงเรียน โดยผู้บริหารดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการที่มีครูและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน โดยรูปแบบการบริหารโรงเรียนตามหลักการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานมีอยู่ 5 รูปแบบดังนี้

1. รูปแบบที่มีการบริหารที่เน้นชุมชนเป็นหลัก เป็นรูปแบบที่คำนึงถึงความต้องการของชุมชนนำชุมชนมาเป็นหลักสำคัญในการบริหารจัดการ เพราะโรงเรียนถือว่าเป็นส่วนหนึ่ง

ของชุมชน

2. รูปแบบที่มีการบริหารที่เน้นผู้บริหารเป็นหลัก ผู้บริหารจะเป็นผู้ตัดสินใจในทุกเรื่อง แต่อาจจะมีการซักถามความคิดเห็นของคณะครูและประชาชนบ้าง

3. รูปแบบบริหาร โดยใช้อำนาจขององค์กรปกครอง เป็นการบริหารที่อาศัยอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นกลไกช่วยในการบริหาร โรงเรียน

4. รูปแบบการบริหารแบบการประกอบการของเอกชน เน้นผลผลิตทางการบริหาร ด้วยกระบวนการที่ลดขั้นตอนการบริหาร อาศัยความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

5. รูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริหาร โดยกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน แบ่งงานกันทำ ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินของโรงเรียน

จากรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้วิจัยมีแนวคิดว่าจะใช้รูปแบบที่จะใช้ในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น การศึกษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ของบริบทในพื้นที่นั้นๆ โดยรูปแบบอาจจะเป็นผู้บริหารเป็นหลัก ครูเป็นหลัก ชุมชนเป็นหลัก หรืออาจมีการผสมผสานกันเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่เกิดประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ในเชิงกลยุทธ์การบริหาร (Management Strategies) ปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจากการบริหารแบบควบคุมจากภายนอกไปสู่รูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้สะท้อนให้เห็นกลยุทธ์การบริหารที่สำคัญและน่าสนใจในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ความเชื่อเรื่องธรรมชาติมนุษย์ (Assumption about Human Nature) ความเชื่อ เรื่องธรรมชาติมนุษย์มีหลายแบบ ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับครู หรือนักเรียนตามความเหมาะสมได้ เช่น ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของ Mc Gregor (Cheng, 1996 : 89) ซึ่งกล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ 2 แบบตามทฤษฎี X เชื่อว่ามนุษย์นั้นขี้เกียจและขาดความรับผิดชอบดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการบังคับหรือควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด ส่วนทฤษฎี Y มนุษย์มีความขยันและชอบทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสภาพการทำงานมีความเหมาะสมและคนมีส่วนร่วมในการทำงานโดยไม่ถูกบังคับก็จะมี ความรับผิดชอบมากขึ้น ทฤษฎี Y ให้ข้อคิดว่าการที่บุคคลร่วมมือกันทำงาน พัฒนาบุคลากรมีการปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานจะเป็นแรงจูงใจที่ดีแก่ครูและนักเรียน

ความเชื่อตามทฤษฎี X จะสอดคล้องกับการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอกโดยให้ มีระบบควบคุมครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด ถ้าหากเรามีความเชื่อว่ามีมนุษย์ที่มีความขยัน ชอบเปลี่ยนแปลงได้ มีความสามารถและความต้องการที่แตกต่างกัน การบริหารตามทฤษฎี Y

จะสอดคล้องกับการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเหมาะสม เพราะมีความยืดหยุ่นและจะเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้แสดงความรู้ความสามารถที่ต้องการและตามทฤษฎีของ Maslow และ Alderfer (Cheng. 1996 : 94) ก็ได้แสดงให้เห็นว่า ครูและนักเรียนมีความต้องการที่ต่างกัน ในหลายระดับ ความต้องการพื้นฐาน คือ การมีส่วนร่วมในสังคม การประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ การมีโอกาสรับการพัฒนาสำหรับความต้องการ ในระดับสูงขึ้น ไปคือ การได้ทำงาน

2. ในด้านความคิดเกี่ยวกับความเป็นองค์กรของ โรงเรียน (Concept of School Organization) ในรูปแบบการบริหารแบบควบคุมจากภายนอก ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนและไม่ซับซ้อนแล้วดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ครูเป็นเพียงลูกจ้างหรือเครื่องมือในการปฏิบัติงานเท่านั้น ครูที่ปรับตัวเข้ากับระบบ ได้ก็อยู่ปฏิบัติงานกันต่อไปได้ แต่ถ้าปรับตัวเข้ากันไม่ได้ก็ต้องออกจากโรงเรียนไป แนวคิดดังกล่าวนี้ไม่เหมาะสมกับหลักการบริหารสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการทางธุรกิจหรือองค์การบริหารสาธารณะ ซึ่งแนวคิดเรื่ององค์การได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว โดยมีความเชื่อว่างค์การมิใช่เป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการบรรลุเป้าหมายหรือมีผลผลิตเชิงปริมาณเท่านั้น แต่องค์การเป็นสถานที่สำหรับการดำรงชีวิต และการพัฒนาด้วย

โรงเรียนไม่ใช่สถานที่เตรียมอนาคตให้เด็กเท่านั้นแต่ยังเป็นสถานที่ที่นักเรียน ครู และผู้บริหาร ได้อยู่ร่วมกัน อาศัยการเติบโตและพัฒนาไปด้วยกัน หากไม่มีการพัฒนาครู และผู้บริหาร ไม่ร่วมมือกันแล้ว การพัฒนา ก็จะไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง จะไม่ทำให้นักเรียนมีชีวิต การเรียนที่มีคุณค่าและมีคุณภาพอย่างแท้จริง ได้ โรงเรียนที่บริหารตามแนวคิดแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานจึงเป็นสถานที่ที่เด็กได้เติบโต ผู้บริหารและครูได้รับการพัฒนาซึ่งผลการพัฒนาร่วมกันเหล่านี้ทำให้เกิดผลดีต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยส่วนรวม

3. ในด้านรูปแบบการตัดสินใจ (Decision Making Style) สำหรับการบริหารตามแบบที่มีการควบคุมจากภายนอกนั้น จะมีการควบคุมอย่างใกล้ชิดจากส่วนกลางทำให้การตัดสินใจสั่งการของโรงเรียนแบบเดิมนั้น เป็นบทบาทเฉพาะของผู้บริหาร โรงเรียนหรือของส่วนกลาง ส่วนครูเป็นผู้ปฏิบัติกรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครูมีน้อยมาก ปัจจุบันนี้ การจัดการศึกษาและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน มีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นการตัดสินใจสั่งการระดับโรงเรียนจึงควรมีลักษณะร่วมมือกันใช้อำนาจ ด้วยเหตุผลต่อไปนี้

3.1 เป้าหมายของโรงเรียนมักไม่ชัดเจนและเปลี่ยนแปลงง่ายการร่วมมือของครู ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนศิษย์เก่าจะเป็นการช่วยกันพัฒนาเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อสะท้อนสภาพการณ์ ปัจจุบันและความต้องการในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น

3.2 เป้าหมายของโรงเรียนมีหลายระดับ และภารกิจของโรงเรียนมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น จึงความจำเป็นต้องระดมสติปัญญา แนวคิดและความพยายามของคนจากหลายฝ่าย เพื่อช่วย

ในการบรรลุภารกิจและเป้าหมายเหล่านั้นเกิดได้ดียิ่งขึ้น การมีส่วนร่วมตัดสินใจโดยผู้ปกครอง ครู นักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญ

3.3 ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการสร้างโอกาสให้สมาชิก รวมทั้งผู้บริหาร ได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนา เพื่อความเข้าใจร่วมกันและเพื่อบริหาร โรงเรียนได้สำเร็จ

3.4 การร่วมมือในการตัดสินใจเป็นกระบวนการกระตุ้นครู ผู้ปกครองและนักเรียน มีความผูกพันกับ โรงเรียน

4. ในเรื่องแบบภาวะผู้นำ (Leadership Style) ทฤษฎีของเซอร์จีโอวานนี (Sergiovanni, 1984 : 73) ได้จัดระดับภาวะผู้นำของครูใหญ่ (Principal) ไว้ 5 ระดับ ได้แก่ ภาวะผู้นำด้านเทคนิค (Technical Leadership) ภาวะผู้นำด้านมนุษย (Human Leadership) ภาวะผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership) ภาวะผู้นำเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Leadership) ภาวะผู้นำทางวัฒนธรรม (Cultural Leadership) ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีการบริหารแบบถูกควบคุมจากภายนอก จะใช้ ภาวะผู้นำทางด้านเทคนิคและภาวะผู้นำทางด้านมนุษยเป็นหลัก ซึ่งเน้นการนำเพื่อการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายเท่านั้นแต่การบริหาร โยใช้โรงเรียนเป็นฐานงาน ในโรงเรียนมีความซับซ้อนมากขึ้น ผู้บริหารต้องประพุดคิดคนเป็นแบบอย่างเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องใช้แบบ ภาวะผู้นำหลายระดับผสมผสานกัน คือ นอกจากใช้ภาวะผู้นำด้านเทคนิคและภาวะผู้นำด้านมนุษยแล้วยังต้องใช้ภาวะผู้นำทางการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสัญลักษณ์และภาวะผู้นำทางวัฒนธรรมประกอบ อีกด้วย

5. ด้านกลยุทธ์การใช้อำนาจ (Use of power) ในการบริหาร โดยทั่วไปแล้วความจำเป็น ที่ต้องการใช้อำนาจเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ แต่ตามทฤษฎีว่าด้วยที่มาของอำนาจ (Sources of Power) ของ French and Raven นั้น ได้แบ่งที่มาของอำนาจพื้นฐานไว้เป็น 5 แบบ ได้แก่ อำนาจ จากการให้รางวัล (Reward Power) อำนาจจากการบังคับ (Coercive Power) อำนาจตามกฎหมาย (Legitimate Power) อำนาจจากการอ้างอิง(Reference Power) อำนาจจากความรู้ความเชี่ยวชาญ (Expert Power) การใช้อำนาจที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกวิธีนั้น อาจส่งผลเสียต่อการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจของสมาชิกได้เป็นอย่างมาก

การบริหาร โรงเรียนที่ถูกควบคุมจากภายนอก ผู้บริหารต้องใช้อำนาจจากการให้รางวัล อำนาจการบังคับและอำนาจตามกฎหมายเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันองค์กรมีความซับซ้อนมากขึ้น บุคลากรของ โรงเรียนมีระดับความรู้ มีความสามารถแตกต่างและหลากหลายมากขึ้น การบริหาร ในแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะมีส่วนต่อการมุ่งพัฒนาและการกระตุ้นให้สมาชิกได้มีส่วนร่วม มากขึ้นดังนั้นการใช้อำนาจจากอ้างอิงและอำนาจจากความรู้ความเชี่ยวชาญ จะมีบทบาทสำคัญยิ่ง

ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูต่อการเป็นผู้นำครูและการสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่

6. ในด้านทักษะเฉพาะในด้านการบริหาร (Management Skills) จากการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการพฤติกรรมศาสตร์และทฤษฎีองค์การ ได้พบว่ามีทักษะการบริหารแบบใหม่ ๆ ที่ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ในองค์การต่าง ๆ เช่น ใช้วิธีการวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจใช้ทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง การใช้กลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ เป็นต้น ในโรงเรียนที่มีการบริหารแบบที่มีการควบคุมจากภายนอก โรงเรียนจะมีหน้าที่คอยปฏิบัติตามคำสั่งและถูกควบคุมโดยใกล้ชิดจากส่วนกลางมาก จึงไม่จำเป็นต้องมีการใช้ทักษะการบริหารที่ทันสมัยและก้าวหน้ามากนัก เมื่อใดก็ตามที่โรงเรียนเปลี่ยนรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะเห็นถึงความจำเป็นต้องใช้ทักษะและแนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการบริหารมากขึ้น

7. ด้านการใช้ทรัพยากร (Use of Resources) ในการจัดการศึกษาโดยทั่วไปนั้นทรัพยากรและค่าใช้จ่ายทั้งหมดมาจากรัฐบาล ดังนั้น รัฐบาลจึงต้องตรวจสอบการใช้เงินของโรงเรียนอย่างใกล้ชิด โรงเรียนจึงต้องปฏิบัติตามระเบียบและปรึกษากับเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางในแทบทุกขั้นตอนและระเบียบต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ไม่เอื้อให้โรงเรียนจัดหาทรัพยากรเองด้วย โรงเรียนจึงมักไม่สามารถใช้ทรัพยากรได้ตรงตามความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา ในทางตรงกันข้ามปรากฏว่า ส่วนกลางต้องสูญเสียกำลังคนและงบประมาณเป็นจำนวนมากในการติดตามและควบคุมดูแลโรงเรียนตั้งแต่ปี 1980 เป็นต้นมาในประเทศอังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลียและสหรัฐอเมริกา จึงเน้นการให้โรงเรียนมีอำนาจในการดูแลรับผิดชอบบริหารทรัพยากรด้วยตนเองมากขึ้น การที่โรงเรียนได้มีอำนาจหน้าที่บริหารทรัพยากรเอง ทำให้โรงเรียนได้บริหารงานบรรลุเป้าหมายตรงตามสภาพการณ์ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องสิ้นเปลืองบุคลากร งบประมาณและเวลาในการควบคุมและตรวจสอบ

เมื่อพิจารณาในเรื่องบทบาทของโรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ได้พบความแตกต่างในบทบาท (Role Difference) ที่น่าสนใจมาก บทบาทของโรงเรียน บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน บทบาทของสมาชิกของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นบทบาทในทางตรงหรือทางอ้อมมักจะขึ้นอยู่กับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล ภารกิจของโรงเรียนกิจกรรมในโรงเรียน กลยุทธ์การบริหารและรูปแบบการใช้ทรัพยากร ซึ่งเมื่อเทียบระหว่างโรงเรียนที่บริหารแบบควบคุมจากภายนอก กับโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่ามีความแตกต่างกันในบทบาท ดังนี้ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2554 : 154-156)

1. บทบาทของโรงเรียน (Role of School) โรงเรียนที่มีรูปแบบการบริหารแบบที่ถูกควบคุมจากภายนอก จะเป็นบทบาทของผู้รับและการปฏิบัติตามคำสั่งเป็นหลัก จะถือปฏิบัติตามแนวทางจากส่วนกลางอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดต่าง ๆ ถึงแม้ว่าการปฏิบัติ นั้นจะเป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อครูและนักเรียนก็ตาม ในทางตรงกันข้ามในโรงเรียนที่มีการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารนั้นจะมุ่งเน้นในการพัฒนาครูและนักเรียน ตามสภาพขององค์การดังนั้น บทบาทของโรงเรียนจึงเป็นไปในลักษณะริเริ่มการพัฒนาแก้ปัญหา และทำทุกอย่างเพื่อประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนและครู

2. บทบาทของหน่วยงานจากส่วนกลางหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลทางการศึกษา (Role of Education Department) ในการบริหารแบบที่มีการควบคุมจากภายนอกหน่วยงานทางการศึกษา (Education Department) หรือส่วนกลางจะมีบทบาทสำคัญ ในการควบคุมนิเทศ โรงเรียนอย่างมากหรืออย่างเคร่งครัด แต่โรงเรียนที่มีการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะมีบทบาทสำคัญต่อการทำงานของโรงเรียน โดยตรง หน่วยงานจากส่วนกลาง หรือจากภายนอก จะมีบทบาทในลักษณะเป็นที่ปรึกษาหรือผู้ให้การสนับสนุนเท่านั้น

3. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน (Role of Administrators) ในด้านบทบาทของตัวผู้บริหารโรงเรียนนั้น ปรากฏว่าในระบบการบริหารแบบควบคุมจากภายนอกภารกิจและเป้าหมายของโรงเรียนถูกกำหนดจากส่วนกลาง ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดูแล เฝ้าระวังและจัดการให้โรงเรียนดำเนินการไปตามเป้าหมาย จะหลีกเลี่ยงการปฏิบัตินอกเหนือจากคำสั่ง นอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีหน่วยงานเฉพาะภายในขึ้นเพื่อการควบคุมบุคลากรและทรัพยากรให้เป็นไปตามระเบียบ อีกด้วย ส่วนบทบาทของผู้บริหารในแบบการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นผู้บริหารจะเป็นผู้นำการพัฒนามาไปสู่เป้าหมาย เป็นผู้กระตุ้นและชักนำในการใช้กำลังคนเป็นผู้พัฒนาทรัพยากร และเป็นผู้พัฒนาเป้าหมายใหม่ ๆ ของโรงเรียน โดยมีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องกับฝ่ายต่างๆ และแสวงหาทรัพยากรเพื่อพัฒนาโรงเรียน

4. บทบาทของครู (Role of Teachers) ในการบริหารแบบเน้นการควบคุมจากภายนอก บทบาทของครูคือเรือจ้าง คือผู้ทำตามคำสั่งและเป็นผู้ปฏิบัติ ครูมีบทบาทเป็นเพียงผู้รับจะไม่ค่อยมีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแต่สำหรับการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน บทบาทสำคัญของครูคือการเป็นผู้ร่วมงาน การเป็นผู้ร่วมตัดสินใจ เป็นนักพัฒนาและนักปฏิบัติ ครูจะมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพและร่วมพัฒนาอย่างกระตือรือร้น

5. บทบาทของผู้ปกครอง (Role of Parents) จะเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนว่าในโรงเรียนที่มีการบริหารแบบควบคุมจากภายนอก ผู้ปกครองจะเป็นผู้รับบริการในเชิงปริมาณและตามมาตรฐานที่ใช้กำกับ เช่น เรื่องระยะเวลาในชั่วโมงเรียน จำนวนปี เนื้อหาในหลักสูตร ฯลฯ ผู้ปกครองจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแสดงความคาดหวัง และไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของโรงเรียนได้ แต่ในโรงเรียนที่ใช้การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้ปกครองจะได้รับการบริการเชิงคุณภาพมากขึ้น นั่นคือ เด็กในปกครองของตนจะได้รับการศึกษาตามความต้องการ บทบาทของผู้ปกครองคือผู้ร่วมหุ้นและผู้สนับสนุน ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้ข้อมูลข่าวสาร สนับสนุนด้านทรัพยากร ช่วยเหลือและร่วมแก้ไขในกรณีที่โรงเรียนเกิดปัญหา

เมื่อพิจารณาจากทฤษฎีในแบบด้านความสัมพันธ์ของคน (Human Relations) ในเรื่องนี้ปรากฏว่า Cheng (1996 : 124) ได้แบ่งบรรยากาศสิ่งแวดล้อมองค์การเป็น 4 แบบ คือแบบผูกพัน (Commitment Style) แบบไม่มีหัวหน้า (Headless Style) แบบปล่อย (Disengagement Style) และแบบควบคุม (Control Style)

ในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานความสัมพันธ์ของคนในโรงเรียนจะเป็นแบบร่วมมือและแบบเปิด มีการทำงานเป็นทีม ความสัมพันธ์ในองค์การเป็นแบบผูกพัน (Commitment Style) ในทางตรงกันข้าม การบริหารแบบควบคุมจากภายนอกจะเน้นการบังคับบัญชา การใช้คำสั่ง ความสนใจของคนในแต่ละระดับจะแตกต่างกัน ความสัมพันธ์ของคนในองค์การมีลักษณะแบบปิด (Closed) บรรยากาศขององค์การจะไม่ดี ยิ่งถ้าหัวหน้าไม่สนใจในงาน บรรยากาศจะเป็นแบบไม่มีหัวหน้า (Headless Style) ถ้าครูส่วนใหญ่ไม่สนใจในงานและหัวหน้าไม่เข้ามามีบทบาทชักนำหรือมีส่วนช่วยบรรยากาศจะกลายเป็นแบบปล่อยปละละเลย (Disengagement Style) แต่ถ้าหัวหน้าควบคุมอย่างเข้มงวด บรรยากาศจะเป็นแบบควบคุม (Control Style) ซึ่งบรรยากาศทั้ง 3 แบบนี้ไม่เป็นผลดีต่อการบริหารและจัดการเรียนการสอนและมีผลเสียต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอีกด้วย

ในด้านคุณภาพของผู้บริหาร โรงเรียน (Quality of Administrators) นั้นเนื่องจากการบริหาร แบบควบคุมจากภายนอก จะเน้นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายจะคอยหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ผิด ผู้บริหารจึงต้องมีประสบการณ์ และมักจะเน้นการปฏิบัติตามกฎ ตามระเบียบ โดยเคร่งครัด หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารเหล่านี้ก็ไม่ต้องเรียนรู้หรือฝึกอบรมเพิ่มเติม แต่ในโรงเรียนที่มีการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ต้องการผู้บริหารที่มีคุณภาพสูง เพราะนอกจากผู้บริหารจะต้องมีความรู้และมีเทคนิคการบริหารที่ทันสมัยแล้วยังต้องมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับความก้าวหน้าและแก้ปัญหาจากการที่โรงเรียนถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้วยจึงจะทำให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ

ในเรื่องตัวบ่งชี้ประสิทธิผล (Indicators of Effectiveness) ปรากฏว่าในโรงเรียนที่มีการบริหาร แบบควบคุมจากภายนอก ตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโรงเรียนจะเป็นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเป็นหลัก โรงเรียนมักจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาหรือสัมฤทธิ์ผลด้านอื่น ๆ แต่โรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประสิทธิภาพของโรงเรียนจะมีหลายระดับ การวัดประสิทธิผลของโรงเรียนจะเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงโรงเรียนเองด้วยการวัดประสิทธิผลจึงต้องทำหลายระดับ (Multi-levels) ทั้งในระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มบุคคล และระดับรายบุคคล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้ตัวบ่งชี้หลายตัวทั้งระบบ จะมีทั้งตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) สำหรับการวัดและประเมินทางด้านวิชาการ และทางด้านพัฒนาการของนักเรียน

หลักการของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจัดมุ่งหมายการศึกษา ดำเนินการบริหาร โดยผู้อำนวยการสถานศึกษา กำกับโดยคณะกรรมการสถานศึกษา มีระบบประกันคุณภาพที่จะใช้เป็นแนวทางพัฒนาให้บริการด้านการเรียนการสอนมีคุณภาพ ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจการบริหารอย่างมาก ทั้งอำนาจที่กำหนดไว้ในกฎหมายและได้รับมอบจากผู้มีอำนาจ โดยต้องรับผิดชอบต่อผลการบริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องมีดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของงานและการประกันคุณภาพของสถานศึกษา แสดงผลงานความก้าวหน้าในการบริหาร โรงเรียนตามเป้าหมายที่กำหนด ยุทธศาสตร์สำคัญในการดำเนินดังกล่าวเรียกว่า การบริหาร โดยให้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management : SBM) ถือว่าเป็นนวัตกรรมทางการบริหารรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจในการปฏิรูปการศึกษาหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย เป็นการให้ความสำคัญต่อโรงเรียนในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชน ดังที่ ประเวศ วะสี (2546 : 10 – 12) ได้กล่าวไว้ว่า “การศึกษาเป็นเรื่องระหว่างครูกับนักเรียน โรงเรียนจึงสำคัญที่สุด” การบริหารจัดการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีหลักการและกรอบแนวคิดดังนี้ (จักรพรรดิ วาทะ. 2549 : 93-95)

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้สามารถตัดสินใจดำเนินการได้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุด

2. หลักการใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (School center) โรงเรียนจะเป็นหน่วยงานบริหาร ไม่ใช่ผู้ถูกบริหาร โรงเรียนจะเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพของเด็ก สามารถกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมายทิศทางการวางแผนจัดการศึกษาของตนที่สอดคล้องกันทั้งในระดับส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา ทั้งถิ่นและชุมชน

3. หลักการมีส่วนร่วม (Collaboration, participation) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการบริหาร การตัดสินใจและการจัดการศึกษาทำให้เกิดความตระหนักและความรู้สึกเป็นเจ้าของ

4. หลักการพึ่งตนเอง (Self management) เน้นให้โรงเรียนมีระบบการบริหารตนเอง มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบการดำเนินงานตามความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมองเป็นจุดหมายเป้าหมายของโรงเรียนตรงกัน สามารถบูรณาการสภาพการณ์ของท้องถิ่นกับโรงเรียนมาส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้ด้วยความภาคภูมิใจ

5. หลักการประสานงาน (Coordination) สามารถประสานงานกันได้ทุกระดับ ทั้งแนวตั้งและแนวนอน เป็นกิจกรรมที่ต้องเน้นความเข้มแข็งทั้งการสร้าง ความเข้าใจระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและบุคคลภายนอก รวมทั้งการประสานงาน การขอความร่วมมือ ความช่วยเหลือ ทรัพยากร และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ

6. หลักความต่อเนื่องและหลากหลาย (Continuity and diversity) การบริหารจำเป็นต้องมีความต่อเนื่อง ใช้เวลา รวมทั้งการใช้เทคนิคการบริหารจะต้องมีความหลากหลายและสอดคล้องกัน มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน สามารถปรับใช้การบริหารตามสถานการณ์ที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ได้

7. หลักการพัฒนาตนเอง (Self - improvement) โรงเรียนจะต้องพัฒนาไปสู่องค์กรการเรียนรู้ (Learning organization) พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งการพัฒนาองค์กร พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาบุคคล และพัฒนาทีมงาน โดยนำองค์ประกอบเหล่านี้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษานั้น ๆ

8. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and balance) ส่วนกลางและเขตพื้นที่ การศึกษาจะกำหนดคน โขบายและควบคุมมาตรฐาน และจะมีองค์กรตรวจสอบคุณภาพ ทั้งนี้จะเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ถวิล มาตรฐาน (2544 : 42 - 43) ได้กล่าวถึง การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมี หลักการเป็นกรอบในการดำเนินงานดังนี้

1. หลักคุณภาพ (Principle of Equality) เป็นหลักการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่ง คุณภาพ กล่าวคือ มีวิธีการหรือแนวทางมากมายหลากหลายที่จะนำมาใช้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย การศึกษา การยืดหยุ่น (Flexibility) เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น ซึ่งทางโรงเรียนมี ความชอบธรรม เต็มที่ที่จะขับเคลื่อนพัฒนา และการดำเนินงานด้วยยุทธศาสตร์ของตนเองใน การจัดการเรียน การสอนและการบริหารจัดการ โรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักการกระจายอำนาจ (Principle of Decentralization) ให้โรงเรียนมีพลังอำนาจรับผิดชอบในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอน

3. หลักการบริหารจัดการตนเอง (Principle of Self-management System) ด้วยหลักการทั้งสองข้างต้น เป็นหลักระบบบริหารจัดการตนเองในการดำเนินงานภายใต้ นโยบาย หลักขององค์การในการแก้ปัญหาและการพัฒนา ทำให้บรรลุผลสำเร็จตามความสามารถของโรงเรียน

4. หลักการริเริ่ม (Principle of human Initiative) ในความหลากหลายของกิจกรรมการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียน ในการทำหน้าที่เพิ่มพูนคุณภาพการศึกษา

วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544 : 75) ได้สรุปหลักการสำคัญในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. หน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา ต้องเปลี่ยนบทบาทในการทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผน ด้านอำนาจการ ด้านการกำกับดูแลมาตรฐาน ด้านการสนับสนุนวิชาการ และการจัดสรรงบประมาณ

2. สถานศึกษาจะต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรจากเดิมคอยรับคำสั่งจากหน่วยงานระดับสูงมาเป็นบริหาร โดยการริเริ่มด้วยตนเอง

3. ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องพัฒนาทักษะให้เป็นผู้บริการมืออาชีพมีภาวะผู้นำ สามารถประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและสถานศึกษา ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อการจัดการศึกษา มีวิสัยทัศน์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการศึกษา

4. ครูจะต้องพัฒนาทักษะในหน้าที่เป็นมืออาชีพ มีความสามารถในการปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

5. ผู้ปกครองชุมชนจะต้องเข้าใจบทบาทของการมีส่วนร่วม (Participation) ในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างใกล้ชิด ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการศึกษาโดยตรง มีอำนาจหน้าที่ร่วมกันร่วมคิด (Plan) ร่วมตัดสินใจ (Decision Making) ร่วมทำ (Implementation) และร่วมประเมิน (Evaluation) เพื่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน จะได้ตอบสนองและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน และชุมชนให้มากที่สุด

ปัญญา แก้วกิติร และ สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545 : 5-6) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานมีหลักการ ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา จากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้สามารถตัดสินใจดำเนินการได้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุด

2. หลักการใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (School Center) โรงเรียนจะเป็นหน่วยงานบริหาร ไม่ใช่ผู้ถูกบริหาร โรงเรียนจะเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพของเด็ก สามารถกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ทิศทางการวางแผนจัดการศึกษาของตนเองที่สอดคล้องกัน ทั้งในระดับส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา ท้องถิ่น และชุมชน

3. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการบริหาร การตัดสินใจ และการจัดการศึกษา ทำให้เกิดความตระหนักและความรู้สึกเป็นเจ้าของ

4. หลักการพึ่งตนเอง (Self Management) เน้นให้โรงเรียนมีระบบการบริหารตนเอง มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบการดำเนินงานตามความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมองเห็นจุดหมายเป้าหมายของโรงเรียนตรงกัน สามารถบูรณาการสภาพการณ์ของท้องถิ่นกับโรงเรียนมาส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้ด้วยความภาคภูมิใจ

5. หลักการประสานงาน (Coordination) สามารถประสานงานกันได้ทุกระดับทั้งแนวตั้งและแนวนอน เป็นกิจกรรมที่ต้องเน้นความเข้มแข็ง ทั้งการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและบุคคลภายนอก รวมทั้งการประสานงาน แสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือทั้งทรัพยากรและเทคนิควิธีการใหม่ ๆ

6. หลักความต่อเนื่องและหลากหลาย (Continuity and Diversity) การบริหารจำเป็นต้องมีความต่อเนื่อง ใช้เวลารวมทั้งการใช้เทคนิคการบริหารจะต้องมีความหลากหลายและสอดคล้องกันมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน สามารถปรับใช้การบริหารตามสถานการณ์ที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ได้

7. หลักการพัฒนาตนเอง (Self-Improvement) โรงเรียนจะต้องพัฒนาไปสู่องค์กรการเรียนรู้ (Learning Organization) พัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนา ทั้งการพัฒนาองค์กร พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาบุคคล และพัฒนาทีมงาน โดยนำองค์ประกอบเหล่านี้มาวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษานั้นๆ

8. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาจะกำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน และจะมีองค์กรตรวจสอบคุณภาพ ทั้งนี้เป็นการประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

อูทัย บุญประเสริฐ (2545 :154 -156) ได้สรุปหลักการสำคัญในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 ประการ ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา จากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นหน่วย สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาแก่นักเรียน

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้ง ครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้กับประชาชน (Return Power to People) ในอดีต การจัดการศึกษาจะทำ หลากหลายทั้งวัดและองค์กร ในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการซึ่ง ไม่สนอง ความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริงต่อมาจึงมีการรวมการจัดการศึกษาให้ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดเอกภาพทางการศึกษาและมาตรฐานของการศึกษาจึงต้อง มีการคืน อำนาจให้ท้องถิ่น และประชาชน ได้จัดการศึกษาเอง

4. หลักการบริหารตนเอง (Self- Managing) การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี โรงเรียนมีระบบการบริหาร ด้วยตนเอง มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งแล้วแต่ความพร้อม และสภาพการณ์ของโรงเรียน โดยปฏิบัติตามนโยบายและเป้าหมายของส่วนกลาง

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) โรงเรียนมีหน้าที่บริหาร และจัดการศึกษา ตามนโยบายของส่วนกลาง มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพ การบริหาร โรงเรียนและการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

กรมสามัญศึกษา (2544 : 136) ได้สรุปการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสำคัญ ต่อการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวม ไว้ดังนี้

1. เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาเปิด โอกาส ให้ครูเจ้าหน้าที่และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของ โรงเรียน

2. ขวัญกำลังใจของครูดีขึ้น

3. เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงินและด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

4. สร้างและสนับสนุนให้เกิดผู้นำใหม่ ๆ ในทุกระดับ

5. เพิ่มปริมาณและคุณภาพการติดต่อสื่อสาร

6. สร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำให้เกิดการริเริ่มจัดทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้ตรง กับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น

7. การที่ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณจึงเกิดแนวทาง จะต้องใช้ งบประมาณ โดยประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

8. เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนใน โรงเรียน ได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงการศึกษา

9. ชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิในการบริหารจัดการศึกษา

10. การบริหารและการตัดสินใจทำด้วยความ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทำให้เกิด ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและ โครงการใหม่ ๆ

หลักการในการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานดังกล่าว จะต้องคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล หรือธรรมาภิบาล (Good governances) ทั้ง 6 ประการ มาประกอบการบริหารด้วย คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า โดยจะต้องมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาครูใน โรงเรียน ในด้านความรู้ ความสามารถ และการจัดทรัพยากรใน โรงเรียน

จากสาระสำคัญดังกล่าวนี้ เห็นได้ว่าการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น คือ การทำงานของโรงเรียนเป็นไปตามต้องการของ โรงเรียนเอง โดยมีสมาชิกของโรงเรียนซึ่ง ประกอบด้วย คณะกรรมการที่มาจากผู้บริหาร โรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทน นักเรียน ฯลฯ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ในการแก้ปัญหาและการจัดกิจกรรมทางการศึกษาของ โรงเรียนให้มีประสิทธิผล และเพื่อ การพัฒนาของโรงเรียนเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับแนวคิดในการบริหาร โดยการควบคุมจากภายนอก (External Control Management) ซึ่งเป็นลักษณะการบริหารแบบดั้งเดิม โรงเรียนจะถูกควบคุม โดยหน่วยงานจากส่วนกลาง นโยบายการบริหารก็มักจะ ไม่ตรงกับความต้องการหรือธรรมชาติ ของโรงเรียน อีกทั้งสมาชิกที่อยู่ใน โรงเรียนก็ไม่มีบทบาทสำคัญหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการบริหารงาน

จากการศึกษาเรื่องการนำหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นศูนย์กลางใน การบริหาร ไปใช้ในการบริหาร โรงเรียน ได้พบว่า มีประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษาโดยรวมดังนี้ (Myers & Stonenill. 1993; Herman & Herman. 1993; Florida Department of Education. 1998)

1. เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษา เปิด โอกาส ให้ครู เจ้าหน้าที่และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของ โรงเรียน

2. ขวัญและกำลังใจของครูดีขึ้น

3. เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงินและด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียน การสอนใน โรงเรียน

4. สร้างและสนับสนุนให้เกิดผู้นำใหม่ ๆ ในทุกระดับ

5. เพิ่มปริมาณและคุณภาพในการติดต่อสื่อสาร
6. สร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำให้เกิดการริเริ่มจัดทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น
7. การที่ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ จึงเกิดแนวทางที่จะต้องใช้งบประมาณ โดยประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด
8. เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียนได้เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงการศึกษา
9. ชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิในการบริหารและจัดการศึกษา
10. การบริหารและการตัดสินใจด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
11. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และโครงการใหม่ ๆ

สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2548 : 16-17) มีหลักการและแนวความคิดของการบริหารจัดการศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ แต่เดิมการจัดการศึกษาจะรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง หน่วยปฏิบัติ คือ สถานศึกษาจะต้องรอรับนโยบาย งบประมาณ และทรัพยากรต่าง ๆ ตลอดจนการกำหนดแนวการดำเนินงานจากส่วนกลางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และจะถูกควบคุมโดยส่วนกลางหรือผู้ที่ได้รับอำนาจ จึงทำให้การบริหารงานไม่คล่องตัว ล่าช้า ไม่สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นของโรงเรียน และผู้รับบริการ ผู้ปฏิบัติงานอึดอัดและไม่พอใจ เพราะไม่มีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเอง การกระจายอำนาจและมอบอำนาจให้หน่วยงานปฏิบัติ จะทำให้เกิดความอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการตนเอง มีความรับผิดชอบ รู้จักพึ่งตนเอง และช่วยเหลือตนเองได้ สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนได้อย่างทันที่ทั้งที่และเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็ง สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยหลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ดังนั้นสถานศึกษาจะมีอำนาจความรับผิดชอบ และมีความเป็นอิสระ โรงเรียนจะเป็นฐานของการกระจายอำนาจ และการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหัวใจของการดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ คือ การปรับโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะของ

การกระจายอำนาจ และการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนจะกระจายไปสู่ผู้ปฏิบัติ ในรูปของคณะกรรมการหรือทีมงานอย่างทั่วถึง คณะกรรมการสถานศึกษามีหน้าที่กำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ผู้บริหาร โรงเรียนซึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้ตัดสินใจสั่งการตามความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

2. หลักการบริหารตนเอง สถานศึกษาจะบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง บุคลากรแต่ละงานแต่ละฝ่ายจะร่วมกันวางแผนดำเนินการและประเมินผลการปฏิบัติงานของตนอย่างครบวงจร ระบบการบริหารของสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกันไปตามสภาพความเหมาะสม และความพร้อมของโรงเรียน การบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความคิดว่าการดำเนินการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายอาจมีวิธีการที่หลากหลาย โรงเรียนจึงต้องมีความสามารถบริหารงานได้ตามสถานการณ์ที่เป็นจริง หน่วยงานส่วนกลางจะทำหน้าที่กำหนดนโยบายและเป้าหมายรวมมาให้ แล้วให้อำนาจและความอิสระแก่โรงเรียนที่จะพิจารณาเลือกวิธีปฏิบัติตามศักยภาพของโรงเรียน ด้วยวิธีการนี้จะทำให้โรงเรียนสามารถบริหารตนเองได้

3. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นหลักการสำคัญของการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่จะต้องนำบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษามาร่วมบริหารจัดการศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่การจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา (มาตรา 40) คณะครู บุคลากร ในโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนจะเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนดำเนินการและแก้ไขปัญหาการทำงานมีลักษณะการทำงานเป็นทีมการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสิ่งใด ทุกส่วนในองค์กรจะต้องเห็นด้วย ทุกคนจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในงานต่าง ๆ และจะมีความตั้งใจ จะทำงานให้เกิดผลสำเร็จสูงสุด ซึ่งจะทำให้การบริหารงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงยิ่งขึ้น

4. หลักการความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ เมื่อสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ ก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม มีความโปร่งใสและจัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนเป็นประจำทุกปี

สุทธธีรภัฏ ศรีวรรณ (2549 : 18) ได้กล่าวว่า แนวคิดของการบริหาร โดยใช้โรงเรียน

เป็นฐาน โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญสำหรับการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจสั่งการที่ดีควรอยู่ที่หน่วยปฏิบัติ การที่สมาชิกในโรงเรียนและชุมชนให้ความร่วมมือกันในการตัดสินใจ เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ การบริหารและการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้ทำให้โรงเรียนและสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การบริหารจัดการ ที่สถานศึกษามีเป้าหมายการศึกษาที่ดั่งสมมติฐานอยู่บนความหลากหลายตามสภาพของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ เน้นความยืดหยุ่นและการบริหารจัดการด้วยตนเองตามเงื่อนไขที่เหมาะสม เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการพัฒนาและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เฉพาะของตน เพื่อการสอนและการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

จากที่ได้กล่าวมาพอสรุปได้ว่าหลักการและความสำคัญของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคือมีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ การบริหารงานแบบการมีส่วนร่วมการบริหารตนเอง การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน และการตรวจสอบและถ่วงดุล การร่วมตัดสินใจ ตามความต้องการและจำเป็นของสถานศึกษา โดยมีผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในการทำหน้าที่ร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจ และร่วมประเมินการปฏิบัติงาน การบริหารของโรงเรียนและให้มีการปฏิบัติงานอย่าง โปร่งใส ตรวจสอบได้จากทุกฝ่ายในโรงเรียน

ประโยชน์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ประโยชน์ของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีต่อสถานศึกษา จากการทดลองดำเนินงานการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในหลายๆ ประเทศที่ประสบความสำเร็จมีผลดีที่เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาหรือ โรงเรียน (กรมสามัญศึกษา. 2543 : 22 - 24) มีดังนี้

1. โรงเรียนมีอิสระ ในการดำเนินงานในด้านงบประมาณบุคลากรและหลักสูตรมากขึ้น สืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจการบริหารจัดการส่วนกลาง ทำให้โรงเรียนมีอำนาจในการจัดการเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการระดมทุน เพื่อการใช้จ่ายที่เพียงพอและ เกิดประโยชน์สูงสุดได้มากยิ่งขึ้น ส่วนในด้านบุคลากร โรงเรียนจะสามารถดำเนินการสรรหา จัดจ้าง หรือเลิกจ้าง โดยคำนึงถึงความพอเพียง และความเหมาะสมต่อการดำเนินกิจการของสถานศึกษา นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีอิสระในการจัดทำหลักสูตร เพื่อสนองตอบต่อความต้องการ ของผู้เรียนและชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

2. บุคลากรจะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่บุคลากรจะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ ดำเนินการ และรับผิดชอบบุคลากรทุกคนใน องค์กรจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ คือ ผู้เรียน

ที่จะเป็นผลผลิต ที่มีประสิทธิภาพและผู้ใช้บริการ ซึ่ง ได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชน จะได้รับความพึงพอใจค่าบริการให้มากที่สุด อันจะทำให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคมโดยทั่วไป

3. โรงเรียนได้รับความร่วมมือในการบริหารจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย มากยิ่งขึ้นด้วยเหตุที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการศึกษาจากการตัดสินใจของผู้บริหารเพียงคนเดียวไปสู่การบริหาร โดยคณะบุคคลในรูปของคณะกรรมการ ที่ได้มาจาก การสรรหา จึงทำให้เกิดระบบการทำงานเป็นหมู่คณะ ดังนั้นทุกฝ่ายจึงมีความจำเป็นต้องให้ความร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้ การดำเนินงานบรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ให้ได้มากที่สุด รวมทั้งเกิดความรู้สึกในความเป็นเจ้าของ และจะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบ ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงเป็นแรงผลักดันให้ทุกฝ่ายร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น

4. มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั้งในและนอกโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ถึงความก้าวหน้าของการดำเนินงานภายในองค์กร การเผยแพร่ข่าวสารและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากชุมชน ทำให้เกิดการรับรู้รับทราบและความเข้าใจอันดีต่อกันดังนั้น จากรายงานผลการดำเนินงานการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งการบริหารที่ผ่านมาโรงเรียนที่มีการดำเนินงาน การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้ผลประสบความสำเร็จ ได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ รวมทั้งรับฟังข้อมูลจากชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น จากรายงานการดำเนินงานในหลายประเทศพบว่า มีโรงเรียนจำนวน ไม่มากนักที่แสดงให้เห็น ได้อย่างชัดเจนว่าหากมีการดำเนินงาน การบริหารจัดการ โดยใช้การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แล้วจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน ได้อย่างจริงจังคือจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น แต่ก็มีรายงานอยู่ส่วนหนึ่งที่ได้ นำเสนอว่า จากการประเมินผลผู้เรียน โดยหน่วยงานส่วนกลางทำให้ทราบว่า นักเรียนมีผลระดับคะแนนจากการทดสอบอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ซึ่งเชื่อว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ทุกฝ่ายได้ ร่วมมือกันจัดการศึกษา จัดแหล่งการเรียนรู้ บรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนการสอน บุคลากร ได้รับการพัฒนาด้านวิชาการส่งผลให้บุคลากรมีการปรับปรุงการเรียนการสอน และส่งผลคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด

6. ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจและให้การยอมรับต่อโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า การดำเนินงาน การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารจัดการ โดยอาศัยการร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบและมีการบริหารจัดการ โดยคณะบุคลากรที่ได้มาจาก การสรรหาจากผู้ที่มีส่วน ได้ส่วนเสียซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับสถานศึกษามากที่สุดจึงเป็นเหตุผลที่เชื่อได้ว่า จะ ได้ผลลัพธ์ออกมา ได้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน ได้ดีที่สุดในที่สุด

วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2544 : 8) กล่าวว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะส่งผลให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ได้และเป็นการเสริมสร้างพลัง (Empowerment) ให้แก่สถานศึกษา ชุมชนและสังคมร่วมมือกันจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 54) กล่าวว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบการบริหารที่ได้รับความสนใจในวงการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน เพราะมีความสอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นอย่างมาก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 8) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้ดังนี้ 1) สามารถสนองความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น ได้ดีขึ้น 2) สามารถระดมผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารมาช่วยเหลือสถานศึกษา ได้มากขึ้นในรูปแบบของคณะกรรมการ 3) ครูและบุคลากรมีขวัญกำลังใจดีขึ้นเพราะ ได้มีโอกาสคิดเอง ทำเอง และมีโอกาสแสดงออกมากขึ้น 4) เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของจากการได้ร่วมคิดตัดสินใจ 5) สร้างผู้นำใหม่ในทุกระดับ 6) เพิ่มการติดต่อสื่อสาร 7) ประหยัดค่าใช้จ่ายประมาณ 8) มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 9) เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตร และ 10) แก้ปัญหาความขัดแย้งได้ดีเพราะครู ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น

อุทัย บุญประเสริฐ (2547 : 49) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนี้

1. เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์มาร่วมกันจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ครู เจ้าหน้าที่ และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของโรงเรียน
2. ขวัญและกำลังใจของครูดีขึ้น
3. เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงิน และด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
4. สร้างและสนับสนุนให้เกิดผู้นำทางการศึกษาใหม่ๆ ในทุกระดับ
5. เพิ่มปริมาณและคุณภาพการติดต่อสื่อสาร
6. สร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำให้เกิดการริเริ่ม การมีโครงการใหม่ๆ ที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น
7. การที่ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ เกิดแนวทางการใช้งบประมาณโดยประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด
8. เปิดโอกาสให้สมาชิกในโรงเรียนได้เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงการศึกษา

9. ชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิในการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียน
10. การบริหารและการตัดสินใจด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
11. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตร ในการพัฒนาการเรียนการสอนและ โครงการใหม่ ๆ

จากข้อคิดเห็นดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและชุมชนสามารถตัดสินใจและพัฒนาการทำงานให้เต็มศักยภาพที่จะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพในระดับสากล ทั้งนี้ เพื่อความเข้มแข็งของสถานศึกษาสู่การพัฒนาชุมชนและประเทศชาติสืบไป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

แนวคิดหลักเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

โดยทั่วไปแล้วการบริหารตามแนวคิดในแบบดั้งเดิมนั้น จะตรงกันข้ามกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างสิ้นเชิง คือในการบริหารการศึกษาแบบดั้งเดิม การบริหารโรงเรียนจะดำเนินการ โดยการควบคุมจากภายนอก (External Control Management) เป็นหลักซึ่งมีลักษณะที่เห็นได้ชัดว่า โรงเรียนมักจะถูกควบคุมโดยหน่วยงานจากส่วนกลาง แนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียนมักจะถูกชี้นำโดยหน่วยงานส่วนกลาง นโยบายการบริหารก็มักจะ ไม่ตรงกับปัญหา และมักจะ ไม่สอดคล้องกับความต้องการหรือธรรมชาติของโรงเรียน สมาชิกที่อยู่ในโรงเรียน จะไม่มีอำนาจ หรือมักจะ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดทิศทางและการบริหารงานโรงเรียนอย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546 : 3) ได้กล่าวว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ประสบผลสำเร็จจากหลักการ วิธีการ และกลยุทธ์ในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ สร้างกำไร สร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น แนวคิดการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐานที่กล่าวถึง เป็นเรื่องการกระจายอำนาจการบริหาร การจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาและ การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การกระจายอำนาจให้กับ โรงเรียนเพื่อให้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการเรียน การสอน ทั้งหมดในโรงเรียน รวมถึงการจัดบุคลากร การบริหารงบประมาณและแผนงาน โครงการ การตรวจสอบและรายงาน กระบวนการตัดสินใจต้องยึดหลักการตัดสินใจร่วม โดยทีมงานบริหาร อันได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และบางครั้งรวมนักเรียนและสมาชิกชุมชนด้วย คาดหวังว่า

โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ : SBM จะเสริมสร้างภาวะผู้นำระดับโรงเรียนเพื่อร่วมพลังในการพัฒนา

สุทธิรักษ์ ศรีวรรณ (2549 : 18) ได้กล่าวว่า แนวคิดของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญสำหรับการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจสั่งการที่ดีควรอยู่ที่หน่วยปฏิบัติ การที่สมาชิกในโรงเรียนและชุมชนให้ความร่วมมือกันในการตัดสินใจ เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ การบริหารและการปฏิบัติงาน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้ทำให้โรงเรียนและสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาการบริหารจัดการ ที่สถานศึกษามีเป้าหมายการศึกษาที่ตั้งสมมติฐานอยู่บนความหลากหลายตามสภาพของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ เน้นความยืดหยุ่นและการบริหารจัดการด้วยตนเองตามเงื่อนไขที่เหมาะสม เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการพัฒนาและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เฉพาะของตน เพื่อการสอนและการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

เซง (Cheng. 1996 : 23) ได้ให้ข้อสรุปว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาซึ่งการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการด้วยกัน คือ

1. โรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญสำหรับการตัดสินใจสั่งการ การตัดสินใจสั่งการที่ดีควรอยู่ที่หน่วยปฏิบัติ ดังนี้ จึงควรเพิ่มอำนาจในการบริหารและจัดการงบประมาณให้กับโรงเรียนมากขึ้น แล้วลดการควบคุมจากส่วนกลาง

2. การมีส่วนร่วมและการมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นปัจจัยสำหรับการปฏิรูปความสำเร็จของการปฏิรูปไม่ใช่เกิดจากการควบคุมจากภายนอก หากแต่เกิดจากการที่สมาชิกให้ความร่วมมือในการตัดสินใจ

จะเห็นได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจการศึกษา กับการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นหัวใจหรือเป็นหลักการสำคัญสำหรับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหาร โรงเรียนด้วยวิธีการหรือแนวคิดแบบดั้งเดิมนั้น โรงเรียนจะถูกควบคุมโดยหน่วยงานหรือตัวแทนจากส่วนกลาง นโยบายและแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียน ก็มักจะมาจากส่วนกลาง การบริหารก็มักจะไม่ตรงกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน อีกทั้งสมาชิกที่อยู่ในโรงเรียนไม่มีอำนาจ ไม่มีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดการบริหารงานของโรงเรียน ในฐานะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียนโดยตรง ซึ่งในเรื่องนี้ เซง (Cheng. 1996 : 98) ได้จัดทำข้อสรุป เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของแนวคิดเรื่อง การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นแนวทางแบบใหม่ไว้ดังนี้

ตาราง 2.1 เปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการบริหาร โดย การควบคุมจากภายนอก

แนวคิด/ หลักการ	การบริหารแบบควบคุม จากภายนอก	การบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน
แนวคิดเกี่ยวกับ การศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> -มีเป้าหมายที่จำกัด -สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาไม่ซับซ้อน และไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง -ไม่มีความจำเป็นสำหรับการปฏิรูป การศึกษา -เน้นมาตรฐานเดียวกันและการไม่ เปลี่ยนแปลง 	<ul style="list-style-type: none"> -มีเป้าหมายที่หลากหลาย -สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา -มีความจำเป็นสำหรับการปฏิรูป การศึกษา -เน้นประสิทธิผลและการ เปลี่ยนแปลง
หลักการที่ใช้ ในการบริหาร โรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> -คำนึงถึงปริมาณเป็นหลัก โครงสร้าง มาตรฐาน -ใช้มาตรฐานเดียวกันของวิธีการและ กระบวนการเพื่อบรรลุเป้าหมาย -เน้นผลงานที่อ้างอิงเกณฑ์มาตรฐานการ รวมอำนาจ -ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือใหญ่ควรมี การควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา -เน้นการควบคุมเป็นกระบวนการ หลักการของระบบปฏิบัติตามคำสั่ง -ถูกควบคุมจากภายนอก -รับคำสั่งให้ปฏิบัติ -ตรวจสอบขากการควบคุมตาม โครงสร้าง -มีการนิเทศติดตามจากภายนอก -เพิ่มการควบคุมตามระบบราชการ 	<ul style="list-style-type: none"> -มีหลายวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย -เน้นความยืดหยุ่น การกระจายอำนาจ -ปัญหาควรถูกแก้ไขโดยกาลเทศะ -มุ่งที่ประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา หลักการของระบบบริหารตนเอง -บริหารตนเอง -แก้ปัญหาด้วยตนเอง -รับผิดชอบและตรวจสอบง่าย การมี ส่วนร่วม -พัฒนาทรัพยากรในองค์กร -สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมอย่าง กว้างขวาง

จากตาราง 2.1 พบว่า ด้านแนวคิดทางการศึกษาหรือในเชิงหลักการบริหารการศึกษานั้น การบริหารแบบควบคุมจากภายนอก จะมีจุดประสงค์ของการศึกษาที่ค่อนข้างจำกัด ไม่ซับซ้อน และนิยมใช้ในลักษณะที่เหมือน ๆ กันในทุกแห่ง สภาพแวดล้อมทางการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากมีการเน้นมาตรฐานเดียวและมักจะคำนึงถึงแต่ด้านปริมาณเป็นหลัก แต่การบริหารแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานจะมีเป้าหมายการศึกษาที่หลากหลาย เนื่องจากมีผู้มีส่วนร่วมการบริหาร โรงเรียนจำนวนมาก สิ่งแวดล้อมทางการศึกษามีความซับซ้อนและอาจเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลา จะมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้อยู่เสมอ จึงมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่หลากหลาย และเน้นเรื่องคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ

ในด้านวิธีการและหลักการที่ใช้ในการบริหาร โรงเรียนนั้น ปรากฏว่าหลักการบริหารแบบดั้งเดิมซึ่งเป็นการบริหารแบบมีการควบคุมจากภายนอกนั้นมาจากแนวคิดที่เป็นการบริหารตามแนววิทยาศาสตร์ (Scientific Management Approach) ของ Taylor และ Urwick กับทฤษฎีระบบราชการ (Bureaucracy) ของ Weber (Lunenburg & Ornstein, 1996 : 58) ระบบการบริหารโรงเรียนแบบนี้ จะเน้นเรื่องมาตรฐานการปฏิบัติ เน้นกระบวนการและเป้าหมายที่ใช้เป็นแบบเดียวกันในทุกโรงเรียน ไม่นิยมการกระจายอำนาจ ใช้หลักการปฏิบัติตามระเบียบนโยบายและคำสั่ง การรวมอำนาจนั้นมุ่งเน้นความเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีกระบวนการในการควบคุมเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาภายใน อำนาจการบริหารที่แท้จริงจึงมักจะอยู่ที่ส่วนกลาง โรงเรียนมีอำนาจในตัดสินใจน้อยมาก โรงเรียนมักถูกกำหนดให้เป็นหน่วยปฏิบัติงานตามนโยบายของส่วนกลาง การทำงานนั้นเป็นลักษณะการรับคำสั่งและการควบคุมจากส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจและหน้าที่อย่างชัดเจน การดำเนินการในเรื่อง ต่าง ๆ จำเป็นต้องปรึกษาส่วนกลางก่อนหรือดำเนินการตามที่ส่วนกลางกำหนดเสมอและเมื่อเกิดปัญหาในโรงเรียนก็ต้องรอส่วนกลางสั่งการ ซึ่งมักจะทำให้การแก้ปัญหาไม่ทันการณ์

หลักการในเรื่องความหลากหลายนั้นเป็นทฤษฎีการบริหารสมัยใหม่ตรงกับแนวคิดของ Hackman and Walton และ Katz and Kahn (Hoy & Misdell, 1997 : 57) ที่เชื่อว่าการศึกษาที่โรงเรียนจะบรรลุเป้าหมายนั้น ทำได้หลายวิธีการบริการควรมีความยืดหยุ่น โดยให้โรงเรียนได้บริหารตนเอง ในสถานการณ์ที่เป็นจริง เนื่องจากแต่ละ โรงเรียนและชุมชนมีความแตกต่างกัน จึงไม่เหมาะที่จะกำหนดให้ใช้วิธีการดำเนินงานหรือใช้วิธีแก้ปัญหาที่เหมือน ๆ กัน ต้องกระจายอำนาจให้โรงเรียนได้บริหารตนเองจึงจะเป็นการบริหารที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การกระจายอำนาจและการรวมอำนาจนั้น เป็นหลักการบริหารที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง การกระจายอำนาจนั้นเป็นกลไกสำคัญสำหรับการปฏิรูปสำหรับระบบการบริหารสมัยใหม่

หลักพื้นฐานสำหรับการบริหาร โรงเรียนก็คือ การบริหาร โรงเรียนและการจัดการเรียนการสอน เป็นเรื่องที่สำคัญ และมักจะมีปัญหาต่าง ๆ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาและแก้ไข ปัญหาด้วยตนเอง ด้วยวิธีการเหมาะสมของตนเองให้ลุล่วงและทำให้การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และนโยบายจากส่วนกลางหรือของส่วนรวม แต่ความเชื่อว่ามีวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ หลายวิธี การให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง ให้ส่วนกลางเพียงกำหนดนโยบาย และเป้าหมายโดยรวม ให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจเลือกได้หลายวิธีที่แตกต่างกันได้แล้วแต่ความเหมาะสมและความพร้อมของโรงเรียน จะทำให้การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นเป็นระบบที่สามารถบริหารได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องเป็นหน่วยที่รอปฏิบัติงานตามคำสั่งอยู่ตลอดเวลา

ในด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น เน้นที่การให้ความสำคัญกับคน สำหรับการบริหารยุคใหม่ที่เน้นมนุษย์สัมพันธ์ และพฤติกรรมศาสตร์นั้น มนุษย์เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญของประสิทธิผลขององค์การ และหลักการ ในเรื่องทรัพยากรมนุษย์นั้นเชื่อว่า มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์การ การบริหารยุคใหม่ จึงให้ความสำคัญกับมนุษย์มาก และมีผลการวิจัยหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นว่า องค์การมีสมาชิก มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะมีประสิทธิผลสูงและเป็นที่ยอมรับ ของสังคมมากขึ้น

อูทัย บุญประเสริฐ (2545 : 35) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐานว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) เป็นกระบวนการ บริหารที่เป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย หลักการสำคัญ คือ

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจ การจัดการศึกษา จากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นหน่วย สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการเปิด โอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา โดยเชื่อว่าการที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็น เจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) ในอดีตครอบครัวและชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาบางแห่ง สถาบัน หรือองค์กรในท้องถิ่น เช่น วัดเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมาเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา จึงให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตามเมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้นความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางมีข้อจำกัดเกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชน ได้จัดการศึกษาอีกครั้ง

4. หลักการบริหารด้วยตนเอง (Self - Managing) ในระบบการศึกษาทั่วไปมักกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง สำหรับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของส่วนร่วม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นมีหลายวิธีการมีส่วนร่วมทำหน้าที่เพียงกำหนดคน นโยบายและเป้าหมาย แล้วปล่อยให้ โรงเรียนมีระบบการบริหาร โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายแนวทางด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของ โรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามที่กำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

แนวคิดเรื่องหลักบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ดังที่กล่าวมาในตอนต้นว่า การปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจการศึกษา

กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นเป็นหัวใจ หรือเป็นหลักสำคัญสำหรับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยเฉพาะทางด้านแนวคิดเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กรนั้น จากการศึกษาถึงที่มาเรื่องนี้ได้พบว่า เริ่มมาตั้งแต่ประมาณ ปี ค.ศ.1930 แนวคิดดังกล่าวได้รับความสนใจและนำมาใช้ในการปฏิบัติกันมากในประเทศสหรัฐอเมริกาในราว ปี ค.ศ.1960 เป็นต้นมา นักวิชาการที่มีชื่อเสียง เช่น Chris Aris, Douglas Mc Gregor และ Rensis Likert ได้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบร่วมมือหรือการมีส่วนร่วม (Participative Management) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันมากในบรรดานักบริหารวงการต่าง ๆ รวมทั้งด้านการศึกษาด้วย โดยเชื่อว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในงานมากขึ้น (Mohrman & Wohlstetter. 1994 : 47)

ในช่วงระยะเวลาเดียวกันนี้ ก็ได้เกิดแนวคิดในการทำงานแบบร่วมมือกันในวงการอุตสาหกรรมของยุโรป ที่เรียกกันว่าวิธีระบบเทคนิคสังคม (Sociotechnical System Approach) วิธีการตามระบบนี้ จะเน้นการร่วมมือกันออกแบบองค์กร และกำหนดภารกิจขององค์กร ซึ่งเป็น การตอบสนองความต้องการทางสังคมของพนักงาน ใช้ได้ผลงานตามเป้าหมายไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งมีลักษณะเห็นการสร้างสรรค์ระบบบริหารด้วยตนเอง (Self-Regulation หรือ Self-Management) (Passmore. 1988 : 102)

มีรายงานการศึกษาเฉพาะกรณี และการวิจัยหลายฉบับที่แสดงว่า โรงงานที่ใช้วิธีการตามระบบเทคนิคสังคม (Sociotechnical System Approach) นี้ จะมีผลผลิตสูงกว่า โรงงานที่บริหารแบบเดิม แนวคิดนี้ได้แพร่ไปสู่ประเทศสหรัฐอเมริกา และในปี ค.ศ.1985 ปรากฏว่ามีกว่า 40 บริษัท และกว่า 200 โรงงาน ที่นำรูปแบบเทคนิคสังคม และปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมไปใช้ (Walton. 1985 : 48) โรงงานเหล่านี้ได้รับการขนานนามว่าเป็น “โรงเรียนรูปแบบใหม่” (New-Design Plants) และเป็นระบบงานที่มีผลผลิตสูง (High-Performing Work Systems) (Hanna. 1988 : 69)

ในช่วงปี ค.ศ.1980 เป็นต้นมาในประเทศสหรัฐอเมริกามีการแสดงการเปลี่ยนแปลงสู่การบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Management-TQM) เกิดขึ้นซึ่ง TQM เป็นรูปแบบการบริหารที่เป็นระบบ เพื่อมุ่งปรับปรุงคุณภาพ และพนักงานทุกคนมีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหา คิวแทนพนักงานทุกส่วน จะร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาปรับปรุงระบบงาน หลักสำคัญอยู่ที่ความพอใจของลูกค้าและความต้องการขององค์กรนั้นสอดคล้องกัน สำหรับวิธีการทำงานนั้นมีการปรับหรือระบบ (Re-engineering) ขององค์กรทั้งด้าน โครงสร้างและกระบวนการทำงาน (Hammer & Champy. 1993 : 121)

ในเรื่องการมีส่วนร่วมนี้ ลอเซอร์ (Lawler. 1986 : 57) ได้เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมแบบจริงจัง (High-Involvement Management) ว่าเป็นการทำให้สมาชิกทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจในการปฏิบัติงาน ในการแก้ปัญหาและการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร ซึ่งต้องอาศัยการกระจาย (Decentralization) สิ่งต่อไปนี้สู่ระดับล่างอย่างทั่วถึงทั้งองค์กร คือ

1. สารสนเทศ (Information) เป็นข้อมูลข่าวสารที่ทำให้พนักงานซึ่งมีส่วนร่วมและมีอำนาจในการตัดสินใจและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์ ระบบงาน ระดับ และชนิดของผลงานที่ต้องการ
2. ความรู้และทักษะ (Knowledge and Skill) เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประสิทธิผลของงาน และความสำเร็จขององค์กร เป็นความรู้และทักษะในการบริหารและการปฏิบัติงาน
3. อำนาจ (Power) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในกระบวนการกำหนดนโยบาย

และกลยุทธ์การปฏิบัติงานและการประเมินผลงาน

4. รางวัล (Rewards) เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่พนักงานในห้วงการประสบความสำเร็จ โดยการให้รางวัลนั้นขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงานและผลสำเร็จขององค์กร

แนวคำเนิมนการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ในสถานศึกษา

เมื่อเริ่มนำรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไปใช้ คณะกรรมการเขตพื้นที่ การศึกษาและผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาต้องให้การสนับสนุน โดยให้ความไว้วางใจกับ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการศึกษาในการบริหารสถานศึกษา และให้การดำเนินงาน เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจึงต้องมีการเขียนข้อตกลงเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ของคณะกรรมการเขตการศึกษาของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ข้อตกลงเหล่านี้ต้องเป็นมาตรฐานและง่ายต่อ การตรวจสอบ ซึ่ง กูตริก (Guthrie, 1986 : 46) ได้เสนอว่าในแต่ละปีให้แต่ละสถานศึกษาประชุม ประเมินผลงานในรอบปีที่ผ่านมาความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างและร่วมกันวางแผน สำหรับอนาคตต่อไป

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 44-46) ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินการนำรูปแบบ การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัย ต่อไปนี้

1. ต้องมีการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่การบริหารจากหน่วยงานบริหารส่วนกลางไปยัง ผู้บริหาร โรงเรียนอย่างแท้จริง โดยผู้บริหาร โรงเรียนต้องใช้อำนาจหน้าที่นั้นร่วมกับครู ผู้ปกครอง และผู้แทนจากชุมชน
2. มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ (Authority) ซึ่งไม่ใช่เป็นการปิดกั้นความรับผิดชอบ การมอบอำนาจหน้าที่จะมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับภาระงาน บทบาทและความรับผิดชอบของผู้รับ มอบอำนาจ
3. บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ต้องรู้จักประสงค์ของการปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งของตนและของผู้อื่น
4. บุคลากรในโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียน ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนบทบาท และการสื่อสาร
5. มีการพัฒนาวิชาชีพ และฝึกอบรมให้แก่ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกี่ยวกับการจัดการ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน และได้รับการสนับสนุนงบประมาณ สำหรับการฝึกอบรม และมีเวลาสำหรับการประชุมอย่างสม่ำเสมอ
6. ได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรในโรงเรียน

7. จะต้องจัดให้มีระบบติดต่อสื่อสารอย่างเสรี บุคคลสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั้งในทั้งสายงาน ข้ามสายงานหรือข้ามองค์การได้

นอกจากนี้คณะกรรมการสถานศึกษาต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหาร เช่นในเรื่องการตัดสินใจ การสั่งการ การแก้ปัญหา กลุ่มสัมพันธ์ การวางแผนหลักสูตร และการเรียนการสอน งบประมาณ การบริหารบุคคล และผู้บริหาร โรงเรียนต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำด้วย

สำหรับการดำเนินงานในรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยโรงเรียนเป็นหลักในการตัดสินใจ ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ประโยชน์ที่จะเกิดแก่นักเรียน
2. ความรับผิดชอบต่อผลงาน
3. ความเที่ยงธรรม
4. การบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
5. เน้นการมีส่วนร่วม

การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไม่ได้มีรูปแบบหรือสูตรสำเร็จ เป็นการบริหารจัดการที่เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนเอง โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีการร่วมมือร่วมใจ ลงมือปฏิบัติ ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นรูปแบบที่เหมาะสมหรือลักษณะเฉพาะ โรงเรียนนั้น ๆ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลของการบริหารงาน

ความหมายของประสิทธิผล

แนวคิดเรื่อง “ประสิทธิผล” (Effectiveness) มีผู้ให้ความหมายไว้ในหลายลักษณะซึ่งมีเนื้อหาสาระไม่แตกต่างกันมากนัก จากการค้นคว้าสามารถสรุปความหมายได้ดังต่อไปนี้

อรุณ รักรธรรม (2525 : 25 – 26) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถขององค์การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย 4 ประการ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์การ (Integration) การปรับตัวขององค์การให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม (Adaptability) การปรับตัวขององค์การให้สอดคล้องกับสังคม (Social Relevance) และผลผลิตขององค์การ (Productivity)

มันวาท สุวรรณเรือง (2536 : 5 – 6) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถขององค์การในการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากร

อย่างคุ้มค่า สมาชิกเกิดความพอใจในงาน และองค์กร โดยส่วนรวมสามารถปรับตัว และพัฒนา
ดำรงอยู่ต่อไปได้

รุ่ง แก้วแดง และ ชัยณรงค์ สุวรรณสาร (2536 : 159) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลมี
ความสัมพันธ์กับผลงานที่องค์กรพึงประสงค์ หมายถึง ความสำเร็จของการปฏิบัติที่เป็นไปหรือ
บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงหมายถึง ผลที่เกิดขึ้นของงานนั้น
จะต้องสนองตอบ หรือบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจการ

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2540 : 79) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลว่า หมายถึง เป็น
ความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของนโยบาย การพิจารณาทางเลือกโดยใช้
ประสิทธิผลเป็นเกณฑ์ ทำได้โดยการวิเคราะห์ทางเลือกนั้นว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์มากหรือ
น้อยเพียงใด

ศุติศิต ทองสาย (2541 : 4) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผล หมายถึง การปฏิบัติการ
(Performance) ที่ทำให้เกิดปริมาณและคุณภาพสูงสุด เพราะในแต่ละกิจกรรมหรือกิจการจะมี
วัตถุประสงค์เป้าหมายในการปฏิบัติการที่บรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ทั้งใน
ด้านปริมาณและคุณภาพ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2541 : 118) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลไว้ว่า ประสิทธิภาพ
หมายถึง สถานะที่องค์กรสามารถเพิ่มผลผลิตขึ้นในขณะที่ปัจจัยการผลิตลดลงหรือผลผลิตคงที่

รังษิยา อมาตยคง (2544 : 27) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลว่า หมายถึง สถานะที่
องค์กรสามารถเพิ่มผลผลิตขึ้นในขณะที่ปัจจัยการผลิตลดลงหรือผลผลิตคงที่

สุพจน์ ทรายแก้ว (2545 : 137-138) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลว่า หมายถึง
การทำกิจกรรมการดำเนินงานขององค์กรสามารถสร้างผลงานได้สอดคล้องกับเป้าหมาย/วัตถุประสงค์
ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ทั้งในส่วนของผลผลิตและผลลัพธ์เป็นกระบวนการเปรียบเทียบผลงานจริงกับ
เป้าหมายที่กำหนดไว้ การมีประสิทธิผลจึงมีความเกี่ยวข้องกับผลผลิตและผลลัพธ์การดำเนินงาน
เป็นกระบวนการวัดผลงานที่เน้นด้านปัจจัยนำออก

วรัท พฤษภากุลนันท์ (2550: 1) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง
การปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Effectiveness is to do right things) หรือ
ความสามารถในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จุดสำคัญของประสิทธิผลอยู่ที่
ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตที่ถูกคาดหวังตาม วัตถุประสงค์ที่วางไว้และผลผลิตจริงที่มีขึ้น

อนันท์ งามสะอาด (2551: 1) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึงผลสำเร็จ
ของงานที่เป็นไปตามความมุ่งหวัง (Purpose) ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ (Objective) หรือ
เป้าหมาย (Goal) และเป้าหมายเฉพาะ (Target) ได้แก่

1. เป้าหมายเชิงปริมาณ จะกำหนดชนิดประเภทและจำนวนของผลผลิต สุดท้ายต้องการ
ที่ได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นลง

2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ จะแสดงถึงคุณค่าของผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้น ๆ

3. มุ่งเน้นที่จุดสิ้นสุดของกิจกรรมหรือการดำเนินงานว่าได้ผลตามที่ตั้งไว้หรือไม่และที่
สำคัญต้องมีตัวชี้วัด (Indicator) ที่ชัดเจน

ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2545
อ้างถึงในวัชริน ขวัญพะงุ่น. 2553: 1) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง แนวทางหรือ
วิธีการกระบวนการหรือตัววัดนั้นสามารถตอบสนองจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ดีเพียงใด การประเมิน
ประสิทธิผลต้องประเมินว่าสามารถบรรลุความต้องการ ได้ดีเพียงใดด้วยการใช้แนวทางที่เลือกการ
นำไปปฏิบัติ

Bertrom M. Gross (1972: 302-310) ให้ความหมายของประสิทธิผลว่าเป็นการสมมูล
อย่างดีที่สุดระหว่างกิจกรรมด้านการปรับตัว และการรักษาสภาพ ดังนั้นกิจกรรมขององค์การซึ่งเป็น
เครื่องตัดสินการปฏิบัติขององค์การว่ามีประสิทธิผลหรือไม่จึงประกอบไปด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้
คือ

1. การได้มาซึ่งทรัพยากร
2. การใช้ปัจจัยนำเข้า (Input) อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับผลผลิต (Output)
3. การผลิตผลผลิตในรูปบริการหรือสินค้า
4. การปฏิบัติงานด้านเทคนิคและด้านการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ
5. การลงทุนในองค์การ
6. การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของพฤติกรรม
7. การสนองตอบความสนใจที่แตกต่างกันของบุคคลและกลุ่ม

Fiedler (1974: 9) กล่าวว่าประสิทธิผล คือ การที่กลุ่มสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมาย
ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ซึ่ง ถือเป็นประสิทธิผลของกลุ่ม

Steers (1977: 55) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ คือการที่ผู้นำได้ใช้ความสามารถในการแยกแยะ
การบริหารงาน และการใช้ทรัพยากรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีตัวบ่งชี้ความมี
ประสิทธิผลขององค์การ 5 อย่าง คือ ความสามารถในการผลิต ขวัญ การปฏิบัติตามแบบอย่าง
การปรับตัวและความเป็นปึกแผ่นขององค์การ

Hall (2002 : 10 – 11) กล่าวถึงการที่องค์การจะมีประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นต้องทำการจัด
วางองค์การใหม่ โดยพิจารณาถึงประเด็นที่สำคัญ คือ ทิศทางของกลยุทธ์หรือจุดมุ่งหมายของ

องค์การ วิสัยทัศน์ ค่านิยม ความเป็นผู้นำ การเข้าใจถึงความต้องการของลูก้ากระบวนการภายในขององค์การ และมาตรการตรวจสอบความก้าวหน้าในการบรรลุถึงสิ่งที่องค์การปรารถนา

จากความหมายของประสิทธิผลที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หมายถึง ความสำเร็จในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ความสามารถในการบริหารงานขององค์การให้มีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การ ทำให้สมาชิกและผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจในงานและองค์การสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และพัฒนาให้ยู่ต่อไปได้ในสังคม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

วัฒนา สุตรสุวรรณ (2544 : 194) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับผลที่ได้รับหรือผลสำเร็จของงาน สาเหตุที่ทำให้การบริหารองค์การไม่มีประสิทธิผล จำแนกได้ 3 ด้าน คือ 1) องค์การขาดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนขาดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน โครงสร้างองค์การไม่เหมาะสม 2) ด้านเทคนิคการบริหาร ขาดการวางแผนที่ดีทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ไม่มีการกระจายอำนาจหน้าที่ไม่มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ระบบการสื่อสารไม่ดีพอ ขาดระบบการพัฒนาคคนที่ดี เครื่องมืออำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ 3) ด้านคน ขาดการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน คนขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติขาดแรงจูงใจ สวัสดิการไม่เพียงพอ ขาดความรับผิดชอบ

กาทซ์ และคานัน (Katz & Kahn, 1966 : 26 – 28) เสนอว่ามีพฤติกรรม 3 ประการที่องค์การจะต้องได้รับการตอบสนองจากคนในองค์การเพื่อองค์การจะสามารถมีประสิทธิผลสูงสุดได้ คือ 1) ความสามารถในการสรรหาและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรคนโดยจัดระบบรางวัลตอบแทนให้เหมาะสมกับผลงานและสนองตอบความต้องการของบุคคลตลอดจนความก้าวหน้าในอาชีพ 2) องค์การจะต้องมีความสามารถที่จะทำให้อุบลากรขององค์การปฏิบัติงานตามบทบาทงานของคนที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ 3) องค์การที่มีประสิทธิผลจะต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อการที่พนักงาน ไม่เพียงแต่ปฏิบัติงานตามหน้าที่เท่านั้นแต่ต้องมีความรับผิดชอบต่อความคิดสร้างสรรค์ที่จะทำงาน ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานนำไปสู่เป้าหมายดียิ่งขึ้น

สตีเวียส (Steers, 1977 : 15) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ 1) ความสามารถในการคาดคะเนสถานะของสภาพแวดล้อม 2) ความมีเหตุผลของการกระทำขององค์การ นั่นคือองค์การที่มีประสิทธิผลมากที่สุดถูกกำหนดโดยปัจจัยภายนอกบทบาทของนักบริหารคือ การทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและปรับโครงสร้างและการปฏิบัติให้เข้าได้กับสภาวะดังกล่าว

กลูเอค (Glueck. 1980 : 20 – 22) กล่าวว่า องค์การที่มีประสิทธิผลมีสาเหตุมาจากการวางแผนและการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนการวางแผนที่ดีจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

จากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความแนวคิดประสิทธิผลที่กล่าวมา มีความเกี่ยวข้องกับผลงานที่องค์การพึงประสงค์หรือความสำเร็จของผลการปฏิบัติงาน โดยมีสาเหตุและปัจจัยสำคัญที่ทำให้้องค์การมีประสิทธิผล คือพฤติกรรมกรรมการบริหารที่สามารถนำความสำเร็จไปสู่เป้าหมายของ้องค์การได้

การประเมินประสิทธิผล

การประเมินประสิทธิผลของ้องค์การเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเพราะประสิทธิผลเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของ้องค์การ ซึ่งมีแนวทางประเมิน ดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2543 : 25 – 26) เสนอการประเมินประสิทธิภาพของโรงเรียน 8 แบบ ได้แก่

1. แบบเป้าหมาย (Goal Model) หมายถึง การที่โรงเรียนสามารถดำเนินการบรรลุผลตามเป้าหมายทุกข้อที่กำหนด
2. แบบทรัพยากรปัจจัยป้อน (Resources input Model) หมายถึง การที่โรงเรียนสามารถจัดหาทรัพยากรหรือสามารถได้ปัจจัยป้อนที่มีคุณภาพ
3. แบบกระบวนการ (Process Model) หมายถึงการที่โรงเรียนมีกระบวนการดำเนินการภายในราบรื่นทั้งกระบวนการบริหารการจัดการ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. แบบความพึงพอใจ (Satisfaction Model) หมายถึง การที่โรงเรียนสามารถดำเนินงานให้ได้ผลเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
5. แบบดำเนินงานถูกต้องตามหลักการ (Legitimate Model) หมายถึง การที่โรงเรียนมีประสิทธิผลการดำเนินงานดี
6. แบบเน้นการดำเนินงานที่ยังไม่บรรลุ (Ineffectiveness Model) หมายถึง โรงเรียนสามารถดำเนินงานให้ปลอดจากคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ได้
7. แบบการเรียนรู้ของ้องค์การ (Organizational Learning Model) หมายถึง การที่โรงเรียนสามารถพัฒนา้องค์การให้เกิดการเรียนรู้ได้ สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก
8. แบบการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management Model) หมายถึงการที่โรงเรียนสามารถบริหารจัดการโดยรวมให้สนองความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991 : 5 – 7) ได้เสนอเกณฑ์ในการประเมิน ประสิทธิภาพไว้ 4 ด้าน คือ

1. การปรับตัว (Adaptation) เป็นหน้าที่หลักขององค์การที่จะต้องปรับตัวให้สอดคล้อง และเข้ากันได้กับสิ่งแวดล้อม เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของสังคมตัวเกณฑ์ที่ใช้ในการ ประเมินความสามารถในการปรับตัว ได้แก่ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนนวัตกรรมความ เจริญเติบโต และการพัฒนา

2. การบรรลุเป้าหมาย (Goal Achievement) องค์การมีการกำหนดเป้าหมายและ วัตถุประสงค์หรือผลสำเร็จที่พึงปรารถนา ซึ่งองค์การจะต้องจัดหาและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการ บรรลุผลตามต้องการ เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ คุณภาพการจัดหาทรัพยากร และประสิทธิภาพ

3. การบูรณาการ (Integration) คือความสามารถในการหล่อหลอม ประสมประสาน ความสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์การเพื่อรวมพลัง เพื่อปฏิบัติการกิจ เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ ความพึงพอใจบรรยากาศการทำงาน การสื่อความหมายและความขัดแย้ง

4. การคงไว้ระบบค่านิยม (Latency) ความสามารถขององค์การที่โน้มน้าวบุคคลใน องค์การให้ดำรงรักษาไว้ซึ่งค่านิยม รูปแบบวัฒนธรรมของบุคคลในระบบเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ ความจงรักภักดีศูนย์กลางความสนใจในชีวิต แรงจูงใจ และเอกลักษณ์

จากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การประเมิน ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะและสภาพของ องค์การ ซึ่งต้องดูจากตัวแปรหลายตัวและอาศัยหลักเกณฑ์หรือตัวชี้วัดความสำเร็จหลายตัว ทั้งนี้ องค์การสามารถกำหนดรูปแบบการประเมินประสิทธิภาพได้ตามความเหมาะสม

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารรูปแบบใหม่ ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการตามแนวทางที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งผู้วิจัย ได้ศึกษาขอบเขตเนื้อหา 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. การกระจายอำนาจ
2. การมีส่วนร่วม
3. การบริหารตนเอง

4. การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน

5. การตรวจสอบและถ่วงดุล

การกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง ดังนั้น การบริหารและการจัดการ โรงเรียนแบบกระจายอำนาจ จึงมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษา ประสบผลสำเร็จและบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่สถานศึกษาและหน่วยงานได้ตั้งเป้าหมายไว้

การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2542 : 1-3) การบริหาร โรงเรียนแบบกระจายอำนาจ แปลจากคำภาษาอังกฤษว่า “Decentralized School management” ซึ่งมีคำเรียกอื่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน อีกหลายคำ เช่น School-based Management, school – Site Management, School Autonomy, Local Management of Schools, Self - Managing School และ Self - Governing School เป็นต้น หรือคำอื่นที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง เช่น School - Based Budgeting, School Financial Autonomy และ School - Based Curriculum Development เป็นต้น

สรุป การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการจัดสรรอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจด้านต่างๆ จากส่วนกลางไปสู่ส่วนต่างๆ ขององค์กรหรือตามระดับชั้นขององค์กร โดยให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งซึ่งเป็นการพิจารณาถึงการกระจายอำนาจ ในการบริหารการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ก็คือ เป็นการจัดสรรอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป จากส่วนกลางไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง

การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หรือ SBM ในฐานะเป็นแนวคิดหนึ่งที่แสดงถึง การกระจายอำนาจและเป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งแสดงถึงความยืดหยุ่นคล่องตัว และมีอิสระในการตัดสินใจในระดับโรงเรียน โดยตระหนักถึงความต้องการ ที่แท้จริงของโรงเรียนและทรัพยากรที่มีอยู่ การเปลี่ยนแปลงบทบาทความรับผิดชอบของผู้บริหาร การใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนและการเสริมสร้างศักยภาพในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับโรงเรียน ในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาดังกล่าวนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นฐานที่เป็นหน่วยงานหลักในการตัดสินใจ การตัดสินใจควรเป็นอำนาจหน้าที่ที่สำคัญของโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนควรมีอิสระในการดำเนินงาน ด้านงบประมาณและมีอำนาจ หน้าที่ในการบริหารและจัดการมากขึ้น ลดการควบคุมจากหน่วยงานในส่วนกลาง

2. ความรู้สึกการเป็นเจ้าของเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิรูปโรงเรียน การปฏิรูปที่ประสบผล มิได้เกิดจากแนวดำเนินการจากภายนอกโรงเรียน หากแต่เกิดจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

การกระจายอำนาจในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) นั้น เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ (2543 : 136-137) ได้เสนอวิธีการกระจายอำนาจทางการศึกษา โดยกระทำได้หลายวิธีดังนี้

1. การแบ่งอำนาจ (Delegation) ซึ่งเป็นการจัดการหรือการถ่ายโอนอำนาจ หน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือศูนย์รวมอำนาจ ไปสู่หน่วยงานระดับล่างในสายการบังคับบัญชาของรัฐบาลเพื่อความสะดวกในการดำเนินงาน

2. การมอบอำนาจ (Empowerment) การที่ผู้บริหารมีอำนาจสูงสุดในหน่วยงานหรือส่วนกลางจัดสรรหรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ไปยังผู้บริหารระดับล่างขององค์กร เพื่อให้การตัดสินใจเป็นไปได้อย่างรวดเร็วขึ้น ไม่ต้องผ่านขั้นตอนลำดับขั้นขึ้นไป โดยผู้มอบอำนาจยังเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจที่ได้มอบอำนาจไปแล้ว

3. การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution) การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ คือ การถ่ายโอนอำนาจ หน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือระดับบน ไปยังระดับล่าง อย่างสมบูรณ์ โดยมีกฎหมาย กฎระเบียบเกี่ยวกับการโอนอำนาจอย่างชัดเจน ผู้บริหารระดับล่างมีอำนาจในการกำหนด นโยบาย และควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย โดยผู้โอนอำนาจได้ตัดตัวเองออกจากอำนาจ ที่โอนไปแล้ว ดังนั้นจึงไม่มีอำนาจหรือมีเพียงเล็กน้อยในการควบคุมการดำเนินการ

4. การให้เอกชนดำเนินการ (Privatization) เป็นการยกหรือมอบอำนาจให้เอกชนที่เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลดำเนินการแทนรัฐ เป็นการมอบอำนาจให้เอกชนดำเนินการหรือสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนดำเนินการ

ศุรศักดิ์ ปาเฮ (2546 : 93) กล่าวว่า มีแนวปฏิบัติดังนี้

1. การออกแบบระบบใหม่ โรงเรียนต้องมีการออกแบบระบบการบริหารและการจัดการ รวมทั้งมีการปรับโครงสร้างการทำงานในองค์กรขึ้นใหม่

2. กำหนดขอบเขตการบริหารและการจัดการใหม่ให้ชัดเจน โดยยึดหลักความเสมอภาค และสอดคล้องกับสภาพทางบริบท ตลอดทั้งเงื่อนไขทางการเมือง ระเบียบ กฎหมาย ซึ่งมีการมอบอำนาจจากผู้บริหารลงสู่ผู้ปฏิบัติและผู้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด

3. วางแผนดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งภารกิจผู้บริหาร แผนงาน โครงการ และงบประมาณ จัดทำนโยบายและแนวทางการดำเนินงานรวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ในองค์กร

4. มีการแบ่งอำนาจ หน้าที่ในทางเทคนิคและวิชาการ เพื่อให้ผู้รับผิดชอบสามารถจัดการ ควบคุม นิเทศและประเมินผล ซึ่งควรระบุให้ชัดเจนว่าอำนาจหน้าที่ใดใครรับผิดชอบ

5. จัดทำรายละเอียดงานต่างๆ ให้ชัดเจน และสอดคล้องกับความต้องการของส่วนรวม หรือท้องถิ่น เช่น การอนุมัติ การจัดจ่ายสื่อ วัสดุการศึกษา

6. แบ่งอำนาจ หน้าที่ในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เช่น บุคลากร การเงิน และวัสดุ อุปกรณ์การศึกษาให้ชัดเจน

7. มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลจากทุกฝ่ายให้เกิดความถูกต้องและโปร่งใส ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะบรรลุจุดมุ่งหมาย และบรรลุผลสำเร็จนั้น หน่วยงานส่วนกลางจะต้องถ่ายโอนอำนาจ หรือกระจายอำนาจ ไปยัง หน่วยงานระดับล่างให้มากที่สุด เพื่อความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารและการจัดการศึกษา เพราะหน่วยงานระดับล่างจะอยู่ใกล้ชิดกับปัญหา จะรู้ปัญหาและแก้ปัญหาได้ตรงจุด ฉะนั้น การตัดสินใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่หน่วยงานระดับล่างต้องการอิสระในการตัดสินใจ เพื่อให้การศึกษา ของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วม

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 7-9) การบริหารและจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้หลักการ บริหารคุณภาพ โดยทุกคนมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Total Quality Management)

1. มิติของการมีส่วนร่วม รูปแบบการมีส่วนร่วมเป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการ ลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความสมัครใจ การมีส่วนร่วม ระยะเวลา ระดับการให้อำนาจ บุคคลที่มีส่วนร่วม ได้แก่ บุคคลในชุมชนในแต่ละอาชีพ ผู้นำท้องถิ่น นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน

2. กลยุทธ์การมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย เทคนิคการสร้างความร่วมมือ ชรรมนูญโรงเรียนที่กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนทุกด้านในระยะ 5 - 10 ปี โดยมีแผนงาน พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ชัดเจน การกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านทรัพยากรและเวลาทั้งระดับบุคคลและองค์กร การปรึกษาหารือ การตัดสินใจร่วมกันและการสื่อสารแบบสองทาง การปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและเสริมสร้างกำลังใจ ซึ่งกันและกัน การติดต่อสื่อสาร การส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน

3. บริบทการมีส่วนร่วม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมวัฒนธรรม

สมยศ นาวิการ (2545 : 1) ได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือกระบวนการของการให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชา มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคลใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจ หน้าที่ ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารของพวกเขาให้กับผู้ได้บังคับบัญชา ประการสุดท้ายต้องการให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์การ ไม่ใช่เพียงแค่สัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใย จึงพิจารณาถึงรายละเอียดของลักษณะเหล่านี้แต่ละอย่าง

รสสุคนธ์ มกรมณี (2546 : 82-83) ได้ให้หลักของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

จะให้ใครมีส่วนร่วมบ้าง (Who) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management) ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ทั้งภายในและภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมและจะต้องเอาผู้ที่เป็นตัวแทนที่แท้จริงเป็นผู้มีความรู้มีความสามารถและคุณธรรมสามารถตัดสินใจแทนกลุ่มของเขานบนพื้นฐานของความถูกต้อง ขอบธรรม คุณสมบัติของผู้เข้ามามีส่วนร่วมต้องมีเกณฑ์ที่ชัดเจน เหมาะสม ปฏิบัติได้จริง

จะให้ร่วมในเรื่องอะไรบ้าง (What) พันธกิจของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการมีอะไรบ้าง พันธกิจใดที่ถูกกำหนดอย่างชัดเจนโดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ว่าเป็นอำนาจของผู้บริหาร เช่น การบริหารเงิน การบริหารบุคลากร สิ่งเหล่านี้บางเรื่องเป็นอำนาจของผู้บริหารจึงไม่จำเป็นต้องขอความเห็นจากใครอีก แต่เรื่องที่ต้องอาศัยข้อมูลประกอบ ต้องร่วมมือกันปฏิบัติและมีผลกระทบต่อทุกฝ่ายจำเป็นต้องร่วมมือกัน ผู้บริหารไม่ควรตัดสินใจโดยลำพัง

จะให้ร่วมมากน้อยเพียงใด (How Much) ระดับของการมีส่วนร่วมของกรรมการหรือตัวแทนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในงานแต่ละด้านจะต้องเหมาะสมกับลักษณะของงานและฐานะตำแหน่งของแต่ละคน เช่น งานด้านการวางแผน ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งระดับสูงย่อมเหมาะสมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับ การกำหนดกลยุทธ์หรือทิศทางขององค์กรมากกว่า ผู้บริหารระดับล่างส่วนผู้บริหารระดับต้น ซึ่งใกล้ชิดกับการปฏิบัติจริงควรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากกว่าการกำหนดกลยุทธ์

จะให้ร่วมอย่างไร (How To) หลักของการมีส่วนร่วมที่สำคัญคือ ควรยึดหลัก 3H 1R ได้แก่

Head คือ การร่วมคิด เช่น ร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การให้ข้อเสนอแนะ เป็นต้น

Hand คือ การร่วมปฏิบัติ ได้แก่ การลงมือกระทำหรือดำเนินการตามแผนที่ได้ร่วมกันวางไว้ขั้นตอนนี้นับว่าสำคัญยิ่งเพราะถ้ามีแต่คนคิดแต่ไม่ยอมทำหรือที่เรียกกันว่าพวกคิดแต่พูด ไม่ยอมทำ

Heart คือ การร่วมใจ เช่น การให้กำลังใจแก่หมู่คณะหรือผู้ที่ปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองไม่สามารถร่วมลงมือปฏิบัติได้

Responsibility คือ การร่วมรับผิดชอบความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจะต้องร่วมกันรับผิดชอบและชอบ หากการนำหลักการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ตามหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (Participative - Management) โดยปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวเชื่อว่าจะช่วยให้การทำงานเป็นทีมหรือการทำงานในรูปคณะกรรมการบรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จได้

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2546 : 102) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือ SBM จะมี องค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ การร่วมคิด (Plan) เป็นการช่วยวางแผนร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายใน โรงเรียนและสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป็นแนวพัฒนาองค์กรสู่เป้าหมาย การร่วมตัดสินใจ (Decision – Making) เป็นขั้นตอนของการตัดสินใจร่วมกัน ที่มีต่อแผนงานที่ร่วมกันกำหนดไว้ทั้งนี้เพื่อกันหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการนำไปปฏิบัติการร่วมทำ (Implementation) เป็นขั้นตอนการนำแผนงาน โครงการ ที่กำหนดสู่การปฏิบัติร่วมกัน เป็นการทำงานเป็นทีมที่มุ่งสู่คุณภาพและผลสำเร็จของงานและการร่วมประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลการทำงาน บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ต้องทำรูปแบบการร่วมประเมินและการคิดค้นหาคำตอบร่วมกัน

ดังนั้น ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ร่วมจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมมือปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ในยุคอุตสาหกรรมและยุคข้อมูลข่าวสารต่อไปในอนาคต

การบริหารตนเอง

สถานศึกษาจะมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตัวเองมากขึ้นภายใต้การบริหารในรูปแบบขององค์กรบุคคล คือ คณะกรรมการ โรงเรียนหรือคณะกรรมการสถานศึกษาในภาคการศึกษา การกระจายอำนาจ จะเป็นแบ่งถ่ายโอนอำนาจ (Devolution) ซึ่งจะให้ความหมายของการบริหารและจัดการตนเอง (Self – Managing Schools) โดยถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ไปจากส่วนกลาง การตัดสินใจจะเป็นการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการเรียนและการสอน ดังที่เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2548 : 11-12) กล่าวไว้ดังนี้

ด้านความรู้ (Knowledge) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องหลักสูตร การจัดโปรแกรมการเรียน การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา แนวทางการรับนักเรียน การประเมินนักเรียน การเตรียมข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน

ด้านเทคโนโลยี (Technology) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจเรื่องกระบวนการ
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านอำนาจหน้าที่ (Power) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องการบริหาร
บุคลากร

ด้านวัสดุ – ครุภัณฑ์ (Material) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องการใช้
เรื่องอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ต่างๆ

ด้านบุคลากร (People) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องการใช้ทรัพยากร
บุคคล การพัฒนาบุคลากรสู่มืออาชีพในด้านการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งในเรื่องการสนับสนุน
การจัดการเรียนการสอน

ด้านเวลา (Time) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องการกำหนดแผนการ
ดำเนินงานและการบริหารเวลา

ด้านการเงิน (Finance) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจในเรื่องการจัดสรร
งบประมาณ การจัดเก็บค่าเล่าเรียนของนักเรียน

การปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทยจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารสถานศึกษา
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการตนเองของ
สถานศึกษาโดยมีประเด็นสำคัญ กุหลาบ ปุริสาร (2547 : 139) กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจะต้องวิเคราะห์
สังเคราะห์ มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ โดยยึดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นหลัก และการ
บริหารโรงเรียนโดยใช้ “หลักธรรมาภิบาล” (Good Governance) เป็นแนวทางในการบริหารและ
จัดการที่เป็นระบบ

โรงเรียนจะต้องบริหารงานด้วยความโปร่งใส มีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้
(Accountability) ต่อการดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ
พร้อมๆ กับสนองความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีความพร้อมมีศักยภาพ มีองค์ประกอบ อัน
เหมาะสมรวมทั้งมีคุณวุฒิที่จำเป็น เช่น มุ่งประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนและปลอดจากการแทรกแซงทาง
การเมือง นอกจากนั้นต้องกำหนดภาระหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ชัดเจนและ
มีการเตรียมความพร้อม เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ สู่การพัฒนาที่
ยั่งยืน สถานศึกษาควรมีอำนาจรับผิดชอบการสรรหาครู การพัฒนาทางวิชาชีพ การเลื่อนขั้น
เงินเดือน การลงโทษทางวินัยอย่างแท้จริง ต้องมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้น
ไปที่ระบบการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารและจัด
การศึกษาในโรงเรียนให้มากที่สุด

สถานศึกษาต้องได้รับการจัดสรรงบประมาณ ในรูปเงินอุดหนุนทั่วไป (Block Grants) และทรัพยากรอื่นๆ ที่จำเป็น การใช้งบประมาณและทรัพยากรภายใน โรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับ เป้าประสงค์การเรียนรู้ ทั้งยังจะต้องมีการควบคุมดูแลเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล โดยแท้จริง นอกจากนี้ ควรต้องมีระบบการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ต้องมีกระบวนการจัดทำ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของ โรงเรียนเป็นหลัก (School Performance Base Budgeting – PBB) รวมทั้งการควบคุมและการบริหารด้านการเงินอย่างชัดเจนและ โปร่งใส มีการจัดทำรายงาน การประเมินตนเอง (School Self Reviews) เสนอต่อสาธารณชนเพื่อเป็นการประเมินคุณภาพ ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการบริหาร ตนเอง (Self - Management) เป็นส่วนที่สำคัญยิ่งเพราะการให้อิสระในการบริหารตนเองให้แก่ สถานศึกษา เป็นการกระจายอำนาจทางการบริหาร ทำให้สถานศึกษาแต่ละแห่งได้บริหารและ จัดการตนเอง ได้ตรงตามความต้องการของชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน ทำให้การศึกษามีคุณภาพ บุคลากรภายในสถานศึกษา ได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองยิ่งขึ้น

การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้ระบุเกี่ยวกับกรรมการสถานศึกษาที่จะมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารและจัดการสถานศึกษาได้ อย่างชัดเจน ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่า ปริญญาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุน กิจการของสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น ในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ ในการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ในลักษณะให้ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา โดยตรวจสอบการบริหารงานของ สถานศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 10 - 15) กล่าวว่า ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 รวมทั้งอำนาจ หน้าที่ การบริหารงานบุคคลที่จะเกิดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา สรุปอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. กำกับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่งและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาและความต้องการชุมชนและท้องถิ่น

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่างๆ ของสถานศึกษา

3. มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอาจแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ (1) กำกับ (2) ส่งเสริมสนับสนุน (3) มีอำนาจอื่นตามที่กฎหมาย กฎระเบียบและประกาศ ซึ่งมีกรอบในการดำเนินงานดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการกำกับ หมายถึง การกำกับให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่งและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. อำนาจและหน้าที่ในการกำกับ การดำเนินงานของสถานศึกษาหลายคนเปรียบได้กับ คนที่ทำหน้าที่คล้ายกรรมการกำกับเส้น (Lineman) ในกีฬาฟุตบอล คือ กรรมการกำกับเส้นไม่ใช่ผู้ตัดสิน ซึ่งบทบาทนี้คือยกกำกับสถานศึกษา โดยการติดตามการปฏิบัติงานของสถานศึกษา รวมทั้งให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและคำปรึกษา เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินไปตามกติกา

3. อำนาจในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง บริหารงานอย่างเป็นระบบระเบียบมีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการการศึกษาแก่เยาวชน และประชาชน ได้อย่างกว้างขวางทั่วถึงและจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและศรัทธา เชื่อถือของประชาชน ชุมชนและท้องถิ่น

4. อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา อำนาจหน้าที่ในส่วนนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนดให้เป็นอำนาจของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้านวิชาการ

1. ให้ความเห็นข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น
2. ให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม กระบวนการ เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
3. รับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ด้านงบประมาณ

ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ให้ความเห็นข้อเสนอแนะในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

ด้านการบริหารงานบุคคล

ปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้านการบริหารทั่วไป

1. ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษา ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. รับทราบให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ
3. ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์ของสถานศึกษาตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด
4. ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศกำหนด

5. ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการคืนอำนาจ การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ซึ่งประชาชน ได้มีบทบาทในการจัดการศึกษาจะทำให้การศึกษา พัฒนายิ่งขึ้นและตรงความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ทำให้ชุมชนเกิดความรักและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน

การตรวจสอบและถ่วงดุล

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 3) กล่าวไว้ว่า การบริหารและการจัดการตาม อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะต้องดำเนินการตามหลักการ และ แนวปฏิรูปการศึกษาแล้วยังต้องยึดหลักการดำเนินการตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมือง และสังคมที่ดี ซึ่งมีหลักการสำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติกรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

ซึ่งทั้ง 6 หลักมีความสำคัญเท่าๆ กัน ในการปฏิรูประบอบราชการไม่ว่าจะเป็นความ โปร่งใสในการบริหารงบประมาณ หลักคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลหลักความรับผิดชอบใน ด้านวิชาการ และหลักการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารทั่วไป ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน โดยการตรวจสอบและถ่วงดุล จะต้องมีความหลากหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเพื่อให้ประชาชนและผู้ปกครองพึงพอใจในการ จัดการศึกษา

ดังนั้นการตรวจสอบและถ่วงดุล จะคอยควบคุมการทำงานของคณะกรรมการผู้บริหาร ซึ่งการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะทำให้การบริหารและการจัด การศึกษา ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประเมิณผล ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพโดย

นักเรียนได้พัฒนา เต็มตามศักยภาพของตนเอง และทำให้การศึกษาไทยมีการพัฒนาทัดเทียมมาตรฐานสากลต่อไป

แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 33-65) กล่าวถึงแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาว่า คือการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรภารกิจของการบริหาร โรงเรียนจึงกว้างขวางและมีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้าน ปัจจุบันได้มีการจัดหมวดหมู่ขอบข่ายและภารกิจออกเป็น 4 ด้านดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ

แนวคิด

แนวคิดในการบริหารงานวิชาการ ถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการ ได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการ ได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเอง และรองรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
5. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
6. การนิเทศการศึกษา
7. การแนะแนวการศึกษา
8. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
9. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
10. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
11. การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน

และสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา

ด้านการบริหารงานงบประมาณ

แนวคิด

แนวคิดในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ชี้คหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณอย่างมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้
2. เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ที่เป็นตามข้อตกลงการให้บริการ
3. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
 - 1.1 การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
 - 1.2 การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
 - 1.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมในการเสนอของบประมาณ

2. การจัดสรรงบประมาณ
 - 2.1 การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
 - 2.2 การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
 - 2.3 การโอนและการเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
 - 2.4 การรายงานผล
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
 - 3.1 การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
 - 3.2 การประเมินผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 4.1 การจัดทรัพยากร
 - 4.2 การระดมทรัพยากร
 - 4.3 การจัดหารายได้และผลประโยชน์
 - 4.4 ทุนการศึกษา
 - 4.5 กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
 - 4.6 กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
 - 5.1 การเบิกเงินจากคลัง
 - 5.2 การรับเงิน
 - 5.3 การเก็บรักษาเงิน
 - 5.4 การจ่ายเงิน
 - 5.5 การนำส่งเงิน
 - 5.6 การกักเงินไว้เบิกเหลือมปี
6. การบริหารบัญชี
 - 6.1 การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 6.2 การจัดทำทะเบียนทางการเงิน
 - 6.3 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
 - 6.4 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
 - 7.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
 - 7.2 การจัดหาพัสดุ

7.3 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

7.4 การกำหนดแบบรูปราชการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง

7.5 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

7.6 การจัดหาผลประโยชน์สินทรัพย์

ด้านการบริหารงานบุคคล

แนวคิด

แนวคิดในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้ระเบียบกฎหมาย เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารบุคคลถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

1. เพื่อส่งเสริมบุคคลให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
3. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่ายภารกิจ

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การเกลี้ยอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
 - 4.1 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
 - 4.2 การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและการเตรียมความพร้อมและการพัฒนา

อย่างเข้ม

5. การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 5.1 การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 - 5.2 การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังเขตพื้นที่การศึกษา
6. การเปลี่ยนสถานภาพวิชาชีพ
7. เงินเดือนและค่าตอบแทน
8. เงินเลื่อนขั้นเงินเดือน
9. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
10. การลาศึกษาต่อ
11. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
12. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
13. มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
14. การส่งเสริมวินัยสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
15. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 15.1 การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำผิด

วินัยไม่ร้ายแรง

- 15.2 การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำผิด

วินัยอย่างร้ายแรง

16. การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
17. การรายงานดำเนินการทางวินัยและการให้ลงโทษ
18. การอุทธรณ์
19. การร้องทุกข์
20. การออกจากราชการ
21. การขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
22. งานทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
23. งานยกเว้นคุณสมบัติ
24. งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

งานด้านการบริหารทั่วไป

แนวคิด

แนวคิดในการบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลัก

ในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษา
ทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริม
ในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความ โปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วม
ของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
ตามหลักการแนวคิดดังต่อไปนี้

1. ชี้นำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระ ในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเอง
ให้มากที่สุด โดยเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่กำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงาน
ในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2. มุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารและจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความ โปร่งใส
ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตามกฎเกณฑ์ กติกา ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน
และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3. มุ่งพัฒนาองค์กรในระดับสถานศึกษาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ โดยนำนวัตกรรม
และเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมสามารถเชื่อมโยง ติดต่อ สื่อสารกัน ได้อย่างรวดเร็วด้วยระบบ
เครือข่ายและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

4. การบริหารงานทั่วไป เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้
การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลัก
ในการประสานส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการศึกษา
ทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของ
สถานศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน
สังคมอื่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงาน
ของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชน
ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธา และให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

ขอบข่ายภารกิจ

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานงานและการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การวางแผนการศึกษา
 - 5.1 แผนการศึกษาและแผนกลยุทธ์
 - 5.2 แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีและแผนปฏิบัติการประจำปี
6. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
7. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
8. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
9. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
10. งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
11. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
12. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
13. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
14. การรับนักเรียน
15. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
16. การทัศนศึกษา
17. การอำนวยความสะดวก การส่งเสริม และประสานงานการจัดระบบการจัดการศึกษาในระบบ

นอกระบบ และตามอัธยาศัย

18. การระดมทรัพยากรทางการศึกษา
19. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
20. งานบริการสาธารณะ
21. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงานและสถาบันทางสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
22. งานประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น
23. การจัดตั้ง ชุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 รับผิดชอบการจัดการศึกษา
 ขั้นพื้นฐานครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอบ้านค่าน อำเภอลำปลายมาศ
 และอำเภอชำนิ มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 202 โรงเรียน มีบุคลากรครูทั้งสิ้น 2,326 คน มีภารกิจ

จัดการศึกษา 3 ระดับ คือการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย (3 – 5) การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา และการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จัดการศึกษาตามปรัชญา ปณิธาน ภารกิจ และวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จัดทำนโยบายแผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาระดับพื้นฐานตามความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นทราบและกำกับตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสานส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับดูแลติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการ และประสานส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา
11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา
12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใด โดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย

ทิศทางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

วิสัยทัศน์ (Vision) : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นองค์กรหลักในการจัด ส่งเสริม สนับสนุน ประสานการจัดการศึกษาระดับพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง และมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับความต้องการ

ของท้องถิ่น มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา พัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

พันธกิจ (Mission) :

1. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชากรวัยเรียนทุกคน ให้ได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีความรู้และคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษา ด้วยระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ภาคส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

เป้าประสงค์ (Goals)

ด้านโอกาสทางการศึกษา

1. ประชากรในวัยเรียนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียม ทั้งถึงและได้รับโอกาสในการศึกษาปฐมวัยอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ
2. ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัยอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ตามลักษณะของผู้เรียนแต่ละกลุ่มและประเภท

ด้านคุณภาพการศึกษา

1. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาเต็มตามศักยภาพ
2. ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอและสามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในและได้รับการรองรับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ด้านประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และสถานศึกษา ตลอดจนองค์กรคณะบุคคล ตามกฎหมาย มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วน

กลยุทธ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้ปรับแนวทางและกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2555-2557 และเลือกใช้กลยุทธ์เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางและกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทั้งระบบ

กลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 มุ่งเน้นการพัฒนาการคุณภาพโดยขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิผลและให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ทั้งงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

ฤทัยวรรณ หาญกล้า (2547 : 78 – 80) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามประเภทการเป็นผู้บริหาร โรงเรียน จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ คือ หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และหลักการกระจายอำนาจ

2. ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับ คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการบริหารตนเอง และหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ส่วนปัญหาจากคำถามปลายเปิดพบว่า มีปัญหามากที่สุดในแต่ละด้านและแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ 1) ด้านหลักการกระจายอำนาจมีปัญหา คือ การกระจายอำนาจจากหน่วยงานระดับสูงมีความล่าช้า ไม่ชัดเจน เป็นนามธรรม โรงเรียนไม่มีอิสระในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง ควรแก้ไขโดยหน่วยงานระดับสูงต้องกระจายอำนาจอย่างแท้จริง และ โรงเรียนได้รับเอกภาพทางการบริหารงาน 2) ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล มีปัญหา คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่รู้กฎระเบียบ ขาดความเข้าใจ ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในเรื่องการตรวจสอบภายใน

และการประกันคุณภาพการศึกษา ควรแก้ไข โดยการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในเรื่อง การตรวจสอบภายในและการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ด้านหลักการบริหารตนเอง มีปัญหา คือ โรงเรียนและชุมชนมีทรัพยากรไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ รวมทั้งโรงเรียน มีภารกิจมากและไม่สามรถตัดสินใจได้เองโดยเด็ดขาด ควรแก้ไขโดยรัฐควรมีการสนับสนุน งบประมาณที่เพียงพอให้กับ โรงเรียนและบริหารงาน โดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน และ 4) ปัญหา ด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีฐานะไม่ดี ความรู้มีน้อย ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ควรแก้ไข โดยการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ด้านกฎหมาย ระเบียบ บทบาทหน้าที่ต่อการ จัดการศึกษา 3. เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 4 ด้าน ตามประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร พบว่า มีสภาพและปัญหาการดำเนินการไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการดำเนินการด้านหลัก การตรวจสอบและถ่วงดุลในข้อ 2 คือ โรงเรียนขาดการเตรียมความพร้อมในการให้องค์กรภายนอกมา ตำรวจและตรวจสอบ และในข้อ 3 คือ โรงเรียนขาดความต่อเนื่องและจริงจังในการดำเนินงาน ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีปัญหาการดำเนินการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

สมศักดิ์ รอบคอบ (2547 : 99 – 101) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยประสิทธิภาพด้านการบริหาร ตนเองอยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษา ให้แก่ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลตามลำดับ 2) สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ที่มีขนาดและที่ตั้งของสถานศึกษา ต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนา ประสิทธิภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปรับปรุงระบบการวางแผน การประกันคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบภายใน การประชาสัมพันธ์ และให้มีการแต่งตั้ง ที่ปรึกษากฎหมาย สร้างเครือข่ายการบริหารเพื่อช่วยเหลือในด้านการบริหารงบประมาณ

อดิศักดิ์ จันทะนาม (2548 : 125 – 128) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และปัญหาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติระดับมากทุกด้าน โดยแบ่งตามรายด้าน คือ 1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ มีการปฏิบัติระดับมาก เรื่องการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้น การกำหนดควิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงการ แผนงาน ส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกฎหมาย 2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติระดับมาก เรื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี การปรับปรุงสภาพแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และครู บุคลากร พัฒนาการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 3) ด้านหลักการบริหารตนเอง มีการปฏิบัติระดับมาก เรื่องส่งเสริมให้ครู บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจเต็มความสามารถ ส่งเสริมให้เยาวชนทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง บริการอาหารกลางวัน อาหารเสริมนมอย่างเพียงพอ ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นพัฒนาบุคลากร พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4) ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล มีการปฏิบัติระดับมาก เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรด้วยความร่วมมือของชุมชนมีเอกสารหลักสูตร โครงการสอน แผนการสอน หนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือส่งเสริมการอ่านตามกิจกรรมการเรียนแต่ละช่วงชั้น จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้วยภูมิปัญญา กำกับดูแลเสริมสร้างวินัยของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

สำหรับปัญหาการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่าเขตพื้นที่การศึกษาฯยังรวมศูนย์อำนาจไว้มากเกินไป โรงเรียนไม่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายอย่างแท้จริง คณะกรรมการสถานศึกษาไม่เข้าใจบทบาทในการบริหารวิชาการมีส่วนร่วม ระบบตรวจสอบและถ่วงดุลไม่เป็นแบบกัลยาณมิตร

ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ที่ประชุมสนทนากลุ่มให้แนวทางว่า โรงเรียนควรมีอิสระในการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา แก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ให้บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการบริหารตนเองโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ใช้ระบบบริหารคุณภาพ PDCA บริหารอย่างโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล เปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานอื่นร่วมตรวจสอบได้

อัครณาด เผือกใจแก้ว (2548 : 65 – 68) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาสภาพ และปัญหาในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทฤษฎีของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล จากผลการวิจัยพบว่า

1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา มีทรศนะเกี่ยวกับสภาพในการบริหาร โดยใช้โรงเรียน

เป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการ

ตรวจสอบและถ่วงดุล ($\bar{x} = 3.69$) ด้านการกระจายอำนาจ ($\bar{x} = 3.66$) ด้านการบริหารตนเอง

($\bar{x} = 3.66$) และด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.61$) 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา

มีทรศนะเกี่ยวกับปัญหาในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ($\bar{x} = 3.51$)

ด้านการกระจายอำนาจ ($\bar{x} = 3.48$) ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.45$) และด้านการบริหารตนเอง

($\bar{x} = 3.43$) 3) เปรียบเทียบสภาพ และปัญหาในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทรศนะ

ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่าเป็นผู้บริหารและผู้แทนครู และคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น ๆ ในโรงเรียนแกนนำปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษานครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

วิมล ปานภรณ์ (2548 : 72 – 75) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาปัญหาการบริหาร

โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สระแก้ว เขต 1 จากการวิจัยพบว่า การศึกษาปัญหาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม

ด้านการเงินอำนาจ การจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการบริหารตนเอง ด้านการตรวจสอบ

และถ่วงดุล ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีปัญหามากกว่า

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกด้านยกเว้น ด้านการเงินอำนาจการจัด

การศึกษาให้ประชาชน แต่เมื่อเปรียบเทียบ ตามประสบการณ์การทำงานในการดำรงตำแหน่ง

ผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สระแก้ว เขต 1 ที่มีประสบการณ์ต่างกันมีปัญหาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้งโดยรวม

และทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน

นพพันธ์ พุ่มคุ้ม (2549 : 84 – 87) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ระดับปัจจัยการบริหาร โรงเรียน

เป็นฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานโดยใช้โรงเรียน

เป็นฐานกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและปัจจัยการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จากผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก 2) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับมากอันดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีระดับสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ในระดับสูง และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก ปัจจัยการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ร่วมกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ด้านการจัดทรัพยากร ด้านการให้รางวัล ด้านกลไกชี้แนะทิศทางการทำงาน ด้านความรู้และทักษะ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านภาวะผู้นำ

สุทธิรักษ์ ศรีวรรณ (2549 : 88 – 92) ได้ศึกษาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 5 หลักการ คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการประสานงาน หลักการริเริ่ม หลักการตรวจสอบได้ มีการดำเนินงานเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ด้านปัญหาของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การกระจายอำนาจ ยังขาดกฎระเบียบที่ชัดเจนและไม่ทั่วถึง โครงสร้างบางงานยังใช้การบริหารงาน โดยรับคำสั่งจากเบื้องบน กลุ่มบุคคลผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมต่อนโยบายของโรงเรียนค่อนข้างน้อย การประสานงานไม่ทั่วถึง ถ้าช้า บางครั้งกระชั้นชิดเกินไป และขาดความชัดเจนไม่ต่อเนื่อง มีแต่การสั่งการ แล้วขาดการประสานงานและติดตามผล บุคลากรไม่กล้าที่จะแสดงออกในการมีส่วนร่วมหรือเสนอความคิดเห็นใหม่ๆ ที่จะนำมาพัฒนาโรงเรียน การริเริ่มของบุคลากรมีน้อย เพราะงานที่ได้รับผิดชอบมาก ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาเท่าที่ควร ระบบการนิเทศติดตามและตรวจสอบยังทำได้ไม่เต็มที่ ทำให้ขาดความต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะคือ ควรมีหลักในการกระจายอำนาจที่ชัดเจนทั่วถึง สนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมกับทุกฝ่าย มีการประสานงานให้ทั่วถึง รวดเร็ว ชัดเจนและต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นหรือคิดกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ จัดระบบการนิเทศ ติดตามตรวจสอบอย่างโปร่งใส ชัดเจน

อริศรา เล็กสรรเสริญ (2549 : 78 – 81) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จทางการบริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย จากผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนใหญ่มีรูปแบบพฤติกรรมกรรมการบริหารในด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ ด้านการตัดสินใจแบบเห็นพ้องต้องกัน ด้านแรงจูงใจแบบใฝ่สัมพันธ์ และด้านการติดต่อสื่อสารแบบแนวนอน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีผลสำเร็จของการดำเนินงานในการบริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการ 3) รูปแบบพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จทางการบริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ รูปแบบพฤติกรรมกรรมการบริหารในด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งสถานการณ์ การตัดสินใจแบบปรึกษาหารือ การตัดสินใจแบบเห็นพ้องต้องกัน แรงจูงใจแบบใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจแบบใฝ่สัมพันธ์ และ การติดต่อสื่อสารแบบแนวนอน

ชูชาติ แปลงล้วน (2550 : 69 – 73) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับ โรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนใน โครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการพัฒนาของ โรงเรียนที่บริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านภารกิจการบริหาร โรงเรียน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริการบุคคล การบริหารทั่วไป และในค่าน้ำที่การบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุม

ฉรงค์ โภคสวัสดิ์ (2550 : 66 – 69) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนผู้ปกครองที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า 1) สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 มีการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ด้านการบริหารแบบพึ่งตนเอง ด้านการกระจายอำนาจ ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้แทนผู้ปกครองที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนผู้ปกครองที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียน

เป็นฐานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิทยา ศรสวรรณ (2550 : 101 – 105) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าการบริหารงานที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการกระจายอำนาจ ตามภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยระบบการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนตามภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยระบบการตรวจสอบและประเมินคุณภาพตามภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การบริหารงานที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษาตามภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และการบริหารงานที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยระบบการตรวจสอบและประเมินคุณภาพตามภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ขุนชัย ทูยเวียง (2551 : 111 – 115) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สภาพและการเปรียบเทียบความคิดเห็นของการบริหารวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดำเนินด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือการส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการบุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน ตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน ตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05

ณรงค์ โภคสวัสดิ์ (2552 : 75 – 79) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1.1 สภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกกลุ่ม สำหรับรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ของกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 สภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกกลุ่ม สำหรับรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ของกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 สภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า

1.3.1 ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติมาก ยกเว้นสถานศึกษาส่งเสริมบุคลากรให้มีความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3.2 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมและรายข้อมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.3.3 ด้านการบริหารแบบพึ่งตนเอง โดยภาพรวมและรายข้อมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.3.4 ด้านภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติมาก ยกเว้นผู้บริหารสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สนใจใฝ่รู้ เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารสถานศึกษาประสานความร่วมมือและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปของคณะกรรมการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3.5 ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โดยภาพรวมและรายข้อมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง ต่อสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

2.1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมเมื่อวิเคราะห์รายคู่พบว่า ผู้บริหารกับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ยกเว้นภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ที่มีความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับตัวแทนครู และผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำแนกรายด้าน ได้ดังนี้

2.1.1 ด้านการกระจายอำนาจ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.1.2 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.1.3 ด้านการบริหารแบบพึ่งตนเอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.1.4 ด้านภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนครู ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.1.5 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำแนกรายด้าน ได้ดังนี้

2.2.1 ด้านการกระจายอำนาจ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.2.2 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.2.3 ด้านการบริหารแบบพึ่งตนเอง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.2.4 ด้านภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.2.5 ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

บุญตา ชาญธานี (2552 : 89 – 93) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า 1) สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น

เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้านเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารตนเอง รองลงมาคือ ด้านการกระจายอำนาจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วม 2) ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบและเป้าหมายของโรงเรียน รองลงมาคือ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสัมพันธ์ที่ีระหว่าง โรงเรียนและชุมชน 3) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน ในภาพรวม ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเอาใจใส่ต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ที่ีระหว่าง โรงเรียนและชุมชน การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบและเป้าหมายของโรงเรียนอยู่ในระดับสูงตามลำดับ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ธนัส วิษาเจริญ (2553 : 135 – 139) การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนแม่ ออนวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: 71-72) ได้ศึกษาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนแม่ ออนวิทยาลัย พบว่าการกระจายอำนาจควรกระจายอำนาจให้กับชุมชน กลุ่มบุคคลภายนอกและภายใน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมพบว่าควรให้บุคคลภายในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน และเข้าร่วมประชุมตั้งแต่ต้นจนจบวาระการประชุม ส่วนการ กิ่งอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชนพบว่าควรตั้งบุคคลอื่นภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมนอกจาก คณะกรรมการจัดการศึกษา เช่น จากองค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลอำเภอ ฯลฯ ควรเปิด โอกาสให้คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากขึ้น และควรมีการ ประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ด้านการบริหารตนเองพบว่าควรมอบอำนาจเด็ดขาดให้หน่วยงาน ดำเนินการ โดยอิสระ แต่ให้รายงานเพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปปรับปรุงพัฒนาหรือเพื่อพิจารณา งบประมาณของสถานศึกษา ควรจัดสรรค่าตอบแทนให้มากขึ้น โดยเฉพาะฝ่ายบริหาร หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน และควรรนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์คือใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการตรวจสอบ และถ่วงดุล พบว่า ควรมีคณะกรรมการภายนอกองค์กร มีการตรวจสอบการประเมินผลที่ชัดเจน

วาสนา สายทอง (2553 : 64 – 68) ได้ทำการวิจัยแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานของสถานศึกษาในอำเภอแม่वंงก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอแม่वंงก์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสูงที่สุดด้านการกระจายอำนาจ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม

ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน และด้านการบริหารตนเอง 2) แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอำเภอแม่वंก มีดังนี้ 2.1 ด้านการกระจายอำนาจ คือ สถานศึกษาดำเนินงานด้านงบประมาณ-การเงิน ได้ถูกต้อง มีการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ สรุปผล และนำไปปรับปรุงแก้ไข และจัดวางโครงสร้างการบริหารงานบุคคลที่เป็นระบบ 2.2 ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมในการวางแผนงบประมาณ-การเงิน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ 2.3 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน คือ ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถ เสียสละเพื่อส่วนรวม การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนพัฒนาการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 2.4 ด้านการบริหารตนเอง คือ สถานศึกษาอบรมหลักสูตรใหม่ ๆ มอบหมายหน้าที่สอดคล้องกับความสามารถ ระดมทรัพยากรท้องถิ่นช่วยในการจัดการศึกษา 2.5 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล คือ สถานศึกษาจัดการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา จักระบบและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ อบรม ติดตาม ตรวจสอบระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก

ทวีสิทธิ์ โลโธสง (2554 : 73 – 75) ได้ทำการวิจัยสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 1 จำนวน 3 ด้าน คือ การดำเนินงานตามแนวคิดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน 2. ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนต่อสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เมื่อจำแนกเพศและตำแหน่ง พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อจำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์เขต 1 แสดงความคิดเห็นเป็นรายด้าน ดังนี้ 3.1 การดำเนินงานแนวคิดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหาร ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้สนับสนุนงบประมาณด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.2 การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ และควรจัดให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน

3.3 การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือควรเปิดโอกาสให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เสนอแนะภารกิจของโรงเรียน และควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีการระดมทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา 4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ โรงเรียนยังขาดระบบข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย จำนวนบุคลากรน้อยไม่เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย และบุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

วัชรพล สูดสายเนตร (2556 : 77 – 80) ได้ทำการวิจัยการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงสุด ไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านหลักการบริหารตนเอง ด้านกระจายอำนาจอำนาจ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลด้านการเงิน อำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนและด้านการมีส่วนร่วมเปรียบเทียบการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ตามสภาพและขนาดสถานศึกษามีความแตกต่างกันแนวทางในการพิจารณาการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ควรมีการกำกับติดตามการบริหารละส่งเสริมให้สภาพศึกษามีการวิจัยพัฒนาระบบการบริหารงานเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนตามนโยบายการศึกษาของชาติ

สุทิน เวทวงษ์ (2556 : 93 – 95) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สหวิทยาเขตระยอง 1 พบว่า 1) สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สหวิทยาเขตระยอง 1 พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สหวิทยาเขตระยอง 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สหวิทยาเขตระยอง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอยู่ในระดับสูง และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอยู่ในระดับปานกลาง

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ซัทเทอร์แลนด์ (Sutherland. 1996 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการนำการบริหารโดยยึดโรงเรียนเป็นฐานไปใช้จนประสบผลสำเร็จในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง โดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา คือ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองได้ข้อสรุปถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นที่ยอมรับของท้องถิ่น

คาริสัน (Carison. 1997 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาโดยการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมขณะมีการประชุมคณะกรรมการ โรงเรียน 2 แห่ง แห่งที่ 1 เป็นโรงเรียนที่บริหารโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management : SBM) และการตัดสินใจเป็นอำนาจหรือถูกควบคุมโดยผู้บริหารโรงเรียน แห่งที่ 2 เป็นการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management : SBM) แต่อำนาจการตัดสินใจยังเป็นหน้าที่หรือควบคุมโดยส่วนกลาง ได้ข้อสรุปจากการศึกษาพบว่า 1)รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เลือกมาใช้ในการบริหารจัดการต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการตัดสินใจสั่งการ 2) ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์ผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและวัฒนธรรมของโรงเรียน 3) การมอบอำนาจในการตัดสินใจ

ริเวอรา (Rivera. 1998 : 1-2) ได้ศึกษาการกระจายอำนาจและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : ผลกระทบต่อบทบาท และความรับผิดชอบของส่วนกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1) การสนับสนุนและภาวะผู้นำของสำนักส่วนกลางไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียน 2) ผู้อำนวยการมีบทบาทหน้าที่ 2 ประการในการปฏิรูปการบริหาร คือเรื่องเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ และผู้ติดต่อสื่อสาร 3) การเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของสำนักงานส่วนกลางมีหลายประการ คือ ให้ทุกคนมีส่วนร่วม และความเข้าใจในความจำเป็นในการปฏิรูป การมอบอำนาจให้โรงเรียนหรือองค์กร มีการอบรมพนักงานทุก ๆ คน การได้รับการสนับสนุนจากการเมืองการปกครองให้การปฏิรูปเป็นไปอย่างมั่นคง 4) นโยบายทุกระดับจะต้องสนับสนุนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้เป็นไปอย่างมีระบบ

เอเวอร์เรตต์ (Everett. 1998 : 66) ทำการวิจัย เรื่อง ผลกระทบของการตัดสินใจในระดับโรงเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งวัดโดยแบบวัดทักษะทางวิชาการของรัฐเท็กซัส (Texas) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่า การให้โรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์หรือไม่ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจัดทำโดยแบ่งโรงเรียนตามระดับการมีอำนาจตัดสินใจของคณะกรรมการ โรงเรียน 3 ระดับ คือ สูง กลาง ต่ำ แล้วให้นักเรียน

จากโรงเรียนแต่ละระดับทำแบบทดสอบวัดทักษะทางวิชาการของรัฐเท็กซัส ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ไม่มีความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนใน โรงเรียนที่ระดับการมีอำนาจการตัดสินใจของคณะกรรมการ โรงเรียนต่างกัน

คิม (Kim. 1998 : 1-2) ได้ศึกษาวิจัยโครงสร้างภาวะผู้นำและวัฒนธรรม

ในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่าการปรับโครงสร้างการบริหารใหม่อาศัยภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลง กระบวนการบริหารพบว่ามีส่วนประกอบที่สามารถนำไปบูรณาการได้ คือ 1) โครงสร้างการบริหารแบบ SBM อาจสัมพันธ์กับพัฒนาการภาวะผู้นำของโรงเรียน 2) ภาวะผู้นำมีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพวัฒนธรรม 3) สภาพวัฒนธรรมของโรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียน

นอกจากนี้ยังพบว่าการบริหาร โรงเรียนเป็นฐาน เป็นรูปแบบการบริหารที่เป็นธรรมชาติและเหมาะสม แต่ค่อนข้างมีผลกระทบต่อพัฒนาการภาวะผู้นำของโรงเรียน ผู้บริหารในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เป็นอย่างดีกับผู้บริหารโรงเรียน การพัฒนาภาวะผู้นำก็มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมของโรงเรียนด้วยเช่นกัน และวัฒนธรรมในแต่ละโรงเรียนก็มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียนด้วย

กินเคด (Kinkade. 1999 : บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ทีมงานบริหารได้ประสบความสำเร็จในการบริหารและการจัดการศึกษาโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน Lining ham School District สรุปว่า ปัจจัยที่ทำให้ทีมงานบริหารประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับ 1) การตัดสินใจแบบส่วนรวมของทีมงาน จะต้องได้รับการกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายจากส่วนกลาง 2) การตัดสินใจจะต้องได้รับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างพอเพียง 3) ผู้บริหารส่วนกลางสามารถติดตามตรวจสอบการใช้กระบวนการตัดสินใจของทีมงานได้ 4) ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการใช้หลักสูตร 5) นโยบายและการดำเนินงานนโยบายท้องถิ่นต้องชัดเจน และดึงความสนใจของนักเรียน

แอดเลอร์ (Adler. 1999 : 168) ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการรับรู้ของครูเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีผลกระทบต่อทำให้อำนาจครู ทำการเก็บรวบรวมโดยการศึกษารายกรณี สัมภาษณ์กลุ่ม และวิจัยเอกสาร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่เป็นและไม่ใช่คณะกรรมการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน โรงเรียนมัธยมศึกษา 2 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า 1) การให้อำนาจในโรงเรียนคือการให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหาร การสนับสนุนและการทำงานเป็นทีม 2) ปัจจัยกระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การร่วมมือทำงาน ความก้าวหน้าทางอาชีพของครู การพัฒนาของโรงเรียนและการสื่อสารของโรงเรียน 3) สิ่งที่ทำทาบให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ครูได้ร่วมสร้างฉันทามติในเรื่องสำคัญของโรงเรียน 4) การตัดสินใจในระดับโรงเรียนมี 5 ด้าน คือ การวางแผน

การดำเนินงาน การพัฒนาครู การบริหารบุคคลและการบริหารงบประมาณ 5) สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของทีมงานการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การสื่อสาร การสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกโดยผู้บริหาร โรงเรียน 6) ปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจในโรงเรียน คือการมีส่วนร่วมของบุคลากร 7) ครูมีความรู้สึกว่าได้รับอำนาจเนื่องจากได้มีส่วนร่วมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการ โรงเรียน

พาร์ค (Park, 2000 : 239) ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุมชน โรงเรียนที่ปกครองตนเอง : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในเกาหลี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านบทบาทของครู พ่อแม่และการบริหารโรงเรียนภายหลังการปฏิรูปการศึกษาและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศเกาหลี รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร เอกสารที่ศึกษาเป็นบันทึกการประชุม คณะกรรมการ โรงเรียน รายงานและแผนปฏิบัติ รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องย้อนหลัง 4 ปี ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการ โรงเรียนไม่มีบทบาทตามที่คาดหวัง อำนาจการตัดสินใจด้านหลักสูตร งบประมาณ บุคลากรยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง รัฐบาลและเขตการศึกษาไม่ได้กระจายอำนาจให้โรงเรียนเพียงพอ ผลการวิจัยยังระบุว่า ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อครู และผู้ปกครองมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการมากที่สุด บทบาทหน้าที่เหล่านี้ต้องถูกกำหนดไว้ในนโยบายทุกระดับ

มาร์ติ วาสเตวซ (Marti-Vazquez, 2000 : 265) ทำการวิจัยการศึกษารายกรณี : ผลกระทบของการกระจายอำนาจและการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศเปอร์โตริโก (Puerto Rico) การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Study) ในการศึกษาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งเป็นเวลา 1 ปี เนื่องจากประเทศเปอร์โตริโก มีกฎหมายเกี่ยวกับโรงเรียนชุมชนตั้งแต่ปี ค.ศ.1993 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีบทบาทในการจัดซื้อและการจัดการการเงินอยู่บ้างเล็กน้อยแต่ไม่มีอำนาจเกี่ยวกับการจ้างบุคลากรและการตัดสินใจเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนหรือพัสดุรายที่สำคัญ ซึ่งส่วนกลางยังคงมีบทบาทควบคุมเช่นเดิม คณะกรรมการ โรงเรียนแทบไม่ได้มีการประชุมในรอบปี และการตัดสินใจสั่งการยังคงอยู่ที่ผู้อำนวยการ โรงเรียน ความร่วมมือจากชุมชนรอบโรงเรียนยังไม่ดีพอ ส่วนสาเหตุที่การปฏิรูปการศึกษาระดับโรงเรียน ประสบความล้มเหลว เพราะ 1) เป็นการสั่งการจากส่วนกลาง ไม่ได้เกิดจากการริเริ่มของโรงเรียน 2) นโยบายโรงเรียนไม่เน้นด้านวิชาการของนักเรียน 3) นโยบายด้านการปฏิรูประบบโรงเรียน ยังขึ้นอยู่กับพรรคการเมืองที่เปลี่ยนแปลงบ่อย 4) ไม่มีการมอบอำนาจอย่างแท้จริงไปยังโรงเรียน 5) หน่วยงานด้านปฏิรูปการศึกษาปฏิบัติงานไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกับทางราชการที่มีมาตรการควบคุมอย่างเคร่งครัด 6) การจัดสรรทรัพยากรให้โรงเรียนไม่เท่าเทียมกัน เน้นจัดสรรไปพื้นที่

ยากจนเป็นหลัก และ 7) แบบจำลองการบริหารที่กำหนดในกฎหมายไม่ได้ถูกนำมาสู่การปฏิบัติในระดับโรงเรียน

ไอเวอร์สัน (Iverson. 2001 : 192) ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษารายกรณี การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้วิจัยทำการศึกษารายกรณีการใช้รูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในเมืองนิวยอร์ก (New York City) เป็นเวลา 1 ปี ผลการวิจัย พบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่ได้เกิดขึ้นจากภายในโรงเรียนแต่ถูกคนตั้งการลงมาจากรัฐบาล โดยในเบื้องต้นโรงเรียนเพียงรับรู้ว่าจะให้โรงเรียนตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ครูใหญ่ของโรงเรียนมีความเข้าใจดีว่าผู้บริหารและคณะกรรมการโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายมากขึ้น จำนวนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเพิ่มขึ้น การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่จะประสบความสำเร็จต้องมีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในโรงเรียน ต้องออกกฎหมายที่ทำให้เกิดการกระจายอำนาจอย่างจริงจัง และมีธรรมเนียมหรือแผนแม่แบบในระดับโรงเรียนอย่างชัดเจน

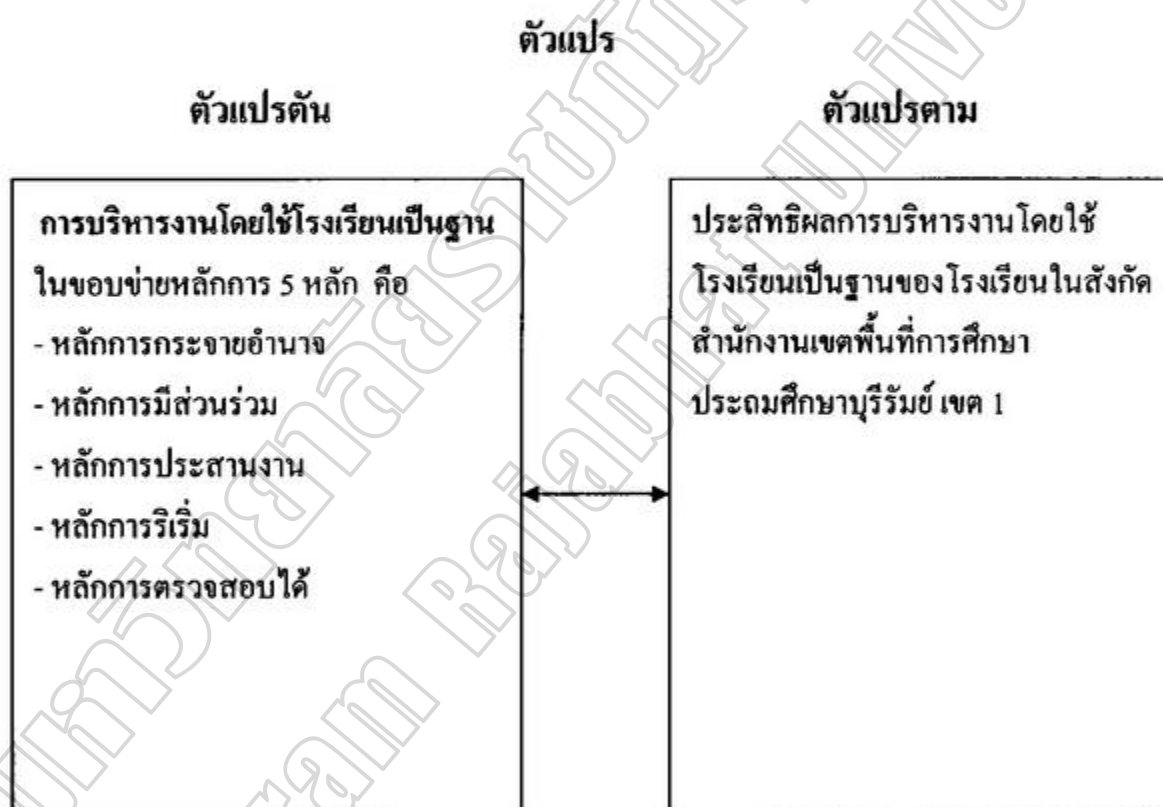
วิลสัน (Wilson. 2001 : 337) ทำการวิจัย เรื่อง การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในรัฐอัลเบอร์ตา (Alberta) การรับรู้ของผู้นำในโรงเรียนของรัฐ ค.ศ.1994-1997 โดยมีจุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนาและทำความเข้าใจวิธีการนำการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไปปฏิบัติในเขตรัฐอัลเบอร์ตา ระหว่างปี ค.ศ.1994-1997 โดยศึกษาบทบาท หน้าที่ และทัศนคติของผู้นำโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้นำครู ผู้บริหารและประธานคณะกรรมการ โรงเรียน จำนวน 18 คน จากโรงเรียนระดับประถมศึกษา 3 แห่ง และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 3 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สังเกตและศึกษาเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเกิดจากผู้นำโรงเรียนมีบทบาทในการตัดสินใจ เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนและพัฒนาการสื่อสาร ผู้นำใช้ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุนหรืออำนวยความสะดวกผู้มีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนรู้สึกพอใจกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยที่มีมานานแล้ว และคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นบุคคลกลุ่มใหญ่ที่มีประจำอยู่ทุกโรงเรียน และส่วนใหญ่จะเป็นผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นประจำอยู่แล้ว โรงเรียนจึงควรจะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรกลุ่มนี้ให้มาก ถ้าพึงเฉพาะรัฐเพียงฝ่ายเดียวคงจะรับภาระทั้งหมด เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ยาก เพราะการศึกษาเป็นกิจกรรมที่แผ่ขยายกว้างออกไปทุกท้องถิ่น แต่บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาที่ผ่านมา มีเพียงส่วนที่การให้คำปรึกษาแก่โรงเรียน

และช่วยหาเงินสมทบการบริหาร โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีอำนาจ ไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนอย่างแท้จริง การได้มาซึ่งคณะกรรมการขึ้นอยู่กับผู้บริหาร โรงเรียนและคณะครู ไม่ได้ผ่านการเลือกตั้งจากประชาชนอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูรรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 202 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,124 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,326 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. 2557 : 16-20)

2. กลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 133 คน และครูผู้สอน จำนวน 325 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 458 คน แล้วทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบ่งประชากรสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยลักษณะชั้นภูมิ

2.2 แบ่งประชากรในแต่ละขนาดสถานศึกษา ตามสถานภาพตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยลักษณะชั้นภูมิ

2.3 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซ์และมอร์แกน

2.4 ทำการสุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ให้กระจายไปตามขนาดสถานศึกษาตามสัดส่วนด้วย วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก รายละเอียดแสดงใน

ตาราง 3.1

ตาราง 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ขนาดของ สถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
เล็ก	99	1,023	1,122	65	141	206
กลาง	96	982	1,078	62	138	200
ใหญ่	7	119	126	6	46	52
รวม	202	2,124	2,326	133	325	458

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ขึ้นมาเอง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นผู้ตอบ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จะมีคำตอบให้เลือก โดยกาเครื่องหมาย ลงใน หน้าคำตอบตามความเป็นจริง

ตัวอย่าง

2. ตำแหน่งปัจจุบัน

- 1. ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2. ครูผู้สอน

2. ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1. ต่ำกว่า 10 ปี
- 2. ระหว่าง 11 – 20 ปี
- 3. มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

3. ขนาดโรงเรียน

1. โรงเรียนขนาดเล็ก
2. โรงเรียนขนาดกลาง
3. โรงเรียนขนาดใหญ่

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าตำแหน่งของช่วงน้ำหนักแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงช่องตรงกับข้อความในแบบสอบถาม ดังนี้

ตัวอย่าง

คำชี้แจง

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยพิจารณาระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
A	ผู้นำมีการกระจายอำนาจการบริหารให้ฝ่ายงานต่าง ๆ		✓			

๑๓๙

คำอธิบาย

ข้อ A ท่านกาเครื่องหมาย ✓ ลงด้านระดับการปฏิบัติในช่องมาก แสดงว่าท่านเห็นว่าในโรงเรียนของท่านผู้นำมีการกระจายอำนาจการบริหารให้ฝ่ายงานต่าง ๆ

มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตัวอย่าง

คำชี้แจง

โปรดแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของท่าน

1. หลักการกระจายอำนาจ

.....

.....

.....

ฯลฯ

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือใช้การรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.2 นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษามากำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะเชิงปฏิบัติการ แล้วสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ครอบคลุมขอบข่ายหลักการทั้ง 5 หลักการ คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการประสานงาน หลักการริเริ่ม หลักการตรวจสอบได้

2.3 นำเสนอร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

2.4.1 นางสาวโรชนี โขโร วุฒิการศึกษา ศษ.ม การบริหารการศึกษา ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.4.2 นางจิตาพร เวียงวิเศษ วุฒิการศึกษา ศษ.ด. การบริหารการศึกษา ตำแหน่งอาจารย์กลุ่มวิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

2.4.3 นายธีระพล เสาวโร วุฒิการศึกษา กศ.ม การบริหารการศึกษา ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ (วิชาเอกภาษาไทย) โรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและเนื้อหา

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.7 หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) ที่ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือถ้าค่า t มีค่าตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์นำไปใช้ได้ ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ 59 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.835 ถึง 4.438

2.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

2.9 นำแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นผ่านเกณฑ์มาจัดพิมพ์ เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 แจ้งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อแจกจ่ายไปยังโรงเรียนตามเป้าหมายและกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน โดยส่งแบบสอบถามคืนที่โรงเรียนบ้านคอนหวาย อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของผู้วิจัย
4. ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
5. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในกำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเองปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 458 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 458 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. คัดแยกแบบสอบถามตามสถานภาพผู้ตอบ
3. กรอกรหัสแบบสอบถาม
4. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงในกระดาษ ทำนครบแบบสอบถามทุกฉบับ
5. ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ
2. การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

เกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 163)

4.51–5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51–4.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.51–3.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51–2.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation coefficient) โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. 2540 : 116)

1.00	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
0.71 – 0.99	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง
0.31 – 0.70	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
0.01 – 0.30	หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
0	หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

4. ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาอัตราส่วนวิกฤต t ตามวิธีการของ t-test โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 115)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ	\bar{X}_H	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
	\bar{X}_L	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำที่นำมาวิเคราะห์

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 99)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 104)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
	n	แทน	จำนวนคน

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนในแต่ละคน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนในแต่ละคนยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. 2535 : 107)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 1 (X)
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 2 (Y)
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างข้อมูลตัวแปรที่ 1 และ 2
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 1
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 2
	N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และตัวอักษรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์หาค่าสถิติของข้อมูล โดยเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางแบ่งเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับการ บริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิภาพการบริหารงานของ โรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ต่อไปนี้เป็นรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่ผู้วิจัยได้แบ่งไว้ 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งปรากฏผลตาม ตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ลักษณะของตัวแปร	จำนวน (N=458)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	133	29.00
ครูผู้สอน	325	71.00
รวม	458	100.00
2. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน		
โรงเรียนขนาดเล็ก	206	45.00
โรงเรียนขนาดกลาง	200	43.70
โรงเรียนขนาดใหญ่	52	11.40
รวม	458	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมาเป็น โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 43.70 และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ซึ่งปรากฏผลตามตาราง 4.2 - 4.9 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หลักการกระจายอำนาจ	3.95	0.58	มาก	3.94	0.56	มาก	3.94	0.57	มาก
2. หลักการมีส่วนร่วม	3.97	0.55	มาก	4.00	0.52	มาก	3.99	0.53	มาก
3. หลักการประสานงาน	4.24	0.50	มาก	4.26	0.46	มาก	4.26	0.47	มาก
4. หลักการริเริ่ม	3.97	0.55	มาก	3.97	0.53	มาก	3.97	0.53	มาก
5. หลักการตรวจสอบได้	3.97	0.56	มาก	3.99	0.52	มาก	3.98	0.53	มาก
6. ประสิทธิภาพการ บริหารงาน	3.70	0.51	มาก	4.05	0.46	มาก	3.95	0.50	มาก
เฉลี่ยรวม	3.96	0.54	มาก	4.03	0.51	มาก	4.01	0.52	มาก

จากตาราง 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94 - 4.26$) โดยด้านหลักการประสานงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาตามสถานภาพตำแหน่งปรากฏผลดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านหลักการประสานงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.26$)

ครูผู้สอนมีความคิด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านหลักการประสานงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.26$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยรวมและรายข้อ

การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารงานแบ่งเป็นฝ่ายงานกลุ่มสาระ พร้อมบทพรรณนางานที่ชัดเจน ปฏิบัติได้	3.75	0.87	มาก	3.75	0.76	มาก	3.75	0.79	มาก
2. โรงเรียนกำหนดแนวนโยบายและวางแผนการจัดการเรียนการสอน	3.94	0.79	มาก	3.85	0.72	มาก	3.88	0.74	มาก
3. โรงเรียนมีอิสระในการกำหนดหลักสูตร โรงเรียนและหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน	3.93	0.79	มาก	3.88	0.75	มาก	3.89	0.76	มาก

ตาราง 4.3 (ต่อ)

การบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. โรงเรียนกำหนดแนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์ในการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน	4.03	0.74	มาก	3.93	0.69	มาก	3.96	0.70	มาก
5. โรงเรียนมีอิสระในการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ	3.90	0.76	มาก	3.85	0.80	มาก	3.86	0.79	มาก
6. คณะกรรมการ โรงเรียนกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน	3.73	0.76	มาก	3.81	0.77	มาก	3.79	0.77	มาก
7. โรงเรียนกำหนดแนวทาง วิธีการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน	3.98	0.78	มาก	4.02	0.78	มาก	4.01	0.78	มาก
8. โรงเรียนกำหนดกรอบ แนวทางในการบริหารงบประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ โรงเรียน	3.90	0.79	มาก	3.98	0.80	มาก	3.95	0.79	มาก
9. โรงเรียนกำหนดแนวทางในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน	4.12	0.75	มาก	4.12	0.67	มาก	4.12	0.69	มาก

ตาราง 4.3 (ต่อ)

การบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
10. โรงเรียนกำหนดแนวทาง และ วิธีการตรวจสอบการรับ-จ่าย พัสดุ ให้เป็นไปตามระเบียบ งานพัสดุ	4.19	0.69	มาก	4.20	0.67	มาก	4.19	0.67	มาก
เฉลี่ยรวม	3.95	0.58	มาก	3.94	0.56	มาก	3.94	0.57	มาก

จากตาราง 4.3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75 - 4.19$) โดยข้อ 10 โรงเรียนกำหนดแนวทาง และวิธีการตรวจสอบการรับ-จ่าย พัสดุ ให้เป็นไปตามระเบียบงานพัสดุมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.19$)

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อ 10 โรงเรียนกำหนดแนวทาง และวิธีการตรวจสอบการรับ-จ่าย พัสดุ ให้เป็นไปตามระเบียบงานพัสดุมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.19$)

ครูผู้สอนมีความคิด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อ 10 โรงเรียนกำหนดแนวทาง และวิธีการตรวจสอบการรับ-จ่าย พัสดุ ให้เป็นไปตามระเบียบงานพัสดุมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.20$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ

การบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
11. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การกำหนดแผน นโยบาย ภารกิจ เป้าหมาย และทิศ ทางการพัฒนาคุณภาพ โรงเรียน	4.23	0.66	มาก	4.28	0.69	มาก	4.27	0.68	มาก
12. โรงเรียนมีระบบ กระบวนการจัดการ โดยยึด หลักการให้ทุกฝ่ายมีส่วน ร่วม	4.12	0.71	มาก	4.18	0.70	มาก	4.16	0.70	มาก
13. คณะกรรมการ โรงเรียนมี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การศึกษาของโรงเรียน	3.64	0.91	มาก	3.58	0.77	มาก	3.60	0.81	มาก
14. ชุมชนมีส่วนร่วมในการ จัดทำสาระสำคัญหลักสูตร โรงเรียน ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ กับบริบทของโรงเรียน และ บริบทท้องถิ่น	3.64	0.86	มาก	3.79	0.73	มาก	3.74	0.77	มาก
15. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ วางแผน เสนอแนะแนวทาง แก้ปัญหาในกิจกรรมของ โรงเรียน	3.91	0.91	มาก	3.85	0.82	มาก	3.87	0.84	มาก

ตาราง 4.4 (ต่อ)

การบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
16. โรงเรียนร่วมกับชุมชน กำหนดแนวทางในการระดม ทรัพยากร ทั้งภายในและ ภายนอกท้องถิ่น เพื่อนำมา พัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.84	0.78	มาก	3.85	0.71	มาก	3.85	0.73	มาก
17. คณะกรรมการ โรงเรียนมี ส่วนร่วม บริหารจัด การศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและ บริหารงานทั่วไป	3.87	0.76	มาก	3.93	0.71	มาก	3.91	0.73	มาก
18. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ คณะกรรมการ โรงเรียนมี ส่วนร่วมในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียน การสอน	4.14	0.67	มาก	4.09	0.67	มาก	4.11	0.67	มาก
19. ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ โรงเรียน มีวัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรเพื่อจัด การศึกษา	4.06	0.69	มาก	4.15	0.66	มาก	4.12	0.67	มาก
20. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และชุมชนให้ความเห็นชอบ สาระหลักสูตรท้องถิ่น	4.24	0.69	มาก	4.31	0.73	มาก	4.29	0.72	มาก
เฉลี่ยรวม	3.97	0.55	มาก	4.00	0.52	มาก	3.99	0.53	มาก

จากตาราง 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60 - 4.29$) โดยข้อ 20 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนให้ความเห็นชอบสาระหลักสูตรท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.29$)

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อ 20 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนให้ความเห็นชอบสาระหลักสูตรท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.24$)

ครูผู้สอนมีความคิด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อ 20 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนให้ความเห็นชอบสาระหลักสูตรท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.31$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการประสานงาน โดยรวมและรายข้อ

การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
21. คณะกรรมการ โรงเรียนเห็นชอบนโยบายและแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน	4.29	0.62	มาก	4.38	0.64	มาก	4.35	0.64	มาก
22. โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียนเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน	4.54	0.58	มากที่สุด	4.51	0.60	มากที่สุด	4.51	0.59	มากที่สุด
23. โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียนให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	4.23	0.67	มาก	4.34	0.62	มาก	4.31	0.64	มาก
24. คณะกรรมการโรงเรียน กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน	4.09	0.78	มาก	4.18	0.72	มาก	4.15	0.74	มาก
25. โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน	4.06	0.69	มาก	4.06	0.65	มาก	4.06	0.66	มาก

ตาราง 4.5 (ต่อ)

การบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
26. โรงเรียนส่งเสริมให้มีการ พิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มี ความสามารถพิเศษให้ได้รับ การพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	4.34	0.71	มาก	4.24	0.67	มาก	4.27	0.68	มาก
27. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ คณะกรรมการ โรงเรียน เสนอ แนวทางในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ของโรงเรียน	4.23	0.69	มาก	4.15	0.69	มาก	4.17	0.69	มาก
28. โรงเรียนส่งเสริมให้มีการ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.19	0.66	มาก	4.21	0.59	มาก	4.20	0.61	มาก
29. โรงเรียนส่งเสริมความสัมพันธ์ ระหว่างชุมชนกับ โรงเรียน ประสานงานกับองค์กรทั้ง ภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ โรงเรียนเป็นแหล่งวิชาการ ของชุมชน	4.21	0.69	มาก	4.28	0.62	มาก	4.26	0.64	มาก
30. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ คณะกรรมการ โรงเรียนให้ ความเห็นชอบรายงานผลการ ดำเนินงานประจำปีของ โรงเรียน	4.26	0.52	มาก	4.30	0.47	มาก	4.29	0.49	มาก
เฉลี่ยรวม	4.24	0.50	มาก	4.26	0.46	มาก	4.26	0.47	มาก

จากตาราง 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการประสานงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับมากยกเว้นข้อ โดยข้อ 22 โรงเรียนเปิด โอกาสให้คณะกรรมการ โรงเรียนเห็นชอบแผนปฏิบัติการ ประจำปีของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.51$)

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการประสานงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับมากยกเว้นข้อ โดยข้อ 22 โรงเรียนเปิด โอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียนเห็นชอบแผนปฏิบัติการ ประจำปีของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.54$)

ครูผู้สอนมีความคิด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการประสานงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับมากยกเว้นข้อ โดยข้อ 22 โรงเรียนเปิด โอกาสให้คณะกรรมการโรงเรียนเห็นชอบแผนปฏิบัติการ ประจำปีของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.51$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการริเริ่ม โดยรวมและ รายข้อ

การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
31. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง	4.28	0.53	มาก	4.32	0.48	มาก	4.31	0.49	มาก
32. มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้	4.29	0.54	มาก	4.33	0.49	มาก	4.32	0.50	มาก
33. มีการจัดทำหลักสูตร โรงเรียนจัดกิจกรรม ชมรมที่หลากหลาย	3.75	0.87	มาก	3.75	0.76	มาก	3.75	0.79	มาก
34. เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงความสามารถและศักยภาพของตนเองในการพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์	3.94	0.79	มาก	3.85	0.72	มาก	3.88	0.74	มาก
35. มีการแสวงหาความรู้ข่าวสารและข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานในแต่ละตำแหน่ง	3.93	0.79	มาก	3.88	0.75	มาก	3.89	0.76	มาก
36. มีการสร้างนวัตกรรม สื่อการเรียนการสอน นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนา	4.03	0.74	มาก	3.93	0.69	มาก	3.96	0.70	มาก

ตาราง 4.6 (ต่อ)

การบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
37. มีการศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนา กระบวนการเรียนการสอน และการทำหน้าที่ใน ตำแหน่งต่าง ๆ	3.90	0.76	มาก	3.85	0.80	มาก	3.86	0.79	มาก
38. มีการอบรม สัมมนา ศึกษา งานเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะใน การปฏิบัติงาน	3.73	0.76	มาก	3.81	0.77	มาก	3.79	0.77	มาก
39. มีการสร้างองค์ความรู้เพื่อ นำมาแก้ไขปัญหาและ ปรับปรุงสู่การพัฒนาทักษะ วิชาชีพอย่างต่อเนื่องทั้งคือ เหตุการณ์	3.98	0.78	มาก	4.02	0.78	มาก	4.01	0.78	มาก
40. มีการนำข้อมูลและผลการ ประเมิน ไปใช้ในการ ตัดสินใจ ปรับปรุงและ พัฒนาระบบการทำงาน	3.90	0.79	มาก	3.98	0.80	มาก	3.95	0.79	มาก
เฉลี่ยรวม	3.97	0.55	มาก	3.97	0.53	มาก	3.97	0.53	มาก

จากตาราง 4.6 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการริเริ่ม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75 - \bar{X} = 4.32$) โดยข้อ 32 มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.32$)

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์

เขต 1 ด้านหลักการริเริ่ม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อ 32 มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.29$)

ครูผู้สอนมีความคิด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการริเริ่ม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อ 32 มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.33$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบได้ โดยภาพรวมและรายข้อ

การบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
41. มีนโยบายส่งเสริมระบบการ ตรวจสอบในรูปแบบของ คณะกรรมการ	4.12	0.75	มาก	4.12	0.67	มาก	4.12	0.69	มาก
42. มีระบบการเบิกจ่ายและการ ใช้งบประมาณที่โปร่งใส และตรวจสอบได้	4.19	0.69	มาก	4.20	0.67	มาก	4.19	0.67	มาก
43. มีระบบการนิเทศติดตามและ ประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่อง	4.23	0.66	มาก	4.28	0.69	มาก	4.27	0.68	มาก
44. มีคณะกรรมการติดตาม ประเมินแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรม	4.12	0.71	มาก	4.18	0.70	มาก	4.16	0.70	มาก
45. มีการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษา	3.64	0.91	มาก	3.58	0.77	มาก	3.60	0.81	มาก

ตาราง 4.7 (ต่อ)

การบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
46. มีระบบสารสนเทศ/ระบบ ฐานข้อมูลที่ถูกต้องเป็น ปัจจุบัน สามารถนำมาใช้ได้	3.64	0.86	มาก	3.79	0.73	มาก	3.74	0.77	มาก
47. มีการวิเคราะห์และประเมิน ค่าความเป็นไปได้ในการ ดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการ	3.91	0.91	มาก	3.85	0.82	มาก	3.87	0.84	มาก
48. มีการบันทึกและรายงานผล การประเมินแต่ละ โครงการ/ กิจกรรม	3.84	0.78	มาก	3.85	0.71	มาก	3.85	0.73	มาก
49. มีการนำผลการประเมินไปใช้ ในการปรับปรุงและพัฒนา ระบบการปฏิบัติงาน	3.87	0.76	มาก	3.93	0.71	มาก	3.91	0.73	มาก
50. มีหลักฐานการปฏิบัติงานตาม เกณฑ์มาตรฐานและมีการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง	4.14	0.67	มาก	4.09	0.67	มาก	4.11	0.67	มาก
เฉลี่ยรวม	3.97	0.56	มาก	3.99	0.52	มาก	3.98	0.53	มาก

จากตาราง 4.7 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60 - \bar{X} = 4.27$) โดยข้อ 43 มีระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.27$)

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อ 43 มีระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.23$)

ครูผู้สอนมีความคิด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อ 43 มีระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.28$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านประสิทธิภาพการบริหารงาน โดยรวมและรายข้อ

การบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
51. ชุมชน ผู้ปกครอง มีความ พึงพอใจต่อการดำเนินงาน ของโรงเรียน	3.81	0.94	มาก	3.93	0.89	มาก	3.89	0.90	มาก
52. โรงเรียนได้รับความ ไว้วางใจจากหน่วยงาน และองค์กรภายนอก	4.06	0.84	มาก	4.10	0.87	มาก	4.08	0.86	มาก
53. โรงเรียนมีระบบการบริหาร จัดการพัสดุและสินทรัพย์ ที่ดี โปร่งใสได้รับความ น่าเชื่อถือจากหน่วยงาน ภายนอก	4.06	0.84	มาก	4.10	0.92	มาก	4.09	0.90	มาก

ตาราง 4.8 (ต่อ)

การบริหารงานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน	ระดับความคิดเห็น								
	ผู้บริหารสถานศึกษา			ครูผู้สอน			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
54. โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมเอื้อ ประโยชน์ต่อนักเรียนและ ชุมชน	4.13	0.85	มาก	4.14	0.78	มาก	4.14	0.80	มาก
55. โรงเรียนมีจำนวนนักเรียน เพิ่มสูงขึ้น	3.60	1.09	มาก	4.03	0.82	มาก	3.91	0.93	มาก
56. โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเพิ่มขึ้นทุก กลุ่มสาระการเรียนรู้	3.51	0.85	มาก	3.96	0.87	มาก	3.83	0.89	มาก
57. นักเรียนสามารถสอบเข้า ศึกษาต่อในโรงเรียนระดับ อำเภอและระดับจังหวัด หรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ในอัตราที่สูงขึ้น	3.60	0.86	มาก	4.06	0.80	มาก	3.93	0.85	มาก
58. โรงเรียนวางแผนการใช้ ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ สูงสุด	3.23	0.88	ปาน กลาง	4.06	0.82	มาก	3.82	0.92	มาก
59. โรงเรียนได้รับรางวัลจาก การแข่งขันทางวิชาการ เพิ่มขึ้น	3.33	0.86	ปาน กลาง	4.05	0.82	มาก	3.84	0.89	มาก
เฉลี่ยรวม	3.70	0.51	มาก	4.05	0.46	มาก	3.95	0.50	มาก

จากตาราง 4.8 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการ
บริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านประสิทธิผลการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับ

มาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82 - \bar{X} = 4.14$) โดยข้อ 54 โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมเอื้อประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.14$)

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อ 54 โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมเอื้อประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.13$)

ครูผู้สอนมีความคิด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อ 54 โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมเอื้อประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.14$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ซึ่งปรากฏผลตามตาราง 4.9 ดังนี้

ตาราง 4.9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวม และรายด้าน

การบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ประสิทธิผลการบริหารงาน		
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านการกระจายอำนาจ	0.58**	0.00	ปานกลาง
2. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	0.42**	0.00	ปานกลาง
3. ด้านหลักการประสานงาน	0.52**	0.00	ปานกลาง
4. ด้านหลักการริเริ่ม	0.57**	0.00	ปานกลาง
5. ด้านหลักการตรวจสอบได้	0.55**	0.00	ปานกลาง
รวม	0.53**	0.00	ปานกลาง

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.9 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = 0.53$)

ความสัมพันธ์ประสิทธิภาพการบริหารงานรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยด้านการกระจายอำนาจ ($r = 0.58$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($r = 0.42$) ด้านหลักการประสานงาน ($r = .052$) ด้านหลักการริเริ่ม ($r = 0.57$) และด้านหลักการตรวจสอบได้ ($r = 0.55$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open Form) เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปรากฏผลดังตาราง 4.10 – 4.14 ดังนี้

ตาราง 4.10 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (N=110)	ร้อยละ
1. ควรให้ครูและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน	35	31.82
2. ผู้บริหารควรมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่างในการกำหนดนโยบายและการวางแผนอย่างเป็นระบบ	29	26.36
3. ควรระดมทรัพยากร จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาจากผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา	21	19.09
4. นโยบายต่าง ๆ ควรจะเกิดขึ้นจากการรวบรวมแนวความคิดจากหลาย ๆ ฝ่าย ไม่ใช่เกิดจากแนวความคิดของผู้มีอำนาจไม่กี่คน	15	13.64
5. คณะกรรมการสถานศึกษา – ชุมชน ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ควรจัดให้มีการอบรม หรือให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ	10	9.09

จากตาราง 4.10 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยเรียงตามข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรให้ครูและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 31.82 รองลงมา คือ ผู้บริหารควรมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่างในการกำหนดนโยบายและการวางแผนอย่างเป็นระบบ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 26.36 ส่วนข้อที่มีความถี่ต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษา – ชุมชน ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ควรจัดให้มีการอบรม หรือให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09

ตาราง 4.11 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (N=139)	ร้อยละ
1. ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนภารกิจ เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	41	29.50
2. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสาระสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการบริบทของโรงเรียน และท้องถิ่น	33	23.74
3. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา	27	19.42
4. ควรกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป	22	15.83
5. ควรกำหนดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการทำงาน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน	16	11.51

จากตาราง 4.11 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยเรียงตามข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย แผนภารกิจ เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 รองลงมา คือ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสาระสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ บริบทของโรงเรียน และท้องถิ่น จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 23.74 ส่วนข้อที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ควรกำหนดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการทำงาน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.51

ตาราง 4.12 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ด้านหลักการประสานงาน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (N=98)	ร้อยละ
1. การประสานงานไม่ทั่วถึง ลำช้า และบางทีกระชั้นชิดเกินไป	32	32.65
2. การประสานงานขาดความชัดเจน ไม่ต่อเนื่อง	28	28.57
3. ควรกำหนดขอบข่ายของฝ่ายที่ต้องประสานงานให้ชัดเจน และมีการฝึกฝนทักษะด้านการประสานงาน	19	19.39
4. บุคลากรยังขาดเทคนิคในการประสานงานที่ดี	12	12.24
5. ควรมีการติดตามผลการประสานงานอย่างสม่ำเสมอ	7	7.14

จากตาราง 4.12 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการประสานงาน โดยเรียงตามข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ การประสานงานไม่ทั่วถึง ลำช้า และบางทีกระชั้นชิดเกินไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32.65 รองลงมา คือ การประสานงานขาดความชัดเจน ไม่ต่อเนื่อง จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57

ส่วนข้อที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ควรมีการติดตามผลการประสานงานอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14

ตาราง 4.13 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการริเริ่ม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (N=73)	ร้อยละ
1. ควรเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้แสดงความคิดเห็น หรือคิดกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน	27	36.99
2. ควรส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ครูได้ริเริ่มทำในสิ่งใหม่ ๆ เช่น การให้รางวัลหรือยกย่องตามสมควร	20	27.40
3. ควรจัดอบรมเพื่อสร้างนวัตกรรม สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	12	16.44
4. บุคลากรยังไม่กล้าที่จะเสนอความคิดเห็นใหม่ ๆ ที่จะนำมาพัฒนาโรงเรียน	9	12.33
5. การริเริ่มของบุคลากรมีน้อย เพราะงานที่ได้รับผิดชอบมาก ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาทำที่ควร	5	6.85

จากตาราง 4.13 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการริเริ่ม โดยเรียงตามข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้แสดงความคิดเห็น หรือคิดกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 36.99 รองลงมา คือ ควรส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ครูได้ริเริ่มทำในสิ่งใหม่ ๆ เช่น การให้รางวัลหรือยกย่องตามสมควร จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 27.40 ส่วนข้อที่มีความถี่ต่ำสุด คือ การริเริ่มของบุคลากรมีน้อย เพราะงานที่ได้รับผิดชอบมาก ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาทำที่ควร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.85

ตาราง 4.14 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบได้

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน (N=105)	ร้อยละ
1. สถานศึกษาจัดสร้างระบบ และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพียงพอต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	31	29.52
2. สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก	27	25.71
3. สถานศึกษารายงานความก้าวหน้าการดำเนินการตามแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ	20	19.05
4. สถานศึกษาดำเนินการประเมินผลอย่างเป็นระบบ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้	18	17.14
5. ควรมีการตรวจสอบทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการบันทึกชัดเจน ติดตามผล และนำผลมาปรับปรุงแก้ไขอย่างทั่วถึง	9	8.57

จากตาราง 4.14 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการตรวจสอบได้ โดยเรียงตามข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ สถานศึกษาจัดสร้างระบบ และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพียงพอต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 29.52 รองลงมา คือ สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 25.71 ส่วนข้อที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ควรมีการตรวจสอบทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการบันทึกชัดเจน ติดตามผล และนำผลมาปรับปรุงแก้ไขอย่างทั่วถึง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำนวนเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 202 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,124 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,326 คนกลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และ มอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 133 คน และครูผู้สอน จำนวน 325 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 458 คน แล้วสุ่มกลุ่มย่อยทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษา ตามสัดส่วน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยปรึกษาคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการหาความเที่ยงตรงแบบ Face Validity แล้วนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยหาค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 59 ข้อ ผ่านเกณฑ์ทั้ง 59 ข้อ โดยมีค่า r อยู่ระหว่าง 1.835 ถึง 4.438 หลังจากนั้นนำแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์ไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มใหม่ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ ครอนบาค ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม โดยส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และขอให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัด โดยผู้วิจัยนำหนังสือได้นำหนังสือและแบบสอบถามไปแจกให้ และกำหนดวันรับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ จำนวน 458 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บได้ไปวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียนวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน และแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความสัมพันธ์การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ความสัมพันธ์การบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r = 0.53$) และค่า Sig น้อยกว่า .01 โดยค่าของตัวแปรทั้งสองแปรปรวนร่วมกันเท่ากับร้อยละ 35

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

3.1 ด้านหลักการกระจายอำนาจ คือ ควรให้ครูและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

รองลงมา คือ ผู้บริหารควรมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่างในการกำหนดนโยบายและการวางแผนอย่างเป็นระบบ

3.2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม คือ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนภารกิจ เป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา รองลงมา คือ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสาระสำคัญหลักสูตร สถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ บริบทของโรงเรียน และท้องถิ่น

3.3 ด้านหลักการประสานงาน คือ การประสานงานไม่ทั่วถึง ลำช้า และบางที่ กระชั้นชิดเกินไปรองลงมา คือ การประสานงานขาดความชัดเจน ไม่ต่อเนื่อง

3.4 ด้านหลักการริเริ่ม คือ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น หรือคิด กิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน รองลงมา คือ ควรส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ครูได้ริเริ่มทำในสิ่งใหม่ ๆ เช่น การให้รางวัลหรือยกย่องตาม

3.5 ด้านหลักการตรวจสอบได้ คือ สถานศึกษาจัดสร้างระบบ และพัฒนาระบบ ข้อมูลสารสนเทศเพียงพอต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารองลงมา คือ สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้ง การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีประเด็นที่ค้นพบและน่าสนใจอันจะเป็นข้อมูลนำไปสู่แนวทางในการวางแผนพัฒนา โรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภายหลังจาก ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ที่นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ ในเวลาต่อมา ได้ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวครั้งใหญ่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการศึกษา มากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในด้านการบริหารจัดการ การศึกษา มีการบริหารจัดการตามความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา โดยอาศัย

คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ได้ร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมตัดสินใจดำเนินการ (Doing) ร่วมกันตรวจสอบ (Checking) และร่วมกันประเมินและปรับปรุง (Action) โดยมุ่งหวังเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อคุณภาพและมาตรฐานของผู้เรียนเป็นประการสำคัญ ได้รับความรู้ ได้รับความเข้าใจ ในเรื่องการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักการ 5 หลักการ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้านหลักการบริหารตนเอง และด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฌรงค์ โภคสวัสดิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนผู้ปกครองที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 มีการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ด้านการบริหารแบบพึ่งตนเอง ด้านการกระจายอำนาจ ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรพล สูดสายเนตร (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับสูงสุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ด้านหลักการบริหารตนเอง ด้านกระจายอำนาจ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนและด้านการมีส่วนร่วมเปรียบเทียบการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ตามสภาพและขนาดสถานศึกษามีความแตกต่างกันแนวทางในการพิจารณาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ควรมีการกำกับติดตามการบริหารและส่งเสริมให้สภาพศึกษามีการวิจัยพัฒนาระบบการบริหารงานเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนตามนโยบายการศึกษาของชาติ

2. จากผลความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า การบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ บุญตา ชาญขำนิ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน ในภาพรวม ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเอาใจใส่ต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ที่กระหว่างโรงเรียนและชุมชน การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบและเป้าหมายของโรงเรียนอยู่ในระดับสูงตามลำดับบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ สุทิน เวทวงษ์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สหวิทยาเขตระยอง 1 พบว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สหวิทยาเขตระยอง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอยู่ในระดับสูง และการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอยู่ในระดับปานกลาง

3. จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามรายด้าน โดยเรียงลำดับที่มีความถี่สูงสุดดังนี้ การประสานงานไม่ทั่วถึง ลำช้า และบางทีกระชั้นชิดเกินไป และควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น หรือคิดกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทวีสิทธิ์ โลไธสง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยสภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของครูและผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 แสดงความคิดเห็นเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) การดำเนินงานแนวคิดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหาร ควรมี

การอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้สนับสนุนงบประมาณด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ และควรจัดให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน 3) การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ควรเปิดโอกาสให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เสนอแนะภารกิจของโรงเรียน และควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีการระดมทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ โรงเรียนยังขาดระบบข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย จำนวนบุคลากรน้อยไม่เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย และบุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรจัดให้ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูในสถานศึกษาได้เข้ารับการอบรมศึกษาดูงานด้านการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา
2. ควรจัดให้ชุมชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนได้เข้าร่วมศึกษาอบรมและให้ความรู้ในเรื่องการกระจายอำนาจการศึกษาสู่ท้องถิ่นและรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาทั้งคณะกรรมการ โรงเรียนและครูและชุมชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้รับรู้และตระหนักในบทบาทหน้าที่อย่างเพียงพอ
4. โรงเรียนควรให้คณะกรรมการที่มาจากชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความต้องการของชุมชนอันจะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อนำมาพัฒนาการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

4. ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 กับโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยสุโขทัยวิทยา
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพิชญ์ ศิริสุข. (2556). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.
ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
กรมวิชาการ สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2550). การประกันคุณภาพสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2543). เครื่องมือการประเมินคุณภาพงานการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2544). แนวทางสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การปฏิรูปการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุ
สภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). คู่มือการคัดแยกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2551). แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- กุหลาบ ปุริสาร. (2547). ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ขุนชัย ทวยเวียง. (2551). การบริหารวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของ
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลข : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เลย.
- จักรพรรดิ วาตะ. (2549). การจัดการการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
- ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและชมรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู. (2545). การพัฒนา
โรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท : ชัยนาท
โมเดิร์น โฮม.

- ชูชาติ แปลงล้วน. (2550). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียน
ในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาเชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงราย :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ณรงค์ โภคสวัสดิ์. (2550). สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- คูสิต ทองสาย. (2541). ประสิทธิภาพของการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ :
กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ปร.ม. (สาขารัฐ
ประศาสนศาสตร์) กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ถวิล มาตรฐาน. (2544). การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์สมาธรรม.
- ทวีสิทธิ์ โลโซสง. (2554). สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
มุกดาหาร : มหาวิทยาลัยราชภัฏมุกดาหาร.
- เทียน ทองแก้ว. (2547). สมรรถนะ (Competency) : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ธนัส วิชาเจริญ. (2553). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนแม่อนวิทยาลัย
จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นพรัตน์ พุ่มคุ้ม. (2549). ปัจจัยการบริหารโรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- นภาพร มูลศรี. (2547). ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1. งานนิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. 2535. การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

- บุญตา ชาญชำนาญ. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ คม. (สาขาบริหารการศึกษา) เลข : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- บุญตา ชาญชำนาญ. (2545). "การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : วิถีและวิถีไทย". การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สภาผู้บริหารหลักสูตรการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย.
- บุญมี เณรยอค. (2545). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : วิถีและวิถีไทย. กรุงเทพฯ : เบลโล่การพิมพ์.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. บุรีรัมย์ : ฝ่ายเอกสารพิมพ์สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปัญญา แก้วกียร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. (2545). ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระเรื่องการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2540). การวัดทัศนคติ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิทยา ศรสวรรณ. (2550). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มัณฑนา สุวรรณเรือง. (2536). ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการปราบปรามทุจริตเลือกตั้งของโครงการ ท.ม.ก. ไปปฏิบัติ : กรณีวิจัยปฏิบัติการในเขตการเลือกตั้ง ค. จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รสสุคนธ์ มกรมณี. (2546). การบริหารโรงเรียนตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- รังษิยา อมาตยคง. (2544). องค์ประกอบขององค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่ภูมิภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยบูรพา กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิต พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิคชั่นส์.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2549). ปัญหา. ค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2548 จาก : <http://rirs3.royin.go.th.ridictionary/lookup.htm>.
- รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร. (2536). แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพองค์การ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ฤทัยวรรณ หาญกล้า. (2547). สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วรัท พดุกษาคุณันท์ (2550: 1). ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency & Effectiveness). ออนไลน์ เข้า ถึงใน <http://pecnct.blogspot.com/2008/07/efficiency-effectivenessadministrator.html>. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2558.
- วัชรพล สุดสายเนตร. (2556). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วัฒนา สุตรสุวรรณ. (2544). การปกครองบังคับบัญชาและการบริหารงาน. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- วาสนา สายทอง. (2553). แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในอำเภอแม่वंงศ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วิจารณ์ พานิช. (2545). การสร้างศาสตร์ SBM บนแผ่นดินแม่. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2543). หลักและระบบบริหารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิมล ปานาภรณ์. (2548). การศึกษาปัญหาการบริหารการใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). การบริหารหลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.

- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2544). การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบ การสัมมนานักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภชัย ขาวะประกาย. (2540). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2548). การจัดการความรู้ในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมบูรณ์ ประเสริฐสังข์. (2544). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพิศ สุขแสน. (2548). นโยบายสาธารณะและการวางแผน. อุดรดิตต์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- สมยศ นาวิการ. 2545. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.
- สมศักดิ์ รอบคอบ. (2547). ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ก.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2541). วิทยวิทยาการประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สอบครูดอทคอม. (2549 : กันยายน 7). การศึกษา : นานาวิธีสอน [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.sobkroo.com/ed 3.htm>.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2550). แนวกำกับการสอบสำหรับสนามสอบ โครงการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพของผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2542). การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์เขต 1. (2557). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร. บุรีรัมย์ : โรงพิมพ์วินัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____ . (2549). แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการ
สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). รายงานการประชุมแนวคิดและประสบการณ์
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School – Based Management. กรุงเทพฯ :
บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2546). คู่มือประเมินพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2546). เอกสารสาระการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
“การพัฒนาระบบบริหารสถาบันการศึกษา”. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). แนวทางการบริหารและจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและ
สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน :
ประสบการณ์ที่คัดสรรโรงเรียนในโครงการ “โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนา
คุณภาพผู้เรียน.” กรุงเทพฯ : สกศ.
- _____. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561). กรุงเทพฯ
: พรินทวานกราฟฟิค.
- สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู. (2546). การบริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุทธิรักษ์ ศรีวรรณ. (2549). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย
แผนกประถม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม (การบริหารการศึกษา)
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุทิน เวทวงษ์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผล
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สหวิทยา
เขตระยอง 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุทธิ สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสีโยกฤษฎ์. (2542). หลักการบริหารเบื้องต้น. กรุงเทพฯ :
สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- สุพจน์ ทรายแก้ว. (2545). การวัดผลการปฏิบัติงาน. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
จัดทำแผนกลยุทธ์และการบริหารงานมุ่งผลงาน. เชียงราย : สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏ
เชียงราย.

- สุรศักดิ์ ปาเส. (2546). การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร Management Planning and Control. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มุลคำ. (2547). กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2545). เคล็ดลับการทำวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- เสนาะ ตีเขาว. (2544). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. (2543). การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เสรี พุทธปวน. (2546). การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอเมืองลำพูน. เชียงใหม่ : การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2548). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- อดิศักดิ์ จันทะนาม. (2548). สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหาร การศึกษา). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนันท์ งามสะอาด. (2551). ประสิทธิภาพ (Efficiency) และ ประสิทธิผล (Effective) ต่างกัน อย่างไร. ออนไลน์เข้าถึงใน http://www.sisat.ac.th/main/index.php?option=com_content&view=article&id=187
- อริศรา เล็กสรรเสริญ. (2549). พฤติกรรมการบริหารที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จทางการบริหาร สถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรุณ รักธรรม. (2525). หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อัคนาถ เผือกใจแก้ว. (2548). การศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทฤษฎีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนแกนนำปฏิรูป กระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหาร และการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - based
management). กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). บทสรุปผู้บริหาร เรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการสถานศึกษาใน
รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.
- Adler, A.N. (1999). "A study of Teachers' Perceptions of School-Based Management's Impact
on Teacher Empowerment". **Dissertation Abstracts International**. 60, 168.
- Carison, A.W. (1997). **The Self Management School**. London : the Falmer press.
- Cheng, Y. C. (1996). : **School Effectiveness and School – based Management : A Mechanism
for Development**. Washington, D.C. : The Farmer Press.
- Consumer, G. (1993). **School – Based Management**.
<http://www.ed.gov/pubs/or/consumerguides/basement.html>. %. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน
พ.ศ. 2558.
- David, J.L. (1989). "Synthesis of research on School-Based Management," **Educational
Leadership**. 46, 8 : 45-53.
- Edley J.C. (1992). **A world Class School for Every Child : The challenge of reform in
Pennsylvania**. Boston : Harvard University Law School.
- Everett, G. (1998). "The Impact of Site-Based Decision Making on Student Achievement As
Measured by Texas Assessment of Academic Skills," **Disdertation Abstracts
International**. 59, 66.
- Fiedler, Fred E. & Martin M Chemers. (1974). **Leadership and effective management**.
Glenview, Illinois : Scott, Foresman.
- Florida Department of Education. (1998). **Strategies for School – Based Management**.
<http://www.osi.fsu.edu/waveseries/html/version/wave9.html>.
- Glueck, William F. (1980). **Management**. The Dryden Press. Hinsdales, U.S.A. Prentice – Hall :
International.

- Gross, Bertram M. (1975). **Concepts and controversy in organizational behavior**. Pacific Palisades California : Goodyear.
- Guthrie, J.W. (1986). **School-Based Management : The Next Needed Education Reform**. Phi Delta Kappan. 68(4) : 305-9.
- Hall, R.H. (2002). **Organizations Structures Processes And Outcomes**. Prentice Hall : International.
- Hammer, M., & Champy, J. (1993). **Reengineering the Corporation Manifesto for Business Revolution**. New York : Harper Business.
- Hanna, D. (1988). **Designing Organization for High Performance**. Reading, Ma : Addison – Wesley.
- Herman, J., & Herman, J. (1993). **Rational for and Advantages of School – Based Management**. <http://www.ulberta.ca/nljp/website/hermama3.html>.
- Hoy, W.K. & Miskel, C.G. (1991). **Educational Administration : Theory – Research – Practice**. 4th ed. Singapore : McGraw – Hill, Inc.
- _____. (1997). **Educational Administration : Theory, Research and Practice**. New York : McGraw – Hill.
- Iverson, C.J. (2001). "School-Based Management : A Case Study," **Dissertation Abstracts International**. 59, 192.
- Katz, Daniel and Kahn, Robert. (1973). **The Social Psychology Organizations**. New York : JohnWiley. Sons.
- Kim, H.H. (1998). **Structure, Leadership, and Culture in School – based Management**
- Kinkade, T.M. (1999). **The Leadership Challenge : How to get Extraordinary Thing done in Organizations**. San francisco : Jossey – Bass.
- Lawler, E.E. (1986). **High Involvement Management**. San Francisco : Jossey Bass.
- Lunenburg, F.C. & Ornstein, A.C. (1996). **Educational Administration : Concepts and Practices**. New York : Wadsworth Publishing Company.
- Marti-Vazquez, L. (2000). "The Impact of Decentralization and School-based Management in Puerto Rico : A Case Study". **Dissertation Abstracts International**. 62, 192.
- Morhman, S.A. & Wohlstetter, P. (1994). **School – Based Management : Organizing for High Performance**. Sanfrancisco : Jossey – Bass Publishers.

- Myers, D. & Stonehill, R. (1993). **School – Based Management**.
<http://www.ed.gov/or/consumerguides/baseman.html>.
- Park, J.P. (2000). **Creating an Autonomous School Community : School-Based Management in Korea**. Dissertation Abstracts International 61, 239.
- Passmore, W.A. (1988). **Designing Effective Organizations : The Sociotechnical Systems Perspective**. New York : Wiley.
- Rivera, M.L. (1998). **Decentralization and School – based Management : The Impact on Central Office Role and Responsibilities**. Retrieved from
<http://wwwlip.umi.com/dissertations/fullcit/9919099>, January 27, 2004.
- Sergiovanni, T.J. (1984). "Leadership and Excellence in Schooling." **Educational Leadership**. 41(5) : 4-13.
- Steers, R. M. (1977). "Problems in the measurement of organizational effectiveness," **Administrative Science Quarterly**. 20 (December 1975), 546-558.
- Sutherland, T.J. (1996). "Leadership and Excellence in Schooling". **Educational Leadership**. 41(5) : 4-13.
- Wilson, R.J. (2001). "School-Based Management in Alberta : Perceptions of Public School Leaders 1994-1997". **Dissertation Abstracts International**. 62, 337.
- Wohlstetter, P. (1995). **Getting School – Based Management Right**. Phi Delta Kappan. 77(1) (September 1995) : 22-25.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตั้งแต่ผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๕๐๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางธิตาภรณ์ เวียงวิเศษ

ด้วย นางสาวสุภาภรณ์ กาดนอก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลในการบริหารงาน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑” โดยมี อาจารย์ ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทรวงศ์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๓๒๒๓ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๕๐๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวโรชนี โอชโร

ด้วย นางสาวสุภาภรณ์ กาดนอก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑” โดยมี อาจารย์ ดร.พิพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงมล สมคณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๓ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๕๐๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายธีระพล เสวโร

ด้วย นางสาวสุภาภรณ์ กาดนอก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑” โดยมี อาจารย์ ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๓(๑)/๕๒๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตยืมเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๒

ด้วย นางสาวสุภาภรณ์ กาดนอก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑” โดยมี ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวสุภาภรณ์ กาดนอก ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับ กำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๕๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๕๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๕๒๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑

ด้วย นางสาวสุภาภรณ์ กาดนอก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑" โดยมี ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทรวงศ์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษา เข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๓๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผล
การบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีทั้งหมด 59 ข้อ คือ
 - 1.1 หลักการกระจายอำนาจ จำนวน 10 ข้อ
 - 1.2 หลักการมีส่วนร่วม จำนวน 10 ข้อ
 - 1.3 หลักการประสานงาน จำนวน 10 ข้อ
 - 1.4 หลักการริเริ่ม จำนวน 10 ข้อ
 - 1.5 หลักการตรวจสอบได้ จำนวน 10 ข้อ
 - 1.6 ประสิทธิภาพการบริหารงาน 9 ข้อ
 - ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ที่ขอให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ ทุกตอน ตามสภาพที่ท่านเห็นว่าเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด
3. การตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ของท่านแต่ประการใด ข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และนำไปใช้ในเฉพาะการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ขอขอบคุณทุกท่านอย่างสูงที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

สุภาภรณ์ ถาคนอก

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน () ตามสภาพความเป็นจริง

1. ตำแหน่ง
 - () ผู้บริหาร โรงเรียน
 - () ครูผู้สอน
2. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - () ต่ำกว่า 10 ปี
 - () ระหว่าง 11 ปี ถึง 20 ปี
 - () มากกว่า 20 ปีขึ้นไป
3. ขนาดของโรงเรียน
 - () โรงเรียนขนาดเล็ก
 - () โรงเรียนขนาดกลาง
 - () โรงเรียนขนาดใหญ่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการประสานงาน
หลักการริเริ่ม หลักการตรวจสอบได้ และประสิทธิผลการบริหารงาน

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความ โดยละเอียดและพิจารณา ระดับความคิดเห็นของท่านตาม
หัวข้อในแบบสอบถาม โดยทำเครื่องหมาย / ลงใน () ที่ตรงกับความคิดเห็นหรือการรับรู้ของ
ท่าน ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
หลักการกระจายอำนาจ					
1. โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารงานแบ่งเป็นฝ่ายงาน กลุ่มสาระ พร้อมบทพรรณนางานที่ชัดเจน ปฏิบัติได้					
2. โรงเรียนกำหนดแนวนโยบายและวางแผน การจัดการเรียนการสอน					
3. โรงเรียนมีอิสระในการกำหนดหลักสูตร โรงเรียนและ หลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการ ของชุมชน					
4. โรงเรียนกำหนดแนวทาง วิธีการและหลักเกณฑ์ใน การนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน					
5. โรงเรียนมีอิสระในการระดมทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ					
6. คณะกรรมการ โรงเรียนกำหนดนโยบายและ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน					
7. โรงเรียนกำหนดแนวทาง วิธีการ พัฒนาบุคลากรให้ สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของบุคลากร ในโรงเรียน					
8. โรงเรียนกำหนดกรอบ แนวทางในการบริหาร งบประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ โรงเรียน					
9. โรงเรียนกำหนดแนวทางในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนของโรงเรียน					
10. โรงเรียนกำหนดแนวทาง และวิธีการตรวจสอบการ รับ-จ่าย พัสดุ ให้เป็นไปตามระเบียบงานพัสดุ					

รายการ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
หลักการมีส่วนร่วม					
11. โรงเรียนเปิด โอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดแผน นโยบาย ภารกิจ เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาคุณภาพ โรงเรียน					
12. โรงเรียนมีระบบ กระบวนการจัดการ โดยยึดหลักการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม					
13. คณะกรรมการ โรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การศึกษาของโรงเรียน					
14. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสาระสำคัญหลักสูตร โรงเรียน ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ กับบริบทของโรงเรียน และบริบทท้องถิ่น					
15. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน เสนอแนะ แนวทางแก้ปัญหาในกิจกรรมของโรงเรียน					
16. โรงเรียนร่วมกับชุมชน กำหนดแนวทาง ในการระดมทรัพยากร ทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
17. คณะกรรมการ โรงเรียนมีส่วนร่วม บริหารจัด การศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและ บริหารงานทั่วไป					
18. โรงเรียนเปิด โอกาสให้คณะกรรมการ โรงเรียนมีส่วน ร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
19. ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน ให้ โรงเรียน มีวัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา					
20. โรงเรียนเปิด โอกาสให้ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และชุมชนให้ความเห็นชอบสาระหลักสูตรท้องถิ่น					

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
หลักการประสานงาน					
21. คณะกรรมการ โรงเรียนเห็นชอบนโยบาย และแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน					
22. โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ โรงเรียนเห็นชอบแผนปฏิบัติการ ประจำปีของโรงเรียน					
23. โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ โรงเรียนให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น					
24. คณะกรรมการ โรงเรียน กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน					
25. โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน					
26. โรงเรียนส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ					
27. โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ โรงเรียน เสนอแนวทางในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของโรงเรียน					
28. โรงเรียนส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น					
29. โรงเรียนส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน					

รายการ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
30. โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ โรงเรียนให้ ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ของโรงเรียน					
หลักการริเริ่ม					
31. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับ การเปลี่ยนแปลง					
32. มีแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนที่อำนวยความสะดวก ในการจัดการเรียนรู้					
33. มีการจัดทำหลักสูตร โรงเรียน จัดกิจกรรม ชมรมที่ หลากหลาย					
34. เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงความสามารถ และศักยภาพของตนเองในการพัฒนางานอย่าง สร้างสรรค์					
35. มีการแสวงหาความรู้ข่าวสารและข้อมูลจากแหล่ง ต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนและการ ปฏิบัติงานในแต่ละตำแหน่ง					
36. มีการสร้างนวัตกรรม สื่อการเรียนการสอน นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนางาน					
37. มีการศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียน การสอนและการทำหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ					
38. มีการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน					
39. มีการสร้างองค์ความรู้เพื่อนำมาแก้ไขปัญหา และปรับปรุงสู่การพัฒนาทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทันต่อเหตุการณ์					
40. มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ใน การตัดสินใจ ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงาน					

รายการ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
หลักการตรวจสอบได้					
41. มีนโยบายส่งเสริมระบบการตรวจสอบในรูปแบบของคณะกรรมการ					
42. มีระบบการเบิกจ่ายและการใช้งบประมาณที่โปร่งใสและตรวจสอบได้					
43. มีระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง					
44. มีคณะกรรมการติดตาม ประเมินแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม					
45. มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา					
46. มีระบบสารสนเทศ/ระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน สามารถนำมาใช้ได้					
47. มีการวิเคราะห์และประเมินค่าความเป็นไปได้ในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ					
48. มีการบันทึกและรายงานผลการประเมินแต่ละโครงการ/กิจกรรม					
49. มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน					
50. มีหลักฐานการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง					
ประสิทธิผลการบริหารงาน					
51. ชุมชน ผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของโรงเรียน					
52. โรงเรียนได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานและองค์กรภายนอก					
53. โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการพัสดุและสินทรัพย์ที่ดี โปร่งใสได้รับความน่าเชื่อถือจากหน่วยงานภายนอก					

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
54. โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม เอื้อประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชน					
55. โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น					
56. โรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้					
57. นักเรียนสามารถสอบเข้าศึกษาต่อใน โรงเรียนระดับอำเภอ และระดับจังหวัดหรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในอัตราที่สูงขึ้น					
58. โรงเรียนวางแผนการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
59. โรงเรียนได้รับรางวัลจากการแข่งขันทางวิชาการเพิ่มขึ้น					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้โดยอิสระ

1. หลักการกระจายอำนาจ

.....

2. หลักการมีส่วนร่วม

.....

3. หลักการประสานงาน

.....

4. หลักการริเริ่ม

.....

5. หลักการตรวจสอบได้

.....

6. ประสิทธิภาพการบริหารงาน

.....

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศรีรัตนบุรี
Buriram Rajabhat University

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

			Mean	Std Dev	Cases
1.	B1	3.6667	1.0933	30.0	
2.	B2	3.8333	.9129	30.0	
3.	B3	3.8000	.8867	30.0	
4.	B4	3.9333	.8277	30.0	
5.	B5	3.8333	.9499	30.0	
6.	B6	3.8000	.8469	30.0	
7.	B7	4.1000	.8847	30.0	
8.	B8	3.7333	.9072	30.0	
9.	B9	4.0000	.6948	30.0	
10.	B10	4.0333	.8503	30.0	
11.	C1	4.2000	.7611	30.0	
12.	C2	4.2333	.7279	30.0	
13.	C3	3.2000	.9965	30.0	
14.	C4	3.4333	.9353	30.0	
15.	C5	3.6333	.9643	30.0	
16.	C6	3.6667	.9223	30.0	
17.	C7	3.7000	.8367	30.0	
18.	C8	4.1667	.6989	30.0	
19.	C9	4.1333	.7303	30.0	
20.	C10	4.3333	.8023	30.0	
21.	D1	4.4000	.7240	30.0	
22.	D2	4.6000	.5632	30.0	
23.	D3	4.1000	.8030	30.0	
24.	D4	4.0000	.8710	30.0	
25.	D5	3.8333	.7915	30.0	
26.	D6	4.1333	.8604	30.0	

27.	D7	4.1000	.7589	30.0
28.	D8	4.1667	.6989	30.0
29.	D9	4.3333	.5467	30.0
30.	D10	4.2054	.5749	30.0
31.	E1	4.2212	.5766	30.0
32.	E2	4.2369	.5790	30.0
33.	E3	3.6667	1.0933	30.0
34.	E4	3.8333	.9129	30.0
35.	E5	3.8000	.8867	30.0
36.	E6	3.9333	.8277	30.0
37.	E7	3.8333	.9499	30.0
38.	E8	3.8000	.8469	30.0
39.	E9	4.1000	.8847	30.0
40.	E10	3.7333	.9072	30.0
41.	F1	4.0000	.6948	30.0
42.	F2	4.0333	.8503	30.0
43.	F3	4.2000	.7611	30.0
44.	F4	4.2333	.7279	30.0
45.	F5	3.2000	.9965	30.0
46.	F6	3.4333	.9353	30.0
47.	F7	3.6333	.9643	30.0
48.	F8	3.6667	.9223	30.0
49.	F9	3.7000	.8367	30.0
50.	F10	4.1667	.6989	30.0
51.	G1	4.4000	.7240	30.0
52.	G2	4.2667	.6915	30.0
53.	G3	4.2333	.6789	30.0
54.	G4	4.0333	.7649	30.0
55.	G5	4.1667	.7466	30.0

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

			Mean	Std Dev	Cases
57.	G7	3.8667	.7303	30.0	
58.	G8	3.8667	.8193	30.0	
59.	G9	4.1000	.7589	30.0	

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 68

Alpha = .9765

ภาคผนวก ง

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

แบบสอบถาม	ค่า t
ข้อ 1	8.28
ข้อ 2	7.80
ข้อ 3	10.16
ข้อ 4	15.55
ข้อ 5	11.17
ข้อ 6	2.62
ข้อ 7	6.25
ข้อ 8	2.69
ข้อ 9	10.10
ข้อ 10	9.25
ข้อ 11	12.81
ข้อ 12	12.32
ข้อ 13	11.34
ข้อ 14	5.46
ข้อ 15	12.74
ข้อ 16	7.98
ข้อ 17	2.68
ข้อ 18	10.23
ข้อ 19	20.45
ข้อ 20	2.92
ข้อ 21	9.36
ข้อ 22	9.15
ข้อ 23	10.57
ข้อ 24	5.08
ข้อ 25	14.61

แบบสอบถาม	ค่า t
ข้อ 26	16.25
ข้อ 27	6.49
ข้อ 28	2.14
ข้อ 29	9.36
ข้อ 30	1.79
ข้อ 31	4.24
ข้อ 32	4.65
ข้อ 33	12.19
ข้อ 34	9.03
ข้อ 35	8.87
ข้อ 36	4.98
ข้อ 37	6.07
ข้อ 38	2.49
ข้อ 39	2.76
ข้อ 40	6.59
ข้อ 41	14.41
ข้อ 42	4.07
ข้อ 43	6.37
ข้อ 44	9.93
ข้อ 45	3.12
ข้อ 46	2.79
ข้อ 47	18.73
ข้อ 48	2.24
ข้อ 49	10.31
ข้อ 50	2.74
ข้อ 51	4.10
ข้อ 52	20.71

แบบสอบถาม	ค่า t
ข้อ 53	2.75
ข้อ 54	2.48
ข้อ 55	2.03
ข้อ 56	2.94
ข้อ 57	5.83
ข้อ 58	2.62
ข้อ 59	2.49

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุภาภรณ์ ถาดนอก
วัน เดือน ปี เกิด	30 พฤศจิกายน 2528
สถานที่เกิด	45 หมู่ที่ 9 ตำบลหนองแขวง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	354 หมู่ 11 ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พ.ศ. 2554 ครูผู้ช่วย โรงเรียนอนุบาลคำเนินสะควก อำเภอคำเนินสะควก จังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2556 ครู ค.ศ.1 โรงเรียนบ้านคอนหวาย อำเภอขามันธ์ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านคอนหวาย ตำบลหนองปล่อง อำเภอขามันธ์ จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2540 ประถมศึกษา โรงเรียนวัดไพรงาม อำเภอบ้านใหม่ ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2546 มัธยมศึกษา โรงเรียนกุ่มสวนแดงพิทยาคม อำเภอ บ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2552 ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2558 ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์